

VUOSIKERTOMUS 2002

VUOSIKERTOMUS 2002

KESKINÄINEN
ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ILMARINEN
ON TYÖELÄKEYHTIÖ.
ILMARINEN ON PITÄNYT HUOLTA
TYÖNTEKIJÖIDEN ELÄKETURVASTA
VUODESTA 1961, JOLLOIN SUOMEN
TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ SAI ALKUNSA.
YRITTÄJÄT TULIVAT TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN
PIIRIIN VUONNA 1970, MISTÄ
LÄHTIEN ILMARINEN ON OLLUT SUURIN
YRITTÄJIEN ELÄKEVAKUUTTAJA.

Sisältö

Ilmarinen on eläkevakuuttamisen edelläkävijä	4
Toimitusjohtajan katsaus	6
<hr/>	
Työeläkeuudistus turvaa työeläkkeiden tulevaisuuden vuosikymmeniksi	9
Ilmarinen panostaa monipuoliseen palveluun	11
Työhyvinvoinnin edistäminen on yhteinen etu	14
Eläkeratkaisut oikeudenmukaisesti ja nopeasti	17
Ilmarisen sijoitustoiminnan periaatteet	20
Sijoitusmarkkinoilla yleismaailmallinen luottamusputa	21
Osakemarkkinoiden lasku heijastui Ilmarisen sijoitustoiminnan tulokseen	22
Ilmarisen taloudellinen asema	25
Osaamista kehittämällä menestykseen	27
Vastuussa ihmisille ja yhteiskunnalle	28
<hr/>	
Tilinpäätös 2002	30
Hallituksen toimintakertomus	31
Tuloslaskelma	38
Tase	40
Tilinpäätöksen liitetiedot	42
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	61
Tilintarkastuskertomus	62
Hallintoneuvoston lausunto	62
<hr/>	
Ilmarisen hallinto	63
Hallintoneuvosto	64
Hallitus	65
Tarkastajat	66
Organisaatio	67
Vakuutusasiakkaiden neuvottelukunta	68
Vakuutettujen neuvottelukunta	69
Eläkeasiain neuvottelukunta	69
Lukijan opas	70
Suomen lakisääteinen työeläkejärjestelmä	72

Ilmarinen on eläkevakuuttamisen edelläkävijä

Ilmarisen tehtävä

Ilmarinen on eläkevakuutusyhtiö, jonka tehtävänä on pitää huolta yhtiössä vakuutettujen työntekijöiden ja yrittäjien lakisääteisestä työeläketurvasta. Ilmarinen hoitaa myös tulevien eläkkeiden katteena olevaa sijoitusomaisuutta.

Yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmiensä kanssa Ilmarinen kehittää suomalaista työeläketurvaa ja sen pitkän ajan rahoitusta.

Ilmarinen on keskinäinen yhtiö. Sen omistajina ovat vakuutuksenottajat, vakuutetut ja takuupääoman omistajat.

Toimintaa ohjaavat arvot

Ilmarinen ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon lakisääteisen työeläkevakuutuksen hoitamiseen liittyvän erityisen vastuun ja sen edellyttämät velvoitteet.

Toimintaamme ohjaavat arvot ovat:

- **Vastuu työeläkkeistä.** Rakennamme työeläketurvaa pitkäjänteisellä toiminnalla noudattaen esimerkillistä liiketoimintaetiikkaa.
- **Tuloksellinen toiminta.** Saamme yhdessä aikaan tuloksia, joista voimme olla ylpeitä.
- **Tyytyväiset asiakkaat.** Työskentelemme yhdessä asiakkaan parhaaksi. Tyytyväinen asiakas on työnantajamme ja palvelujemme paras markkinoija.
- **Kehittyvä työyhteisö.** Toimintamme lähtökohta on hyvä työyhteisö ja yksilön arvostaminen. Luomme edellytyksiä korkeatasoiselle osaamiselle ja kannustamme henkilöstöä itsensä ja työnsä kehittämiseen.

Strateginen päämäärä

Ilmarisen strateginen päämäärä on säilyttää asemansa eläkevakuuttamisen edelläkävijänä ja kasvaa kannattavasti. Yhtiö on vahvistanut lähivuosille seuraavat keskeiset tavoitteet:

- Ilmarisen tuotteet ja palvelut ovat toimialan parhaat.
- Ilmarinen panostaa monipuolisiin ja kannattaviin yhteystapoihin.
- Ilmarinen kehittää toimintaansa tavoitteena tehokkuuden parantaminen.
- Ilmarinen on pitkäjänteinen ja vastuullinen sijoittaja, jonka hyvityskilpailukyky on paras.

Tavoitteiden saavuttamiseksi Ilmarinen panostaa erityisesti asiakaspalvelun ja sitä tukevien tietojärjestelmien sekä verkkopalvelun kehittämiseen. Myös uudistuvan eläkelainsäädännön toimeenpano sitoo lähivuosien aikana merkittävästi Ilmarisen kehitysresursseja.

Palvelut ja yhteistyökumppanit

Yhtiön toimintaan liittyviä keskeisiä palveluja ovat eläkepalvelut, työeläkevakuutusten hoitopalvelut, ammatillinen kuntoutus, työhyvinvointipalvelut, ulkomaantyön vakuuttaminen, eläkesäätiöiden hoito sekä työeläketiedottaminen. Ilmarinen tarjoaa myös asiakasrahoitus- ja toimitilavuokrauspalveluja.

Ilmarisella on valtakunnallisesti kattava palveluverkko. Palvelukanavana ja yhteistyökumppaneina toimivat Pohjola, Pohjolaan kuuluva A-Vakuutus, Pohjantähti ja meklarit sekä Nordea Henkivakuutus Suomi. Ilmarisen markkinaosuus työeläkevakuutusyhtiöiden maksutulosta on noin kolmannes.

Ilmarinen 2000–2002

	2002	Muutos %	2001	2000
Vakuutusmaksut, milj. €	2 160,9	8,6	1 989,6	1 764,8
Maksetut eläkkeet, milj. € ¹⁾	1 855,3	13,0	1 642,2	1 481,7
Sijoitusten tuotto käyville arvoille, %	-0,4		-1,2	2,9
Kokonaisliikekulut, milj. €	70,6	16,5	60,6	56,7
% liikevaihdosta	2,1		1,8	1,6
Kokonaistulos, milj. €	-591,2		-690,7	-54,1
Vastuuvelka, milj. €	13 863,5	2,5	13 519,6	12 954,5
Taseen loppusumma käyvin arvoin, milj. €	14 933,6	1,3	14 737,5	14 685,4
Toimintapääoma, milj. €	2 243,1	-23,7	2 940,8	3 749,3
% vastuuvaihdosta	18,1		25,5	35,4
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,9		2,3	3,4
Eläkkeensaajia	231 056	2,8	224 849	218 932
TEL-vakuutuksia	31 689	-0,9	31 982	32 351
TEL-vakuutettuja	359 000	2,3	351 000	335 000
YEL-vakuutuksia	49 322	-0,1	49 386	49 938

1) Sisältää vastuunjaon

Ilmarisen uutisvuosi 2002

25.4. Ilmarinen päätti osallistua esiselvitykseen, jossa kartoitetaan mahdollisuudet perustaa työeläketoimialan yhteinen IT-palvelukeskus. Palvelukeskuksen ideana olisi tarjota sovitut rekisteri- ja sovelluspalvelut sekä hankkia yhteiset tuotantopalvelut.

28.5. Ilmarisen kiinteistöjen hallinnasta ja vuokrauksesta vastaava tytäryhtiö Antilooppi kehitti yhteistyökumppaniensa kanssa kiinteistöpalveluntuottajien laatua ja tehokkuutta mittaavan BCS-mittariston, jota käytettiin toukokuussa ensimmäistä kertaa työsuoritusten arvioinnin ja palkitsemisen perusteena.

12.6. Ilmarisen vakuutuksenhoitopalvelu AINO uudistui. Vuosi-ilmoitus- ja työsuhteasiat on entistä helpompi hoitaa, ja toimintavarmuus sekä nopeus ovat parantuneet.

29.8. Ilmarinen ja Aberdeen Property Investors Nordic AB allekirjoittivat esisopimuksen, jolla Ilmarinen myi 60 prosenttia kiinteistöjensä hallinnasta ja vuokrauksesta vastaavan Antilooppi Oy:n osakekannasta ruotsalaiselle Aberdeen Property Investors Nordic AB:lle.

5.9. Työmarkkinoiden keskusjärjestöt sopivat suurimmista muutoksista eläketurvaan sitten työeläkelainin voimaantulon.

4.10. Ilmarinen menestyi syyskuun lopussa päättyneessä eläkeyhtiöiden välisessä siirtoliikkeessä hyvin. Vuoden aikana siirrot kasvattivat Ilmarisen TEL-vakuutuskantaa 1 900 työntekijällä. Myös markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen selvästi.

9.10. Ilmarisen ulkomaantyön sosiaaliturvan ja verotuksen seminaariin osallistui noin 100 kansainvälisen yrityksen edustajaa.

20.11. Ilmarinen-palkinto myönnettiin Radiolinjalle sen koulutushankkeesta Liikkuvan ihmisen palveluksessa. Ilmarinen edistää työhyvinvointia yhdessä Henry ry:n kanssa palkitsemalla vuoden henkilöstöteon.

11.12. Vakuutettujen palvelu parani. Työntekijä ja yrittäjä voivat tilata oman eläkearvionsa sähköisesti Ilmarisen verkkosivuilla olevalla lomakkeella.

Yhtiökokous

Ilmarisen varsinainen yhtiökokous pidetään 10.4.2003 klo 9.30 Ilmarisessa, Porkkalankatu 1, Helsinki.

Osavuositarkastus

Ilmarinen julkaisee osavuositarkastuksen elokuussa 2003.

Lisätietoja verkosta

Ilmarinen julkaisee painetun vuosikertomuksen myös englanniksi. Suomen- ja englanninkielinen vuosikertomus sekä ruotsinkielinen vuosikertomuksen lyhennelmä löytyvät myös osoitteesta www.ilmarinen.fi. Sieltä löytyvät myös osavuositarkastukset sekä kaikki yhtiön julkaisemat tiedotteet.

VUOSIKERTOMUKSEN
KUVISSA ILMARISEN UUSI
TOIMITALO JA
ILMARISLAISIA TYÖSSÄ.

Toimitusjohtajan katsaus

Työeläkkeet uudistuvat

Keskeiset työmarkkinajärjestöt pääsivät loppuvuodesta 2002 sopimukseen niistäkin eläkeuudistuksen osa-alueista, jotka vuotta aiemmin vielä jäivät odottamaan ratkaisua. Koko suomalaista yhteiskuntaa onkin syytä onnitella laajakantoisen sosiaalipoliittisen kysymyksen ratkaisemisesta hallitusti ja yhteistuumin.

Uudistuksen myötä suomalaiset siirtyvät tulevaisuudessa eläkkeelle nykyistä myöhemmin, mikä on sopusoinnussa keskimääräisen eliniän jatkuvan kasvun kanssa. Ennakkoluulottomasti päätettiin ottaa käyttöön myös mekanismi, joka sopeuttaa työeläkkeen mitoituksen automaattisesti tähän kasvuun.

Nykyaikaiseen yhteiskuntaan kuuluu mahdollisuus yksilökohtaisiin valintoihin. Uusi työeläke vastaa tähän tarpeeseen tarjotessaan joustoa vanhuuseläkkeelle lähdön ajankohtaan. Eläkkeen hyvin nopea karttuminen 63 vuoden iästä lukien ohjannee valintoja kansantalouden kannalta oikeaan suuntaan.

Ikääntyneet työntekijät avainasemassa

Uudistuksen päätavoitteessa eli eläkkeelle siirtymisen myöhentämisessä on hyvät mahdollisuudet onnistua. Se edellyttää,

UUDISTUNUT TYÖELÄKE VASTAA MUUTTUVAN YHTEISKUNNAN TARPEISIIN. ILMARISEN KEHITYSHANKKEIDEN TAVOITTEENA ON PALVELUJEN JA TEHOKUUDEN PARANTAMINEN.

että ikääntyvällä työvoimalla on työkykyä, heille on työtä tarjolla ja sen lisäksi heillä on halua pysyä työelämässä.

Terveystilan yleinen koheneminen ja työeläkekuntoutus auttavat työkyvyn säilymisessä yhä pidempään. Muutaman vuoden sisällä siirrytään pysyvästi tilanteeseen, jossa työmarkkinoilta joka vuosi poistuu enemmän väkeä kuin sinne tulee, ja tämä kasvattaa olennaisesti työn tarjontaa myös ikääntyville. Varallisuuden kasvessa työelämän ilmapiirotekijöillä alkaa olla ratkaiseva vaikutus haluun pysyä työelämässä. Tämän osalta niin työnantaja- kuin työntekijäjärjestötkin ovat tiedostaneet kehittämistarpeet, ja onnistumiseen on syytä suhtautua optimistisesti.

Kilpailun edellytyksiä selvitetty

Suomen työeläkejärjestelmän hajautettu toimeenpano on sen suuria vahvuuksia. Se antaa mahdollisuudet monimuotoiseen kilpailuun. Työeläkekentän kilpailuun liittyviä tekijöitä on selvitetty monen vuoden ajan. Ydinalueet ovat sijoitustuottojen kohentaminen ja palvelun parantaminen. Ilmarinen on kohdistanut omat kehityspanoksensa jo vuosia juuri näihin kahteen alueeseen ja toivottaa kilpailun lisääntymisen niiden puitteissa tervetulleeksi, tuli se sitten muiden eläkelaitostyyppien, kokonaan uusien toimijoiden tai vanhojen kilpakumppanien suunnasta.

Kun selvitystyötä on jatkunut usean vuoden ajan, voidaan olla varmoja, ettei mitään olennaisia mahdollisuuksia kilpailun lisäämiseen ole jäänyt löytämättä. Nyt tulisiikin eläkelaitostyyppien erityispiirteet säilyttäen toteuttaa ne muutokset, jotka selvitystyössä on katsottu perustelluiksi,

lopettaa turha edelleen selvittely ja antaa työeläkevakuuttajien keskittyä toimintansa kehittämiseen entistä paremmaksi uudistuneessa kilpailuasetelmassa.

Vakuutustoiminta kehittyi hyvin, sijoitusympäristö pettymys

Ilmarisen TEL-vakuutusten siirtotulos oli myös vuonna 2002 positiivinen ja kasvat-
taa Ilmarisen kuluvan vuoden maksutuloa noin kuudella miljoonalla eurolla. YEL-vakuutusten määrää siirtokierros ei muuttanut olennaisesti. Uusien vakuutusten myyntitulos oli vuonna 2002 hyvä molemmissa vakuutuslajeissa.

Sijoitustoiminnassa vuoden 2002 tulos ei sen sijaan vastannut odotuksia osakekurskien laskettua voimakkaasti jo kolmatta vuotta peräkkäin. Eläkesijoittajalla on kuitenkin aikaa odottaa, ja usean vuoden aikavälillä toiminnan tulos on ollut positiivinen. Kuluneen viisivuotisjakson keskituotto oli runsaat kuusi prosenttia vuotta kohden eli neljä prosenttiyksikköä yli inflaation.

Viime vuosien laskeva kehitys osake-markkinoilla on lähentänyt eri yhtiöiden hyvytssiirtoja. Kuluneella viisivuotisjaksolla Ilmarisen asiakashyvytssiirrot ovat yhtiön kokoon suhteutettuina kuitenkin olleet yhteensä lähes kaksinkertaiset verrattuna kilpailijoihin keskimäärin.

Vaikka kulunut kolmivuotisjakso onkin koetellut Ilmarisen vakavaraisuutta, yhtiö on kestänyt sen hyvin. Ilmarisen hallitus on vahvistanut vuodelle 2003 sijoitussuunnitelman, jossa jatketaan aiempien vuosien tuottohakuista ja osakepainotteista sijoitusstrategiaa vakavaraisuuden antamissa puitteissa. Tähän strategiaan kuuluvat sijoitusmarkkinoiden ongelmavuosina laskennalliset tappiot, jotka eivät vaikuta yhtiön toimintaan eivätkä eläkkeensaajien asemaan. Riskejä tasataksemme aiomme kuitenkin aiempaa enemmän ottaa käyttöön erilaisia suojaustuotteita, joilla voimme rajoittaa osakepainotteisen sijoitusstrategiamme mahdollista kielteistä vaikutusta yhtiön toimintapääomaan.

Kehittämällä tehokkuutta ja kilpailukykyä

Suunnittelutyössämme olemme keskittyneet etsimään keinoja Ilmarisen kilpailukyvyn parantamiseen. Onnistumisen kulmakivenä on, että palvelemme asiakkaitamme hyvin ja kehitämme palveluja, jotka vastaavat erilaisten asiakasryhmien yksilöllisiä tarpeita.

Palvelujen parantamisen ohella Ilmarisen kehityshankkeiden tavoitteena on yhtiön toiminnan tehostaminen. Näihin sekä pakollisiin eläkeuudistuksen mukanaan tuomiin hankkeisiin tehtävät investoinnit aiheuttavat sekä kustannusten että henkilömäärän väliaikaisen nousun. Odotamme investointien hyödyn realisoituvan kuitenkin asiakkaille laadukkaampina ja tehokkaampina palveluina, omalle henkilöstölle parempina edellytyksinä tehdä työtä sekä lopulta myös kustannussäästöinä yhtiölle.

Tulevaisuuden näkymät

Vaikka lähiajan talousnäkymät ovat epävarmat, uskomme, että pitämällä huolta yhtiön vakavaraisuudesta, hyvästä asiakaspalvelusta sekä henkilöstömme hyvinvoinnista ja osaamisesta menestymme myös jatkossa. Toteutettava eläkeuudistus antaa hyvät lähtökohdat tulevien vuosien työlle.

Kiitän jokaista ilmarislaista arvokkaasta työpanoksesta yhtiön ja asiakkaidemme hyväksi kuluneena vuonna, johon toi oman lisäpiirteensä muutto uuteen, tehokkaaseen ja ajanmukaiseen toimitaloon. Kiitän myös asiakkaitamme, yhteistyökumppaneitamme ja lukuisia sidosryhmiämme luottamuksesta Ilmarista kohtaan.

Kari Puus

TOIMINTAAMME OHJAAVAT ARVOT

ILMARINEN OTTAA KAIKESSA TOIMINNASSAAN
HUOMIOON LAKISÄÄTEISEN TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN
HOITAMISEEN LIITTYVÄN ERITYISEN VASTUUN
JA SEN EDELLYTTÄMÄT VELVOITTEET.

Työeläkeuudistus turvaa työeläkkeiden tulevaisuuden vuosikymmeniksi

LÄHIVUOSINA VOIMAAN TULEVAT UUDISTUKSET
VASTAAVAT TYÖELÄKKEIDEN TULEVAISUUDEN HAASTEISIIN, JOISTA
TÄRKEIN ON TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN TALOUDELLISEN
KANTOKYVYN TURVAAMINEN.

Lainmuutokset vahvistettu

Eduskunta hyväksyi 18.2.2003 joukon merkittäviä muutoksia lainsäädäntöön, joka määrittelee yksityisen sektorin palkansaa- jien työeläketurvan. Muutosten taustalla olivat keskeisten työmarkkinajärjestöjen marraskuussa 2001 ja syyskuussa 2002 sol- mimat sopimukset.

Muutosten tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa työeläkejärjestelmän taloudelli- nen kantokyky myös keskimääräisen elin- ajan kasvaessa. Tavoitteeseen pyritään kan- nustamalla ikääntyvää työvoimaa jatkamaan ansiotyössä ja jonkin verran myös tiuken- tamalla työeläkkeen saamisen ehtoja. Näin uudistus kasvattaa myös työvoiman tarjon- taa, joka on nopeasti vähenemässä suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Samalla korjataan joitakin epäkohtia, joita sinänsä hyvin toimivan työeläketurvan teknisiin yksityiskohtiin on jäänyt vuosien kuluessa.

Ikärajoja nostetaan ja eläke- lajeja karsitaan

Yksilöllinen varhaiseläke poistuu varhais- eläkevalikoimasta. Ikääntyneiden pitkä- aikaistyöttömien ansioturva siirretään osaksi työttömyysturvaa, mikä korvaa poistuvan työttömyyseläkkeen. Osa-aikaeläkkeen alaikäraja ja vanhuuseläkkeen varhennus- mahdollisuuden alaikäraja nousevat. Nämä muutokset eivät kuitenkaan koske vanhim- pia vielä töissä olevia ikäluokkia.

Korotettu karttuma kannustaa jatkamaan työssä

Vanhuuseläkkeelle lähtö käy joustavasti 62–68-vuotiaana. 63 vuoden iästä lukien vakuutettu voi siirtyä siihen mennessä ansaitsemalleen vanhuuseläkkeelle ilman nykyisen kaltaista varhennuksesta johtuvaa vähennystä, mutta toisaalta työeläkettä alkaa samasta iästä lukien karttua 4,5 pro- senttia vuodessa. Tämä karttuma merkit- see mahdollisuutta parantaa eläkkeen tasoa merkittävästi.

Eläkekarttuman työsuhte- riippuvuus poistuu

Työeläketurva rakennettiin alun alkaen säännöllisissä, pitkissä työsuhteissa oleville työntekijöille työsuhdekohtaiseksi. Sitten- min yhä lyhyemmät työrupeamat on ha- luttu tuoda työeläketurvan piiriin, ja nyt työeläkkeen työsuhderiippuvuus poiste- taan. Työkyvyttömyyseläkkeen määrään on merkittävästi vaikuttanut se, lasketaanko eläkkeeseen mukaan eläkeikään jäljellä oleva aika eli niin sanottu tuleva aika. Nyt tulevan ajan sisältävien ja pelkästään työ- vuosien perusteella laskettujen eläkkeiden välinen jyrkkä raja poistuu.

Laskusääntö yksinkertaistuu ja karttuma painottaa loppuvuosien palkkaa

Eläkkeen laskusääntö yksinkertaistuu. Enää ei lasketa erikseen karttumaprosenttia ja elä- kepalkkaa, vaan kunkin vuoden työansi- oista karttuu eläkettä iästä riippuvan karttu- maprosentin mukaan. Tämä on merkittävä tekninen yksinkertaistus, joka avaa mahdol-

lisuudet työeläkelakien yhdistämiselle.

Eläke alkaa karttua 18 vuoden iästä, ja maksua peritään samoista ansioista, joista eläkettä karttuu. Peruskarttumaprosentti on 1,5 prosenttia vuotta kohti. Eläkekertymän arvo säilyy nykyistä paremmin, kun vuosittaiset ansiot muunnetaan eläkkeellejääntihetken tasoon palkkakertoimella, jossa ansiotason kasvun paino on 80 prosenttia ja hintojen nousun paino 20 prosenttia. Toisaalta kaikkia maksussa olevia eläkkeitä siirrytään tarkistamaan nykyisellä vanhuuseläkeikäisten indeksillä, jossa painot ovat päinvastaiset.

Suurin vuoden 2001 sopimuksen avoimeksi jättämä kysymys oli, pitäisikö eläkkeen perustua koko työuran ansioihin vai eläkkeelle jäämistä edeltävien vuosien ansioihin. Uusi laskusääntö sisältää piirteitä molemmista. Eläkekarttuma on 53 ja 62 ikävuoden välillä 1,9 prosenttia vuotta kohden, mikä painottaa loppuvuosien ansioita. Työntekijän työeläkemaksu on vastaavassa suhteessa korkeampi 53 vuoden iästä lukien. Ennen vuotta 2012 pitkästä TEL-työsuhteesta eläkkeelle jäävien asema varmistetaan suojasäännöksellä.

Eläkettä myös lastenhoito- ja opiskeluajoilta

Valtiovalta osallistuu eläketurvan järjestämiseen niiltä vuosilta, joina lastenhoito tai opiskelu on estänyt työeläketurvan kartuttamisen. Tämä tapahtuu työeläkkeen yhteydessä maksettavan, verovaroin rahoitettavan ja laskennallisiin ansioihin perustuvan erän muodossa.

Elinajan kasvu ohjataan osaksi työvuosiin

Vuodesta 2010 lukien tulee käyttöön elinaikakerroin, jolla eläketurva sopeutetaan keskimääräisen eliniän jatkuvaan kasvuun. Mikäli keskimääräinen jäljellä oleva elinaika on kasvanut vuodesta 2009, elinaikakerroin pienentää alkavan eläkkeen määrää vastaavasti. Kun eläkkeen karttuminen 63

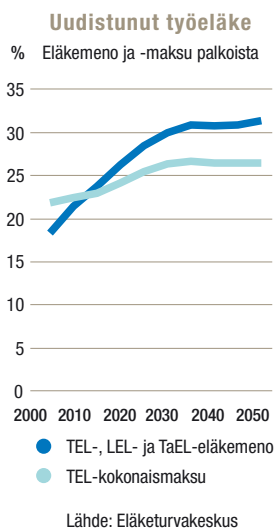
vuoden iän jälkeen on ripeää, elinaikakerroimen vaikutuksen eliminoiminen on pitkään mahdollista vain muutaman kuukauden lisätyöllä.

Työeläkelait yhteen ja vakuuttamistekniikka yhdenmukaiseksi

Nyt vahvistettu lainmuutos yhdenmukais-taa yksityisen sektorin palkansaajien työeläke-etuudet merimieseläkkeitä lukuun ottamatta. Julkinen sektori neuvottelee vastaavista muutoksista. Muutokset koskevat myös yrittäjäläkkkeitä, joihin on lisäksi tulossa joustavuutta vuotuisen tuloon. Vuoden 2003 aikana lait kirjoitetaan yhteen, ja samalla uudistetaan työeläkevakuuttamisen käytännön menettelyt siten, että nykyään eri lakien mukaan vakuutettava ansiotyö voidaan kokonaisuudessaan hoitaa uuden työeläkelain kautta. Tämä uudistus saatetaan voimaan niin pian kuin mahdollista.

Eläkkeiden rahoitus kestäväällä pohjalla

Uudistuksilla on ratkaiseva merkitys työeläkkeiden rahoitukselle tulevaisuudessa. Eläketurvakeskus on arvioinut sekä eläkkeen että työeläkemaksun kehitystä suhteessa palkkasummaan. Uudistuksen vaikutus kumpaankin tunnuslukuun on useita prosenttiyksikköjä alentava pitkällä aikavälillä. Maksu nousee vuoteen 2050 mennessä 5–6 prosenttiyksikköä eli 26 tai 27 prosenttiin palkoista. Nousu jaetaan puoliksi työnantajien ja palkansaajien kesken. Maksuennusteisiin liittyy aina oma epävarmuutensa, mutta merkittävää on, että elinaikakerroimen myötä keskimääräisen elinajan kehitykseen liittyvä epävarmuus on nyt pääosin eliminoitu.

Ilmarinen panostaa monipuoliseen palveluun

ILMARISEN TAVOITTEENA ON TARJOTA ASIAKKAILLEEN TOIMIALAN PARHAAT TUOTTEET JA PALVELUT. TÄMÄ MERKITSEE JATKUVAA KEHITYSTYÖTÄ ASIAKKAIDEN PARHAAKSI.

Maksutulo ja vakuutettujen määrä tasaisessa kasvussa

Ilmarisen vakuutusmaksutulo ja vakuutettujen määrä jatkoivat kasvuaan. Vuonna 2002 maksutulo oli 2 160,9 miljoonaa euroa, ja se kasvoi edellisestä vuodesta 8,6 prosenttia. Ilmarisen markkinaosuus kasvoi selvästi viime vuonna ja on noin kolmannes työeläkeyhtiöiden maksutulolla mitattuna.

TEL-vakuutettujen määrä nousi edellisestä vuodesta 2,3 prosenttia. TEL-vakuutettuja oli vuoden 2002 lopussa 359 000. Yrittäjävakuutettujen määrä pysyi lähes ennallaan. Ilmarinen on selkeästi Suomen suurin yrittäjien työeläkevakuuttaja.

TEL-vakuutettujen määrän kasvun myötä Ilmarisen TEL-vakuutusten keski- koko on noussut 11 työntekijään. YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo, 16 000 euroa vuodessa, on edelleen olennaisesti matalampi kuin TEL-työntekijöiden keskimääräinen ansio.

Myyntitulo oli hyvä

Myyntitulo muodostuu uusien yritysten työeläkevakuutusmyynnistä, eläkeyhtiöiden välisen kilpailun eli niin sanotun siirtoliikkeen tuloksesta ja mahdollisista vastuunsiirroista eläkesäätiöiltä. Uusmyynnissä ylitettiin asetetut tavoitteet. Siirtoliikkeen tuloksena Ilmarisen TEL-vakuutuskaanta kasvoi 1 900 työntekijällä.

Viime vuodenvaihteessa päättyi ensimmäinen, uusien säännösten mukainen neljännesvuoden siirtokausi. Asiakkaat käyttivät vain vähän tätä uutta mahdollisuutta. Eräänä syynä tähän oli se, että lakisääteisen tapaturmavakuutuksen siirrot ovat mah-

dollisia edelleen vain vuodenvaihteessa. Siirtymisellä neljännesvuosittaisiin siirtokausiin on haluttu lisätä eläkeyhtiöiden välistä kilpailua helpottamalla asiakkaiden mahdollisuuksia vaihtaa vakuutusyhtiötä.

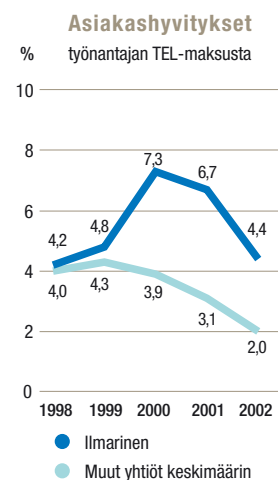
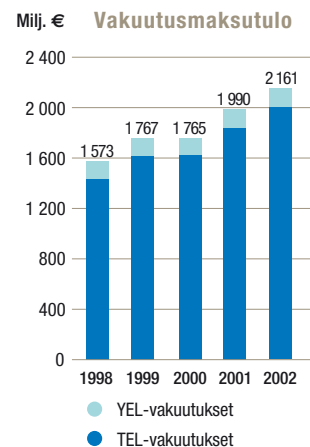
Ilmarisen asiakshyvytykset parhaat

Ilmarisen asiakkailleen maksamat hyvytykset eli alennukset TEL-maksuun olivat vuonna 2002 edelleen parhaat pääkilpailijoihin nähden. Kilpailijoita paremmat hyvytykset ovat perustuneet Ilmarisen hyvään vakavaraisuuteen. Pitkään jatkuneen osakkeiden kurssilaskun seurauksena eläkeyhtiöiden vakavaraisuus on alentunut. Sen myötä ovat myös asiakshyvytykset pienentyneet ja yhtiöiden väliset erot kaventuneet.

Asiakassuhteiden hoito on yhteistyötä

Asiakassuhteiden hoidossa ja vakuutusten myynnissä Ilmarinen on tehnyt pitkään yhteistyötä perinteisten kumppaneidensa Pohjolan, A-Vakuutuksen ja Pohjantähden kanssa. Tämän yhteistyön ansiosta Ilmarisella on alueellisesti kattava palvelu- ja myyntiverkko. Pohjolan ostettua A-Vakuutuksen sen liiketoimintaa on jatkanut Pohjolan tytäryhtiönä A-Vakuutus Oy. Näin ammattiliikenteen vakuuttamisen erityisosaaminen ja palvelut vahvistavat osaltaan Pohjolan ja siten myös Ilmarisen kilpailukykyä.

Ilmarisen myyntiverkkoa täydentää Nordea Henkivakuutus Suomi, jonka kanssa Ilmarinen tekee yhteistyötä työeläkevakuutusten myynnissä. Palveluverkkoa tulee täydentämään myös säästöpankkiryhmä, jonka kanssa Ilmarinen allekirjoitti kuluvan vuoden helmikuussa yhteistyösopimuksen työeläkepalvelujensa myynnistä.

Ilmarisen yhteistyö meklareiden kanssa on kehittynyt myönteisesti. Ilmarisen mak-
sutulosta 18 prosenttia tulee meklareiden
hoidossa olevilta asiakkailta. Yhteisenä pää-
määränä meklariyritysten kanssa on taata
yhteisille asiakkaille asiantunteva ja korkea-
luokkainen palvelu työeläkeasioissa.

Kattavan palveluverkkonsa avulla Ilma-
rinen tavoittaa laajan asiakaskuntansa ja
voi tarjota monipuolisesti työeläkevakuu-
tuksen palveluja yhtä hyvin eläkkeensaajille
ja vakuutetuille kuin yksityisyrittäjille ja
erikokoisille yritysasiakkaille aina Suomen
suurimpiin yrityksiin asti. Asiakassuhteen
hoidon tueksi on Ilmarisessa yhdessä yhteis-
työkumppaneiden kanssa kehitetty palvelu-
mallit ja toimintatavat, joiden avulla varmis-
tetaan erilaisten asiakkaiden tarvitsemat
työeläkepalvelut ja turvataan myös asiakas-
suhteiden säännöllinen hoito.

Yhteistyökumppaneidensa työeläke-
osaamista Ilmarinen kehittää ja pitää yllä
laajalla ja säännöllisellä valmennusohjel-
malla.

Asiakastilaisuuksista hyvää palautetta

Asiakkaan tarpeiden kattaminen sisältää
varsin erilaisia tuotteita ja palveluja, usein
pitkälle räätälöityjä. Tietoa eläke- ja vakuu-
tusasioista annetaan lukuisilla Ilmarisen
tiedotus- ja informaatiopäivillä eri puolilla
Suomea. Lisäksi Ilmarinen järjestää asiak-
kailleen erillisiä, heidän tarpeisiinsa suun-
niteltuja tilaisuuksia.

Yli tuhat asiakasyritysten vakuutus-
tenhoitajaa osallistui vuonna 2002 TEL-
päiville, joissa ajankohtaisena aiheena oli
muun muassa työeläkeuudistus. Ulkomaan-
työn sosiaaliturvan ja verotuksen seminaari
viime lokakuussa keräsi noin sata kansain-
välisen yritysasiakkaan edustajaa Ilmarisen
uuteen toimitaloon.

Asiakkaiden palaute Ilmarisen tilai-
suuksista on saanut vuosi vuoden jälkeen
erinomaisen arvosanan. Palautteen avulla
asiakkaat ovat voineet myös itse osallistua
tilaisuuksien kehittämiseen.

Yrityskuvan kehittymistä seurataan jatkuvasti

Vuonna 2002 Ilmarinen seurasi omaa ja
kilpailijoidensa yrityskuvaa asiakkaiden ja
sidosryhmien parissa omilla asiakastut-
kimuksillaan sekä Taloustutkimus Oy:n
yleisillä tutkimuksilla.

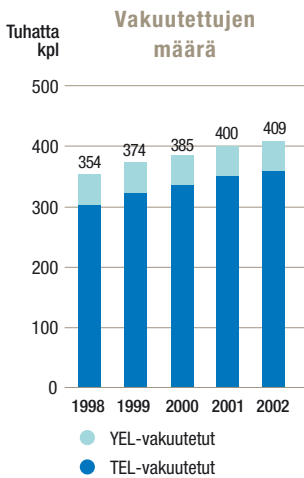
Työelämän päättäjät arvioivat muun
muassa Ilmarisen tuotteiden ja palvelujen
laadun sekä näkymisen julkisuudessa toimi-
alansa parhaiksi. Ilmarisen saama arvosana
oikeuttaa eläkeyhtiöiden keskuudessa jae-
tulle ensimmäiselle sijalle.

Yhteiskunnan vaikuttajille suunnatussa
kyselyssä Ilmarisen vahvuusiksi arvioitiin
kilpailukyky, tulevaisuuden näkymät sekä
maine työnantajana. Tutkimuksessa muka-
na olleista kahdeksasta vakuutusyhtiöstä
Ilmarinen sijoittui toiseksi.

Verkkopalvelujen käyttö lisääntyy

Työeläkevakuutusten hoitaminen kaikissa
vaiheissaan on tietojen käsittelemistä, ja
siksi vakuutukset voidaan hoitaa lähes ko-
konaan verkkopalveluna. Verkon kautta
voidaan välittää muun muassa työsuhde-
ja palkkailmoituksia, laskelma- ja todistus-
pyyntöjä, seurata maksutilannetta sekä
maksaa vakuutusmaksuja. Verkkopalvelu-
sopimuksen tehneiden asiakkaiden määrä
on kasvanut viime vuosina tuntuvasti.
Vuonna 2002 näitä oli jo 5 400.

Sähköisten palveluiden osuus kasvaa
jatkuvasti niin Ilmarisen toimintaympäris-
tössä kuin asiakkaiden ja yhteistyökump-
paneiden liiketoiminnassa. Tämä asettaa
vaatimuksia myös Ilmarisen palveluille.
Lähiajan toiminnan kehittämisen paino-
pisteeksi Ilmarinen on asettanut palvelujen
saatavuuden parantamisen siten, että asia-
kas saa entistä monipuolisempaa palvelua
kellonajasta riippumatta.

TYTYVÄISET ASIAKKAAT
TYÖSKENTELEMME YHDESSÄ ASIAKKAAN
PARHAAKSI. TYTYVÄINEN ASIAKAS
ON TYÖNANTAJAMME JA PALVELUJEMME
PARAS MARKKINOIJA.

Työhyvinvoinnin edistäminen on yhteinen etu

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN TYÖPAIKOILLA LUO TYYTYVÄISYYTTÄ JA TUOTTAVUUTTA. ILMARISEN MOTIVO-PALVELU TARJOAA ASiantuntemusta yrityksille, joiden tavoitteena on henkilöstön motivaation, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen.

Väestö ikääntyy

Suomalaisten elinikäennusteeseen on lähes huomaamatta tullut vuosia lisää; väestö on tutkitusti yhä terveempää ja pitkäikäisempää. Missään muussa EU-maassa väestön eliniän ennuste ei ole viimeisen 30 vuoden aikana parantunut niin nopeasti kuin Suomessa.

Eliniän piteneminen ei ole kuitenkaan taltuttanut suomalaisten intoa eläkkeelle samassa suhteessa. Ennen aikaista eläkkeelle siirtymistä yrittää padota vuodesta 2005 alkaen voimaan tuleva työeläkeuudistus, joka tähtää eläkkeelle siirtymisen myöhentämiseen kahdella–kolmella vuodella. Tavoitteena on, että pidentyneestä elinajasta koituisi osa myös työelämän hyväksi. Eläkejärjestelmälle eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen merkitsee kustannusten pysymistä kohtuullisina.

Työssäoloajan pidentyminen asettaa uusia haasteita työssä jaksamiselle. Työelämän laatu, työhyvinvointi ja työhalujen säilyminen ratkaisevat, jatkaako ihminen töissä pidempään vai valitseeko hän vapaaajan silloin, kun siihen tarjoutuu mahdollisuus. Suuri merkitys on niin ikään johtamiskulttuurilla ja asenteilla ikääntymiseen sekä eri-ikäisten ihmisten yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisella.

Osaamisen merkitys korostuu muutospainissa

Työhyvinvointi on työntekijän ja työnantajan yhteinen haaste ja päämäärä. Hyvinvoinnin vahvistaminen on ennen muuta työn ja työyhteisön tavoitteellista ja pitkäjänteistä kehittämistä. Henkilöstön hyvinvointi tukee yrityksen liiketoimintaa ja auttaa huippusuorituksiin. Kun henkilöstö voi hyvin, niin yritys voi hyvin.

Terveys on tärkeä edellytys työssä jaksamiselle, mutta terveys itsessään on moniulotteinen asia. Työkyvyn pettäminen saattaa johtua paitsi sairaudesta myös työyhteisöön liittyvistä ongelmista tai työssä tarvittavien taitojen puuttumisesta. Osaamisen merkitys työhyvinvoinnin kannalta onkin korostunut työelämän yhä lisääntyvässä muutospainissa.

Ilmarisen Motivo tukee työhyvinvointia

Ilmarinen on kehittänyt yhteistyössä asiakkaitensa ja asiantuntijoidensa kanssa työhyvinvointipalvelu Motivon. Palvelu tarjoaa asiantuntemusta niille asiakasyrityksille, joiden tavoitteena on henkilöstön motivaation, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja henkilöjohtamisen arviointiin luotu toimintamalli auttaa yritystä muuttamaan henkilöstön kehittämisohjelmat käytännön toiminnaksi työpaikoilla.

Palvelun lähtökohtina ovat yrityksen nykyinen toiminta ja tulevaisuuden suunnitelmat. Sen muodostavat toiminnan suunnittelua ohjaava opetusmateriaali sekä asiakasyritysten kehittämisohjelmien toteuttamista tukevat koulutukset ja konsul-

toinnit. Suunnitelmien toimeenpanoa varten Ilmarinen tarjoaa asiakkaidensa käyttöön myös internet-sovelluksen.

Viime vuonna uutena toimintamallina otettiin käyttöön laajat, alueelliset Motivotilaisuudet. Ilmarinen järjesti 12 pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattua seminaaria ja koulutuspäivää eri puolilla Suomea. Niiden tavoitteena oli tarjota osallistujille uusia ideoita ja työkaluja itsenäisen työskentelyn tueksi. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä lähes 600 asiakasyrityksen edustajaa, ja ne saivat osallistujilta kiitettävän arvosanan.

Ammatillisen kuntoutuksen merkitys korostuu

Kuntoutuksen tehostaminen liittyy hallitusohjelman mukaisesti työmarkkinajärjestöjen ja eläkeyhtiöiden sopiman eläkeuudistuksen tavoitteisiin. Vuonna 2004 voimaan tuleva kuntoutusuudistus tähtää siihen, että työkyvyttömyyden uhkaamat työntekijät löytyisivät nykyistä aikaisemmin. Kuntoutuksen onnistumisen kannalta tämä on tervetullut muutos. Kuntoutus muuttuu myös subjektiiviseksi oikeudeksi, mikä tarkoittaa, että hakija voi valittaa eläkeyhtiön kuntoutuspäätöksestä.

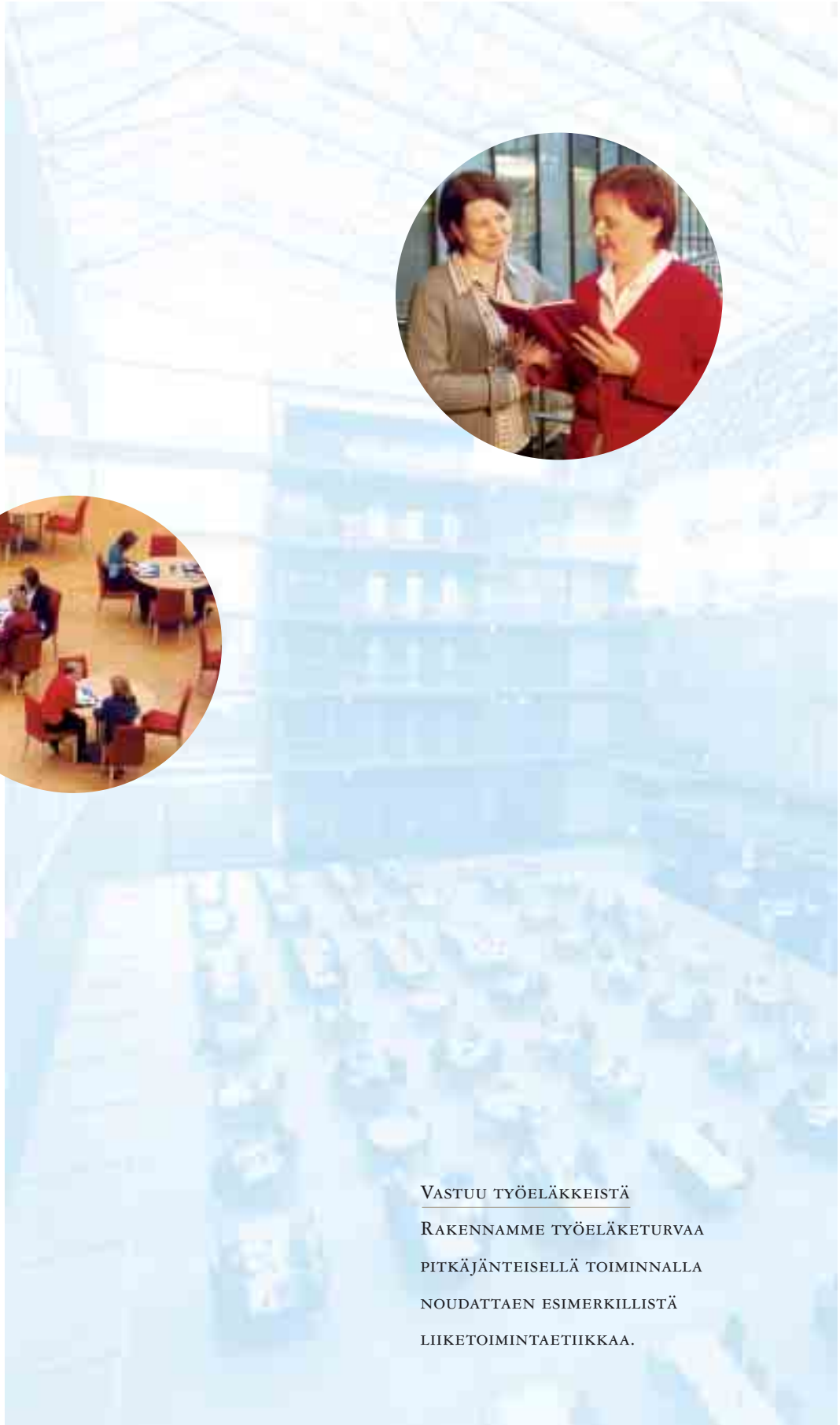
Kiinnostus ammatilliseen kuntoutukseen on kasvanut, ja hakemukset ovat lisääntyneet vuosittain. Ilmarinen maksoi vuonna 2002 ammatillisen kuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa tai eläkkeeseen liitettävää kuntoutuskorotusta 665 vakuutetulle. Edellisestä vuodesta kuntoutettavien määrä kasvoi 17 prosenttia.

Ilmarinen voi tukea työntekijän tai yrittäjän työn tai ammatin vaihtoa, jos henkilön työkyky on sairauden vuoksi uhatuna. Työnantajalle kuntoutuksen tukeminen on kannattavaa, sillä se on aina työkyvyttömyyseläkettä edullisempi vaihtoehto.

Ilmarinen-palkinto jaettiin kolmannen kerran

Henkilöstöjohdon ryhmä Henry ry on myöntänyt Radiolinjalle Vuoden henkilöstöteko 2002 -Ilmarinen palkinnon. Palkinto myönnettiin Radiolinjan Liikkuvan ihmisen palveluksessa -hankkeelle. Palkintotuomaristo perusteli päätöstään sillä, että Radiolinja on hankkeellaan onnistunut kytkemään henkilöstön hyvinvoinnin edistämisen liiketoiminnallisiin tavoitteisiin. Ilmarinen-palkinto jaettiin nyt kolmannen kerran.

Ilmarinen on sopinut henkilöstöjohdon ryhmän Henry ry:n kanssa jatkavansa pitkäaikaista yhteistyötä hyvän henkilöstöjohtamisen ja työhyvinvoinnin kehittämiseksi suomalaisilla työpaikoilla. Palkinnolla Ilmarinen haluaa kannustaa työpaikkoja kehittämään henkilöstön tehokkuutta sekä samalla kiinnittämään huomiota työhyvinvoinnin ja osaamisen järjestelmälliseen kehittämiseen. Ilmarinen toivoo palkitun organisaation toimivan hyvänä esimerkkinä muille suomalaisille työpaikoille.

VASTUU TYÖELÄKKEISTÄ
RAKENNAMME TYÖELÄKETURVAA
PITKÄJÄNTEISELLÄ TOIMINNALLA
NOUDATTAEN ESIMERKILLISTÄ
LIIKETOIMINTAETIIKkaa.

Eläkeratkaisut oikeudenmukaisesti ja nopeasti

ILMARISEN KESKEINEN TOIMINTAPERIAATE
ON TEHDÄ ELÄKERATKAISUT OIKEUDENMUKAISESTI,
NOPEASTI JA YMMÄRRETTÄVÄSTI.

Eläkepäättösten määrä kasvoi

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 231 056 eli noin kolme prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Vanhuuseläkeläisiä oli eläkkeensaajista 57 prosenttia. Suhteellisesti eniten osuuttaan kasvattivat osa-aika-eläkeläiset.

Uusien eläkepäättösten määrä kasvoi kaikkiaan vajaat kahdeksan prosenttia.

Eläkkeenhakijoiden tyytyväisyyttä selvitetään säännöllisesti

Ilmarisen keskeinen toimintaperiaate on tehdä eläkeratkaisut oikeudenmukaisesti, nopeasti ja ymmärrettävästi. Yhtiö selvittää periaatteen toteutumista säännöllisesti. Tulokset ovat olleet erinomaisia.

Eläkepäättökset ovat pysyneet hyvin muutoksenhakuasteissa. Eläkelautakunta muutti vuonna 2002 Ilmarisen työkyvyttömyyseläkettä koskevista päätöksistä yhtiön kannan vastaisesti 6,3 prosenttia, mikä on vähemmän kuin lautakunnan keskimääräinen muutosprosentti. Perinteisesti Ilmarinen on myös käsitellyt kaikkien eläkelajien hakemukset nopeammin kuin muut eläkelaitokset keskimäärin. Näin oli myös vuonna 2002.

Eläkkeelle aikovien neuvonta on olennainen osa Ilmarisen eläkepalvelua. Halutessaan vakuutettu saa ennakkoarvion omasta eläkkeestään. Työeläketurvan lisäksi eläkeneuvojat palvelevat Ilmarisessa vakuutettuja työntekijöitä, yrittäjiä sekä työnantajia myös muissa sosiaaliturvan liittyvissä asioissa. Vuonna 2002 Ilmarinen laati lähes 25 000 yksilöllistä selvitystä eläke-

turvaansa tiedustelleille henkilöille.

Viime vuoden aikana Ilmarisessa karotettiin keinoja palvelujen saatavuuden parantamiseksi. Lähijalan tavoitteisiin kuuluu lisäksi verkkopalvelujen kehittämisen. Tulevaisuudessa asiakas voi saada tietoa vaikkapa eläkeratkaisunsa käsittelystä sen eri vaiheissa.

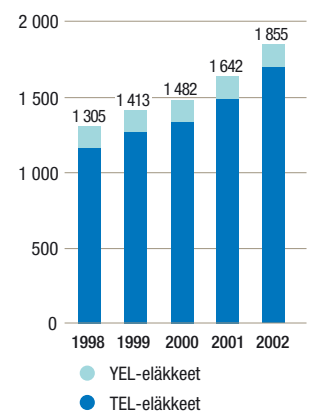
Osa-aika-eläkkeen suosio kasvoi

Ilmarinen maksoi vuonna 2002 osa-aika-eläkettä 6 643 henkilölle, joista yrittäjiä oli noin neljännes. Osa-aika-eläkeläisten määrä kasvoi edellisestä vuodesta 44 prosenttia. Uusien osa-aika-eläkepäättösten määrä lisääntyi 77 prosenttia.

Työmarkkinajärjestöt päättivät marraskuussa 2001 solmitussa periaatesopimuksessa, että vuonna 1946 tai sitä ennen syntyneet saavat eläkkeen jatkossakin 56 vuotta täytettyään ja muutenkin nykyisten säännösten mukaan. Vuonna 1947 ja sen jälkeen syntyneillä alaikäraja sen sijaan nousi takaisin 58 vuoteen. Ikärajan nosto ei siis vienyt osa-aika-eläkemahdollisuutta keneltäkään, joka ehti päästä sen piiriin ennen vuoden 2002 päättymistä. Tästä huolimatta tieto tulevasta muutoksesta lieinee ollut tärkeimpiä osa-aika-eläkkeen suosiota kasvattaneista syistä.

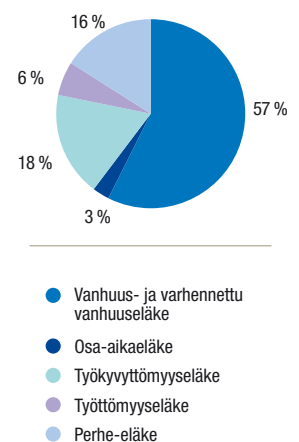
Osa-aika-eläkkeen tavoite on nostaa keskimääräistä eläkkeelle siirtymisikää. Henkilöille, jotka ehkä muuten siirtyisivät kokonaan työkyvyttömyyseläkkeelle, osa-aika-eläke tarjoaa mahdollisuuden jatkaa osa-aikatyössä. Osa-aika-eläkkeen on epäilty houkuttelevan myös terveitä ja työkykyisiä jättämään työelämän. Eläketurvakeskuk-

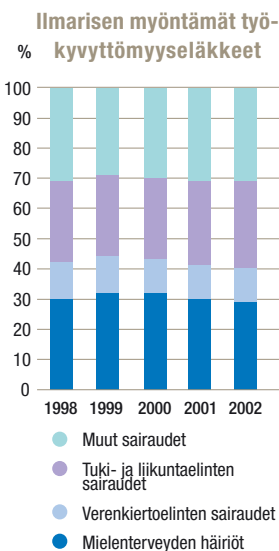
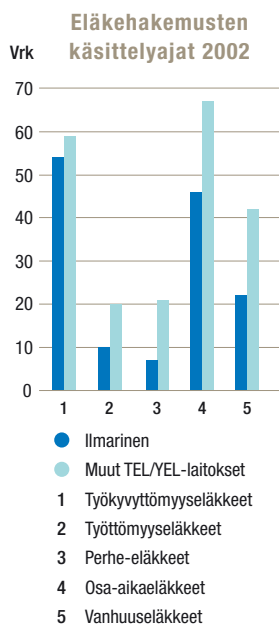
Maksetut eläkkeet

Maksussa olevat eläkkeet 31.12.2002

Yhteensä 231 056 kpl

sen tutkimuksessa päädyttiin kuitenkin siihen tulokseen, että tätä eläkevaihtoehtoa ovat pääosin käyttäneet ne henkilöt, joille se on tarkoitettu.

Työelämän muutokset heijastuvat työkyvyttömyyseläkkeiden kasvuna

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen osuus on 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä laskenut työelämästä poistumisen syynä 80-luvun alusta lähtien. Viime vuosien tilastot osoittavat kuitenkin, että sekä eläkehakemukset että uudet työkyvyttömyyseläkkeet ovat lisääntyneet.

Vuonna 2002 mielenterveysongelmat, sydänsairaudet sekä tuki- ja liikuntaelinten sairaudet olivat tavallisimpia työkyvyttömyyttä aiheuttavia sairausrhymiä.

Työkyvyttömyyseläkkeiden kasvuun on monta syytä väestön ikääntymisen lisäksi. Työelämän muutokset, erityisesti työn vaatimusten ja kuormituksen kasvu selittänevät erityisesti masennuksen perusteella myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden lisääntymisen.

Yksilöllisten varhaiseläkkeiden osuus laski edelleen

Yksilöllisten varhaiseläkkeiden osuus laski edelleen vuoden 2002 aikana, ja se on enää vajaat kolme prosenttia kaikista myönnetyistä uusista eläkkeistä.

Tulevaisuudessa yksilöllinen varhaiseläke säilyy ennallaan vuonna 1943 sekä sitä aikaisemmin syntyneillä, mutta poistuu vuonna 1944 tai sen jälkeen syntyneiltä. Lisäksi eläkeuudistuksessa on sovittu, että 60 vuotta täyttäneiden työkyvyttömyyseläkkeen arvioinnissa painotetaan työkyvyttömyyden ammatillista luonnetta, kun työura on ollut pitkä.

Uudet eläkepäädotukset eläkelajeittain

	2002	2001	muutos %
Vanhuuseläkkeet	2 695	2 226	21,1
Varhennetut vanhuuseläkkeet	1 430	1 451	-1,4
Osa-aikaeläkkeet	2 934	1 658	77,0
Työkyvyttömyyseläkkeet	5 954	5 356	11,2
Yksilölliset varhaiseläkkeet	503	657	-23,4
Työttömyyseläkkeet	2 771	3 720	-25,5
Perhe-eläkkeet	2 702	2 575	4,9
Yhteensä	18 989	17 643	7,6

TULOSELLINEN TOIMINTA

SAAMME YHDESSÄ AIKAAN TULOKSIA,
JOISTA VOIMME OLLA YLPEITÄ.

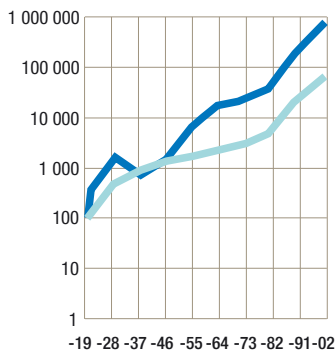

Ilmarisen sijoitustoiminnan periaatteet

ILMARINEN PYRKII SIOJITUSTOIMINNASSAAN
PARHAASEEN MAHDOLLISEEN TUOTTOON PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ
VAKAVARAIKUUTENSALLIMISSA RAJOISSA.

Osake- ja korko-
markkinoiden kehitys
USA:ssa 1919–2002

Logaritminen asteikko

- Osakkeiden keskimääräinen vuosituotto 8,3 %
- Bondien keskimääräinen vuosituotto 5,6 %

Tuhannen dollarin sijoitus vuonna 1919 olisi vuodenvaihteeseen 2002 mennessä tuottanut

- osakkeisiin sijoitettuna \$ 810 618
- joukkovelkakirjalainoihin sijoitettuna \$ 96 511

Lisätietoja verkosta:

Ilmarisen omistajapolitiikka ja eettisen sijoittamisen periaatteet löytyvät osoitteesta www.ilmarinen.fi.

Tuottohakuinen sijoitusstrategia painottaa osakkeita

Koska eläkevarat sijoitetaan vuosikymmeniksi, on työeläkejärjestelmässä mahdollista odottaa, että pitkän aikavälin tuotto-odotukset toteutuvat. Rahoitusteorian mukaan osakkeet tuottavat pitkällä aikavälillä parhaiten, minkä vahvistaa myös sijoitusmarkkinoilta kertynyt kokemusperäinen tieto. Siksi Ilmarinen sijoittaa merkittävästi osakkeisiin. Osakkeiden osuus yhtiön sijoitusvarallisuudesta onkin ollut suurempi kuin suomalaisilla työeläkevakuutusyhtiöillä keskimäärin.

Riskejä hallitaan monin keinoin

Ilmarisen sijoitustoiminnan päätöksenteko perustuu hallituksen vuosittain vahvistamaan sijoitussuunnitelmaan ja sijoitustoiminnan valtuuksiin. Sijoitusomaisuuden tavoitejakaumassa eli perusallokaatiossa määrätään eri sijoituslajien osuudet siten, että sijoitusten kokonaistuotto-odotus on mahdollisimman korkea hallituksen vahvistaman riskitason puitteissa. Sijoitustoiminnan riskienhallintaa ohjaa osaltaan myös hallituksen hyväksymä riskienhallintasuunnitelma. Tärkeimpänä käytännön riskienhallinnan välineenä on riskin hajauttaminen eri omaisuuslajien kesken. Ilmarinen on liittänyt asteittain johdannaisten käyttöä tehostaakseen riskienhallintaansa ja optimoidakseen salkun tuotto-riskiprofilia. Johdannaisia käytetään erityisesti osakeriskien ja valuuttakurssiriskien hallinnassa.

Sijoitustoiminnan eettisyys

Ilmarisen sijoitustoiminnan on oltava paitsi tuottavaa myös eettisesti kestävä. Hallituksen vahvistamien eettisten ohjeiden painopisteenä on laillisuus. Sijoituskohteena olevan yhtiön toimintaa ja liiketoimien asiallisuutta tarkastellaan suhteessa työntekijöihin, ihmisoikeusperiaatteisiin, ympäristöön ja toimintaympäristön lainsäädäntöön. Ulkopuolinen asiantuntijataho analysoi Ilmarisen arvopaperisalkun puolivuosittain, ja tulosten perusteella yhtiö voidaan poistaa Ilmarisen sijoituskohteista.

Omistajapolitiikka vahvistettu

Hallituksen hyväksymässä omistajapolitiikassa määritellään Ilmarisen suhtautuminen omistettujen yhtiöiden hallintorakenteeseen, osingonjakopolitiikkaan ja kannustinjärjestelmiin. Lisäksi operatiiviseen sijoitustoimintaan osallistuvia koskevat sisäpiiri-ohjeet.

Pääosa sijoituksista omassa hoidossa

Ilmarinen keskittyy omassa suorissa sijoituksissaan sijoituslajeihin, joita voidaan hoitaa tehokkaasti ilman huomattavia henkilöresursseja. Pääpiirteissään näitä ovat asiakasrahoitus, sijoitukset kotimaisiin kiinteistöihin sekä Euroopan osake- ja korkomarkkinat. Sijoitusomaisuudesta 5,4 prosenttia oli vuoden 2002 lopussa ulkopuolisten omaisuudenhoitajien hoidossa. Näitä käytetään tyypillisesti sijoitettaessa Euroopan ulkopuolelle, kehittyviin talouksiin, pääomarahastoihin ja absoluuttisen tuoton rahastoihin.

Sijoitusmarkkinoilla yleismaailmallinen luottamuspulla

VUOSI 2002 OLI HITAAAN TALOUSKASVUN AIKAA KAIKISSA PÄÄTALOUKSISSA.

KULUTTAJIEN JA YRITYSTEN LUOTTAMUS TULEVAISUUTEEN

HEIKKENI HUONOJEN TALOUSNÄKYMIE MYÖTÄ, JA MAAILMAN OSAKE-
MARKKINAT LASKIVAT KESKIMÄÄRIN NOIN NELJÄNNEKSEN.

Taluskasvu hidasta, suhdanne- näkymät heikkenivät

Vuotta 2002 leimasi yleinen luottamuksen hiipuminen. Kuluttajien usko työpaikkoihinsa ja kulutusmahdollisuuksiinsa heikkeni. Vastaavasti yritysten rohkeus tehdä uusia investointeja laski, kun maailmantalouden kehitykseen liittyi poikkeuksellisen suuria epävarmuustekijöitä aina sodan uhkasta lähtien.

Sijoittajien luottamus yritysten toimintatapoihin romahti lukuisten kirjanpitoskandaalien ja väärinkäytösten paljastumisten myötä. Kun lisäksi yritykset joutuivat edelleen tekemään merkittäviä tappiokirjauksia ja instituutiosijoittajien riskinotto-kyky heikkeni pääomien supistuessa, vuodesta 2002 muodostui jopa edellisvuotta heikompi osakemarkkinavuosi.

Hidas taluskasvu heikensi julkisten talouksien tasapainoa kaikissa päätalouksissa, ja elvytyskeinona käytettiin ensi sijassa rahapolitiikkaa. USA:n korkotasoa laski selvästi Euroopan alapuolelle, mikä heikensi dollaria. Öljyn hinta kohosi loppuvuonna ennakkoiden Irakin sodan riskin lisääntymistä. Pitkät korot laskivat noin prosenttiyksiköllä, koska yleinen hintojen nousuvauhti pysyi maltillisena ja sijoittajat karttoivat osakesijoituksia. Taluskasvu ei vastannut markkinoiden odotuksia, ja vuoden edetessä yhtiöiden tulosenusteita laskettiin selvästi, mikä heijastui osakekursseihin.

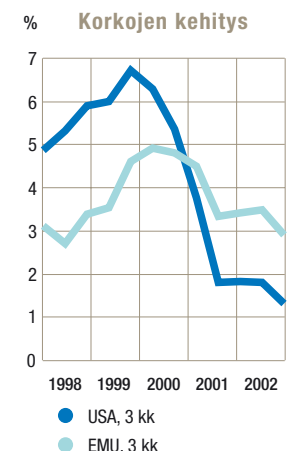
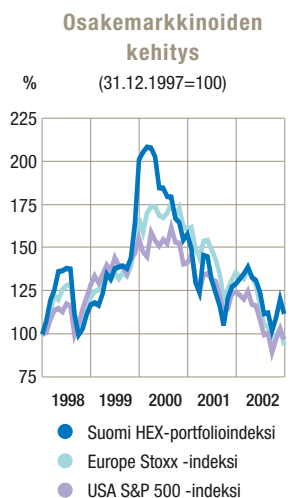
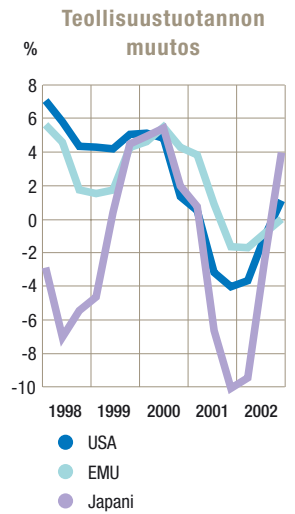
Suomessa heikentynyt suhdannekuva näkyi kiinteistöjen hinnannousun pysähtymisenä sekä vajaakäyttöasteiden kohoamisena. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun toimistotilojen vajaakäyttöaste kolminkertaistui vuoden 2002 kuluessa reiluun viiteen prosenttiin.

Osakemarkkinoiden kehitys heikko laajalla rintamalla

Osakekurssit laskivat keskimäärin noin neljänneksen. Etenkin Euroopan kurssikehitys oli niin heikko, että käytännössä kaikkien toimialojen osakekurssit laskivat, ja vain 15 prosentilla yhtiöistä oli nouseva kurssikehitys. Markkina-alueista vain kehittyvien talouksien markkinat säilyttivät keskimäärin arvonsa. Heikoimmin kehittyivät kasvuosakkeiden kurssit, jotka osoittivat kuitenkin loppuvuonna elpymisen merkkejä.

Korkomarkkinat hyötyivät heikosta taluskasvusta

Hidas taluskasvu ja alhainen inflaatio antoivat tilaa korkotason laskulle. USA:n korot laskivat poikkeuksellisen matalalle tasolle, ja euron vahvistuminen näkyi vuoden lopulla euroalueen korkotason voimakkaana laskuna. Tämä kehitys toi pääomavoittoja erityisesti pitkissä korkosijoituksissa. Yrityslainojen tuottovaatimus suhteessa valtion lainoihin pysytteli yritysten heikon tuloskehityksen myötä korkeana, mutta ero pieneni vuoden loppua kohden.

Osakemarkkinoiden lasku heijastui Ilmarisen sijoitustoiminnan tulokseen

OSAKEKURSSIEN LASKU PAINOI SJOITUSTOIMINNAN KOKONAISTUOTON LIEVÄSTI NEGATIIVISEKSI. VIIMEISEN VIIDEN VUODEN KESKITUOTTO KÄYVILLE ARVOILLE ON 6,1 PROSENTTIA VUOTTA KOHDEN JA OSAKESJOITUSTEN KESKITUOTTO VASTAAVASTI LÄHES 11 PROSENTTIA.

Korkosijoitukset kompensoivat heikkoja osaketuottoja

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2002 päättyessä käyvin arvo in yhteensä 14 520,6 miljoonaa euroa. Suurin osa oli korkosijoituksissa. Vuodelle 2002 määritellyn tavoitejakauman mukainen osakkeiden osuus sijoituksista olisi ollut 25 prosenttia. Sijoitusympäristön epävarmuuden johdosta osuus pidettiin kuitenkin suurimman osan vuotta jonkin verran suunnitellun tason alapuolella, keskimäärin runsaassa 22 prosentissa. Vuoden lopussa osakkeiden osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 20 prosenttia. Tämä on myös hieman pienempi kuin vuodelle 2003 tavoitteeksi asetettu osuus sijoituksista. Näissä luvuissa osakkeiden osuus on laskettu ilman osakesijoituksiin virallisessa sijoituslajiluokituksessa sisällytettäviä sijoituksia pääomarahastoihin ja absoluuttisen tuoton rahastoihin.

Vaikka osakkeiden osuus on pieni suhteessa Euroopan eläkevarojen keskimääräiseen sijoitusjakaumaan, osakemarkkinoiden heikkous pudotti koko sijoitussalkun tuoton lievästi negatiiviseksi. Toisaalta pitkät korkosijoitukset kompensoivat osakkeiden heikkoa tuottokehitystä.

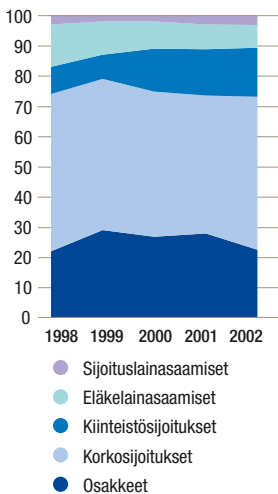
Erityisesti valuutta- ja osakejohdannaisia käytettiin salkun riskitason alentamiseen. Valuuttajohdannaisilla suojattiin keskimäärin noin puolet päävaluuttojen tuomasta avoimesta valuuttakurssiriskistä. Valuuttasuojauksen vaikutus koko sijoitussalkun tuottoon oli noin +0,4 prosenttiyksikköä. Osakejohdannaisilla osa osakeriskistä otettiin pääomasuojatussa muodossa.

Ilmarisen sijoitustoiminnan kokonaistuotto laskettuna käyville arvoille oli -0,4 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli -1,2 prosenttia. Viiden viimeisen vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 6,1 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 4,0 prosentin vuotuista reaali-tuottoa. Ilmarisen sijoitussalkun tuottojen heilahtelu eli volatilitteetti vuonna 2002 oli 3,5 prosenttia.

Korkosijoitukset

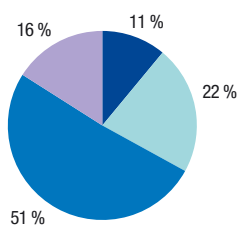
Suomen valtiontalouden hyvän tasapainon ansiosta Suomen valtion luottoluokitus parani ja tuottoero Saksan valtion lainoihin pieneni vuoden 2002 aikana. Tuottoeron kavennuttua vähennettiin asteittain Suomen valtion lainojen osuutta ja lisättiin yrityslainojen osuutta.

Ilmarisen sijoitusvarallisuuden rakenne

Sijoitusvarallisuuden jakauma 31.12.2002

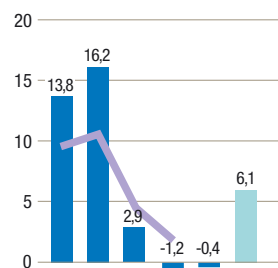
Yhteensä 14 520,6 milj. €

- Asiakasrahoitus 1 559,7 milj. €
- Osakesijoitukset 3 260,8 milj. €
- Korkosijoitukset 7 343,1 milj. €
- Kiinteistöisijoitukset 2 356,9 milj. €

Ilmarisen sijoitustoiminnan tuotot

Tuotto käyville arvoille

Vuoden 2002 lopussa rahamarkkina-sijoitusten osuus oli 8,2 prosenttia koko 7 343,1 miljoonan euron korkosalkusta.

Euroopan pitkät korot laskivat lähes prosenttiyksiköllä kohottaen siten pääoma-voittojen muodossa korkosalkun tuottoa noin viisi prosenttiyksikköä. Joukkolainasijoitusten kokonaistuotto kohosi 9,5 prosenttiin. Rahamarkkinasijoitusten tuotto oli 3,6 prosenttia. Korkosijoitusten tuotto käyville arvoille oli vuonna 2002 kokonaisuudessaan 9,0 prosenttia. Vuoden lopulla korkosalkun keskimääräinen juoksu-aika oli 4,5 vuotta eli noin 8 kuukautta pidempi kuin vuoden alussa.

Osakesijoitukset

Vuoden 2002 lopussa ulkomaisten osakesijoitusten osuus oli noin 53 prosenttia Ilmarisen kaikkiaan 3 260,8 miljoonan euron osakesijoituksista.

Ilmarinen aloitti vuonna 2000 osakesalkun maantieteellisen ja toimialoittaisen hajauttamisen, missä päästiin viime vuoden alussa jo lähes tavoitetasoon. Esimerkiksi kotimaisten osakkeiden osuus oli laskenut vuoden 1999 lopun 75 prosentista 47 prosenttiin vuoden 2002 loppuun mennessä. Myös osakekohtainen riski on hyvin hajautettu. Kun vuoden 1999 lopussa viiden suurimman osakeomistuksen osuus koko osakesalkusta oli noin 50 prosenttia, vuoden 2002 lopussa vastaava osuus oli enää 20 prosenttia osakesalkusta eli noin neljä prosenttia kaikista sijoituksista.

Omaisuuksien painopisteeksi vuodelle 2002 asetettiin osakeriskin optimaalinen säätäminen suhteessa riskinotto-kykyyn. Osakeostot painottuivat syksyyn, kun osakekurssit olivat pudonneet tasolle, jossa useiden toimialojen osinkotuotot olivat kohonneet joukkolainamarkkinoiden korkotason yläpuolelle. Osakejohdannaisia käytettiin lähinnä rajaamaan osakesijoituksista syntyvää maksimitappiota tavoitteena kuitenkin säilyttää riittävä tuottomahdollisuus.

Osakemarkkinoiden kehitys oli poikkeuksellisen laajalla rintamalla negatiivinen, ja euron vahvistuminen olisi heikentänyt euroalueen ulkopuolisten sijoitusten tuottoa ilman huomattavaa valuuttakurssiriskien suojausta.

Vuonna 2002 Ilmarisen osakesijoitusten tuotto käyville arvoille oli -21,5 prosenttia. Osakkeiden viiden viimeisen vuoden aika- ja rahapainotettu keskimääräinen vuosituotto käyville arvoille on kuitenkin ollut 10,9 prosenttia.

Pääomarahastojen osuuden asteittaista lisäämistä jatkettiin. Vuoden 2002 lopussa pääomarahastoihin oli tehty sitoumuksia 441,5 miljoonaa euroa, mistä rahastot olivat sijoittaneet 179,1 miljoonaa euroa.

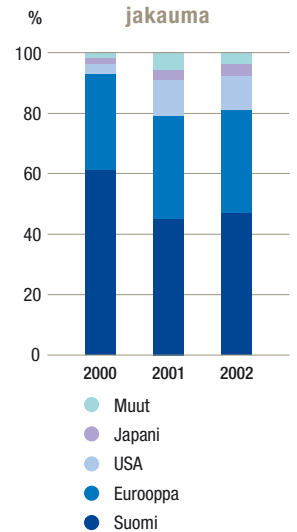
Myös absoluuttista tuottoa tavoittelevien hedge fund -sijoitusten määrää kasvatettiin. Vuoden 2002 lopussa tällaisia rahoitusinvestointeja oli 76,5 miljoonaa euroa, ja näiden sijoitusten sitoutuneella pääomalla painotettu tuotto vuonna 2002 oli 8,5 prosenttia.

Kiinteistösijoitukset

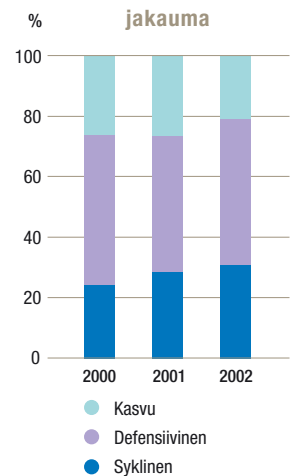
Ilmarisen kiinteistösijoitusten kokonaismäärä kasvoi vuoden alusta 7,7 prosenttia. Myös kiinteistösijoitusten osuus kaikista sijoituksista kasvoi, mikä kuitenkin johtui pääasiassa osakesijoitusten käyvän arvon laskusta. Kiinteistösijoitusten kokonaistuotto käyville arvoille oli 5,6 prosenttia. Vuosituottoa alensivat useiden suurten saneeraushankkeiden valmistelu ja käynnistäminen sekä vapaiden toimitilojen määrän kasvu.

Kiinteistöihin tehtyjen investointien määrä vuonna 2002 oli 207,5 miljoonaa euroa. Investointikohteista merkittävin oli uuden toimitilakiinteistön hankinta Helsingin Ruoholahdesta. Samassa yhteydessä vanhat toimitilakiinteistöt vapautuivat vuokrattaviksi. Lisäksi Helsingissä käynnistettiin useita suuria saneeraushankkeita. Asuntotuotanto keskittyi omaan tontti-

Noteerattujen osakkeiden maantieteellinen jakauma

Osakesalkun toimialaryhmittäinen jakauma

Kasvu = toimialat, joilla liikevaihdon kasvu on keskimääräistä nopeampaa

Defensiivinen = toimialat, joiden suhdanneherkkyys on vähäinen

Syklinen = toimialat, joiden suhdanneherkkyys on korkea

varantoon tukeutuvaan vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon. Vuoden aikana käynnistettiin viisi asuinkiinteistöhanke, yhteensä 298 asuntoa.

Syksyllä 2002 Ilmarinen allekirjoitti esisopimuksen kiinteistöjensä hallinnasta ja vuokrauksesta vastaavan tytäryhtiönsä Antiloopin osakkeiden myynnistä ruotsalaiselle Aberdeen Property Investors Nordic AB:lle. Tammikuussa 2003 toteutuneessa kaupassa myytiin 60 prosenttia osakkeista, ja ostajalla on mahdollisuus lunastaa myöhemmin koko osakekanta. Antiloopin myynnillä Ilmarinen toteuttaa tavoitettaan keskittyä kiinteistötoimintonsaan puhtaasti kiinteistösijoituksiin ja kiinteistösalkun hallintaan.

Kaupan myötä Ilmarinen sai kumppanikseen merkittävän kansainvälisen yhtiön, jonka asiantuntemusta voidaan hyödyntää Ilmarisen kiinteistösijoitustoiminnan mahdollisessa laajentamisessa ulkomaille.

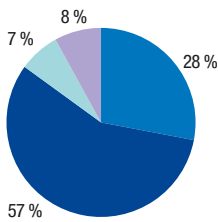
Asiakasrahoitus

Maaliskuun alusta 2002 alkaen yritys on voinut nostaa TEL-lainaa eli kertyneen rahasto-osuutensa menettämättä asiakas-hyvitystään. Tämä muutos ei kuitenkaan vaikuttanut TEL-lainojen kysyntään viime vuonna. Uusia luottoja nostettiin 217,2 miljoonaa euroa ja luottoja kuoletettiin 275,4 miljoonaa euroa, joten lainakanta pieneni.

Takauksellisten sekä pankeille ja rahoituslaitoksille myönnettyjen lainojen osuus oli noin 80 prosenttia lainakannasta. Loppuosa oli reaalivakuudellisia lainoja. TEL-lainojen keskiporko oli 4,4 ja sijoituslainojen keskiporko oli 5,2 prosenttia. Lainakannan tuotto oli 4,7 prosenttia.

Kiinteistökanta alueittain 31.12.2002

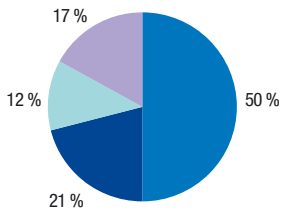
Yhteensä 2 356,9 milj. €

- Helsingin ydinkeskusta
- Muu pääkaupunkiseutu
- Muut kasvukeskukset
- Muu Suomi

Kiinteistökanta käyttötarkoituksittain 31.12.2002

Yhteensä 2 356,9 milj. €

- Toimistokiinteistöt
- Liikekiinteistöt
- Muut
- Asuinkiinteistöt

Asiakaslainojen kanta, milj. €	1992	1997	2002	2002 tuotto %
TEL-lainat	2 829	1 518	1 075	4,5
Sijoituslainat	940	214	465	5,4
Yhteensä	3 769	1 732	1 540	4,7

Ilmarisen taloudellinen asema

TYÖELÄKEYHTIÖN TALOUDELLISTA ASEMAA TULEE ARVIOIDA VUOTUISEN JA PITKÄN AIKAVÄLIN TULOKSEN LISÄKSI ERITYISESTI TARKASTELEMALLA YHTIÖN VAKAVARAISSUUSASEMAA. YHTIÖN VAKAVARAISSUUSPUSKURIEN RIITTÄVYYTTÄ ARVIOIDAAN TÄLLÖIN SUHTEESSA YHTIÖN VASTUISIIN JA RISKEIHIN. ARVION TULOS ON LISÄKSI SUHTEUTETTAVA SUHDANNETILANTEESEEN.

Vakuutusliike

Työeläkeyhtiön vakuutusliikkeen riskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen suhteessa yhtiön vastuulla oleviin nykyisiin ja tuleviin eläkkeisiin. Eläkevakuutuksessa keskeinen tekijä on tällöin odotettavissa olevan eliniän pituuteen, alkavien eläkkeiden lukumäärään ja korvausten suuruuteen liittyvä epävarmuus. Yhtiön vastuulla olevan vakuutusliikkeen vuotuisen tuloksen heilahteluun varaudutaan vastuuvelkaan tätä tarkoitusta varten sisällytetyllä puskurilla, tasoitusvastuulla.

Ilmarisen vakuutusliikkeen tulos oli 53 miljoonaa euroa vuonna 2002 oltuaan sitä ennen usean vuoden ajan vielä enemmän ylijäämäinen. Tämä vahvisti edelleen tasoitusvastuuta. Työeläkevakuutusyhtiöiden yhteisissä laskuperusteissa tasoitusvastuulle määritellään yläraja ja sen alapuolelle tavoitevyöhyke. Ilmarisen tasoitusvastuu on tavoitevyöhykkeen puolivälissä eli 63 prosenttia ylärajasta. Se on siten erittäin hyvällä tasolla yhtiön vakuutusliikkeen laajuuteen ja vakuutusriskeihin nähden. Vakuutusliikkeen tuloksen pieneneminen johtuu siitä, että vakuutusmaksun työkyvyttömyysosaa alennettiin vuoden 2002 alusta lukien yhtiöiden tasoitusvastuiden korkean tason johdosta.

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnan riskeihin varaudutaan toimintapääomalla, jonka muodostavat yhtiön varsinaisen eläkevastuun ja tasoitusvastuun ylittävät varat. Lainsäädännössä asetetut toimintapääoman vähimmäisvaa-

timus ja muut valvontarajat sekä yläraja riippuvat yhtiön sijoitustoiminnan riskillisyydestä. Riskipitoisempi sijoitustoiminta edellyttää luonnollisesti suurempia pusku-reita.

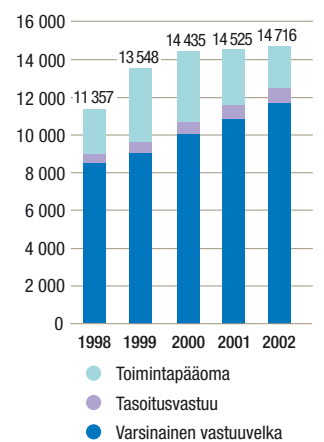
Ilmarisen toimintapääoma oli vuoden 2002 päättyessä 2 243,1 miljoonaa euroa. Toimintapääoma oli 18,1 prosenttia toimintapääomavaatimusten perusteena olevasta vastuuvelasta. Se oli 1,9-kertainen vakavaraisuusrajan verrattuna. Nykyinen toimintapääomamekanismi otettiin käyttöön vuoden 1997 alusta, jolloin Ilmarisen toimintapääoma oli 10,6 prosenttia tuolloisesta vastuuvelasta.

Toimintapääoma kasvoi vuoteen 1999 asti pörssikurssien nousun myötä ja on sen jälkeen laskenut osakekurssien kolme vuotta kestäneen laskun ajan. Vuosina 2000–2002 toimintapääoma on siten ollut siinä käytössä, johon se on tarkoitettu, eli pehmentämässä sijoitussalkussa tapahtuvia vääjäämättömiä vaihteluja. Yhtiön nykyinen toimintapääoma kestää myös sijoitusmarkkinoiden epäedullisen kehityksen mahdollisen jatkumisen.

Eläkevarat

Varsinainen vastuuvelka, tasoitusvastuu ja toimintapääoma ovat kukin omalta osaltaan turvaamassa eläkkeitä. Näiden katteena olevat eläkevarat käsittävät yhtiön varallisuuden jokseenkin kokonaan. Varsinainen vastuuvelka kasvaa tasaisesti vakuutus-kannan kehityksen mukaisesti, toisin kuin tasoitusvastuu ja toimintapääoma, jotka ottavat vastaan vakuutusliikkeen ja sijoitustoiminnan tulosten vaihtelut.

Milj. € Ilmarisen eläkevarat

KEHITTYVÄ TYÖYHTEISÖ

TOIMINTAMME LÄHTÖKOHTA ON
HYVÄ TYÖYHTEISÖ JA YKSILÖN ARVOS-
TAMINEN. LUOMME EDELLYTYKSIÄ
KORKEATASOISELLE OSAAMISELLE
JA KANNUSTAMME HENKILÖSTÖÄ
ITSENSÄ JA TYÖNSÄ KEHITTÄMISEEN.

Osaamista kehittämällä menestykseen

ILMARINEN JULKAISEE HENKILÖSTÖRAPORTIN SAMAAAN
AIKAAN VUOSIKERTOMUKSEN KANSSA.

Ilmarislaiset saman katon alle

Ilmariseen työsuhteessa olevien henkilöiden määrä kasvoi edelleen. Ilmarisen palveluksessa oli vuoden 2002 päättyessä 666 henkilöä. Henkilöstön keski-ikä oli 42 vuotta ja naisten osuus henkilöstöstä 71 prosenttia.

Ilmarislaisten viime vuodelle antoi erityispiirteensä muutto uuteen toimitaloon Ruoholahdessa. Merkittävää muutossa on myös se, että koko Ilmarisen henkilökunta työskentelee ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen samassa talossa.

Muutto näkyi johtamis- ja toimintatapatutkimuksen tuloksissa

Vuosittaisen johtamis- ja toimintatapatutkimuksen myönteisiä tuloksia olivat Ilmarisen edelleen saama hyvä arvio työnantajana ja työtoverisuhteiden korkea arvostus. Kiireen tuntu on vähentynyt aikaisempiin vuosiin verrattuna. Kokonaistulos laski kuitenkin edellisestä vuodesta muuton ja siihen liittyvien toimintatapatutkimusten suuruudesta ja nopeudesta johtuen. Uusissa avotiloissa työskentelyn aloitti lähes puolet henkilöstöstä. Muuton jälkeen ilmenneiden puutteiden korjaaminen on aloitettu, ja korjausten vaikutusta mitataan useampaan kertaan kuluvan vuoden aikana.

Johtamista ja osaamista kehitetään

Vuoden 2002 alussa käynnistyi esimiesvastuussa olevien henkilöiden laaja esimiesvalmennus. Valmennus aloitettiin osin siksi, että johtamisessa on todettu kehittämisen tarvetta aikaisempien vuosien johtamis- ja toimintatapatutkimuksissa. Vuoden 2003 aikana jatkuvaan valmennukseen osallistuu

myös joukko asiantuntijatehtävissä toimivia henkilöitä. Tavoitteena on kehittää strategista johtamista, prosessien ja projektien johtamista, esimiestyötä sekä muutoksen johtamista.

Viime vuonna alkoi myös uuden toimistojärjestelmän käyttöönotto, mikä näkyy koulutuspäivien määrän kasvussa. Osaamisen kehittämisohjelma jatkuu, perusosaamisen ylläpidosta huolehditaan ja lainmuutosten ja kehittämishankkeiden vaatimuksiin valmentaudutaan.

Hyvinvoinnista huolehditaan

Työsuojelutoimikunta, työterveyshuolto ja työympäristön viihtyvyyttä parantava työryhmä ottivat teemakseen uuden työympäristön myönteisen hengen edistämisen.

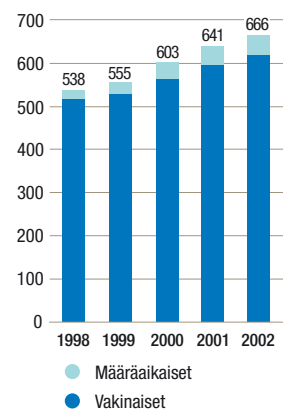
Työterveyshuolto panosti henkilöstön hyvinvoinnin ja työkyvyn edistämiseen. Johtamis- ja toimintatapatutkimuksen mukaan jaksaminen oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Sairauslomiin käytettiin suhteellisesti vähemmän aikaa kuin edellisinä vuosina.

Tavoitteiden saavuttaminen palkitaan

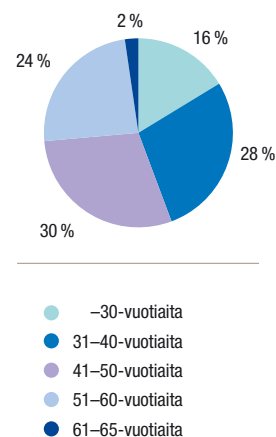
Henkilöstön palkitseminen perustuu Ilmarisen tuloskortissa määriteltyjen, yhtiön kannalta keskeisten menestystekijöiden arviointiin ja mittaamiseen. Koko henkilöstö on oikeutettu yhtiötason bonukseen yhtiön tuloskortin tavoitteiden saavuttamisasteen mukaan. Yksikkö- tai henkilökohtaista palkkiota maksetaan asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Ilmarisessa on käytössä myös aloitepalkkiojärjestelmä. Viime vuonna aloitteita tehtiin sata kappaletta ja niistä palkittiin 15.

Henkilömäärän kehitys

Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2002

Vastuussa ihmisille ja yhteiskunnalle

ILMARISEN TEHTÄVÄ ON PITÄÄ HUOLTA YHTIÖSSÄ VAKUUTETTUJEN
TYÖNTEKIJÖIDEN JA YRITTÄJIEN LAKISÄÄTEISESTÄ
TYÖELÄKETURVASTA SEKÄ HUOLEHTIA TULEVIEN ELÄKKEIDEN
KATTEENA OLEVASTA SIIJOITUSOMAISUUDESTA.

Vastuu sisältyy arvoihin

Ilmarisen toimintaa ohjaaviin arvoihin on kirjattu vastuu työeläkkeistä. "Rakennamme työeläketurvaa pitkäjänteisellä toiminnalla noudattaen esimerkillistä liiketoimintaetiikkaa". Muut arvot ovat tuloksellinen toiminta, tyytyväiset asiakkaat ja kehittyvä työyhteisö. Arvojen toteutumista käytännössä mitataan monin tavoin.

Asiakastyytyväisyyttä ja yrityskuvaa tutkitaan vuosittain omien ja ulkopuolisten tekemien tutkimusten avulla. Viimeisin työeläkeyhtiöiden yhdessä teettämä yrityskuvatutkimus julkistettiin joulukuussa 2001. Sen mukaan asiakkaat arvioivat Ilmarisen yrityskuvan ja asiakaspalvelun eläkeyhtiöiden parhaaksi.

Vuonna 2002 tehdyssä työelämän päättäjille suunnatussa eläkeyhtiöiden yrityskuvatutkimuksessa Ilmarinen sijoittui jaetulle ensimmäiselle sijalle. Suurimpina vahvuuksina pidetään yhtiön asiakaspalvelua sekä tuotteiden ja palvelujen laatua.

Yritysten ja yhteiskunnan vaikuttajille sekä tiedotusvälineille suunnatussa vakuutusyhtiöiden yrityskuvatutkimuksessa Ilmarinen sijoittui toiseksi. Erityisinä vahvuuksina todetaan kilpailukyky, tulevaisuuden näkymät ja maine työnantajana. Tutkimusten mukaan Ilmarinen on tunnetuin eläkeyhtiö.

Johtamis- ja toimintatapatutkimusta on tehty Ilmarisessa jo yli kolmekymmentä vuotta, ja tuloksia on hyödynnetty toiminnan kehittämisessä. Tutkimuksessa mitataan erilaisten ilmapiiriin vaikuttavien tekijöiden ohella myös henkilöstön mieli-

pidettä arvojen toteutumisesta käytännössä. Vastuun työeläkkeistä on nähty perinteisesti toteutuvan hyvin. Arvojen tyytyväiset asiakkaat ja tuloksellinen toiminta on koettu toteutuvan melko hyvin. Sen sijaan arvon kehittyvä työyhteisö on arvioitu viime vuosina toteutuvan vain kohtuullisesti. Myönteistä on se, että viime vuonna, kuten aikaisemminkin, Ilmarista pidettiin hyvänä työnantajana. Tämä erottui erinomaisella arvosanalla selkeästi Ilmarisen suurimpana vahvuutena. Hyvän arvion saivat myös työtoverisuhteet ja tyydytys omasta työstä ja työn tuloksista. Kiireen tuntua ja säästökohteita moitittiin eniten.

Vastuulliset eläkeratkaisut

Ilmarinen on linjannut keskeiseksi toimintaperiaatteen tehdä eläkeratkaisut oikeudenmukaisesti ja nopeasti sekä ilmoittaa päätöksenteon perusteet ymmärrettävästi. Onnistumista seurataan vuosittain tehtävin tutkimuksin. Perinteisesti Ilmarinen on menestynyt kaikissa kolmessa suhteessa paremmin kuin kilpailijat keskimäärin. Itsestään selvä on pyrkimys noudattaa huolellisesti lakia ja säädöksiä jokaisessa eläkeratkaisussa. Suomessa yksilön oikeusturva on takaamassa myös kaksipuolainen, haki- jalle maksuton muutoksenhakujärjestelmä. Ilmarisen eläkepäättökset ovat pysyneet hyvin muutoksenhakuasteissa.

Taloudellinen vastuu velvoittaa

Toiminnan tuloksellisuutta ja tehokkuutta on tähdennetty yhtiön strategisissa tavoitteissa ja arvoissa. Ilmarisen hoitoon uskotut eläkevarat olivat vuoden 2002 lopussa 14,7 miljardia euroa. Yhtiö pyrkii sijoitustoiminnassaan pitkällä aikavälillä parhaaseen mahdolliseen tuottoon vakavaraisuutensa sallimissa rajoissa. Riskien tasaamiseksi omaisuus on hajautettu eri sijoituskohteisiin. Ilmarinen on kuitenkin sijoittanut osakkeisiin enemmän kuin muut eläkevakuutusyhtiöt keskimäärin. Vaikka viime vuodet ovat olleet osakesijoittamiselle vaikeita, ovat osakkeet historiallisesti tuottaneet pitkällä aikavälillä parhaiten.

Yhtiön toiminnan tehokkuuden parantaminen on otettu yhdeksi keskeiseksi lähivuosien tavoitteeksi.

Luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä edistetään

Ilmarinen painottaa yhteiskuntavastuun kantamisen merkitystä myös johtamisessaan, tulostavoitteissaan ja mittareissaan. Johtamisjärjestelmän mukaisessa tuloskortissa edellytetään ilmarislaisten edistävän toiminnassaan yhtiön roolia työeläkejärjestelmän luotettavana toimeenpanijana. Luotettavuuden vaatimus on ehdoton. Luotettavuuden kanssa käsi kädessä käy läpinäkyvyys, jota pyritään johdonmukaisesti edistämään.

Eläkevakuutusyhtiöiden talousraportointia on joissakin yhteyksissä moitittu vaikeaselkoiseksi ja läpinäkyvämmäksi. Ilmarinen on pyrkinyt kehittämään raportointiaan haluten olla edelläkävijä myös avoimuudessa. Sen eteen työskennellään johdonmukaisesti.

Eettisyys sijoitustoiminnassa

Ilmarisen sijoitustoimintaa ohjaavat paitsi tuottavuuden ja turvaavuuden vaatimukset myös yhtiön hallituksen hyväksymät sijoitustoiminnan eettiset ohjeet. Ilmarinen pyrkii sijoittamaan yrityksiin, jotka kunnioittavat seuraavia arvoja: ympäristöystävällisyys, ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo, lapsityövoiman käytön estäminen ja ILO:n vahvistamat työelämän perusoikeudet.

Vuorovaikutus sidosryhmien kanssa

Ilmarisen toimintaa kehitetään aidossa vuorovaikutuksessa tärkeiden sidosryhmien kanssa. Ilmarisen johtoryhmässä on työntekijöiden edustaja. Hallituksessa ja hallinto-neuvostossa on työmarkkinaosapuolten ja suurasiakkaiden edustus. Vakuutusasiakkaiden neuvottelukunnassa on alueellisesti kattava yritys- ja yrittäjäjärjestöjen edustus. Vakuutettujen neuvottelukunnassa ovat edustettuina keskeiset palkansaajaosapuolet ja eläkeasiain neuvottelukunnassa sekä palkansaajajärjestöjen että työnantajajärjestöjen edustajat.

Yhteiskunnan sosiaalista ja kulttuurista hyvinvointia edistetään tukemalla yleishyödyllisiä organisaatioita ja kulttuurielämää lahjoituksin ja yhteistyösopimuksin.

Ympäristövaikutukset huomioidaan

Ilmarisen ympäristöjohtamisessa, joka perustuu Suomen Laatupalkintomallin kriteeristöön, korostetaan luonnonvarojen säästämistä, kierrätystä ja tehokasta jätehuoltoa. Ympäristövastuu on nostettu myös yhdeksi Ilmarisen sijoitustoimintaa ohjaavien eettisten ohjeiden periaatteeksi. Viime vuonna yhtiö aloitti valtakunnallisen yhteistyön Lassila & Tikanojan kanssa tehostaakseen omistamiensa kiinteistöjen jätehuoltoa, jätteiden lajittelua ja kierrätystä. Ilmarisen omalla toiminnalla ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Tilinpäätös 2002

Hallituksen toimintakertomus	31
Tuloslaskelma ja tase	38
Tilinpäätöksen liitetiedot	42
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	42
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	45
Tunnusluvut ja analyysit	58
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	61
Tilintarkastuskertomus ja hallintoneuvoston lausunto	62

Osa virallisen tilinpäätöksen liitetiedoista on jätetty pois, koska ne ovat emoyhtiössä ja konsernissa lähes samoja tai ne ovat muuten vähämerkityksisiä tai tiedot käyvät ilmi hallituksen toimintakertomuksesta. Pois jätetyt liitetiedot ovat:

- rahoituslaskelma
- kiinteistösijoyitukset
- sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrietyksissä
- aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
- saamisten erittely
- lähipiirilainat
- muiden velkojen kuin vastuuvclan erittely
- konsernin liitetiedot lukuunottamatta sijoitustoiminnan nettotuoton, liikekulujen ja oman pääoman erittelyjä sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevia liitetietoja.

Ilmarisen virallinen tilinpäätös ja konsernitilinpäätös ovat nähtävissä yhtiön toimitalossa Porkkalankatu 1, Helsinki.

Tilinpäätöksen käsitteitä selvitetään sivuilla 70–71 lukijan oppaassa.

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristön kehitys

Suomen taloudessa odotettiin turhaan käännettä parempaan vuonna 2002. Kokonaistuotannon kasvu oli vaatimatonta, ja työttömyyden useita vuosia jatkunut aleneminen uhkasi loppuvuodesta kääntyä nousuksi. Osakekurssit laskivat kolmatta vuotta peräkkäin. Vuoden viimeisellä neljänneksellä osakekurssit nousivat hieman, mutta olivat vuoden päättyessä kuitenkin noin neljänneksen alempana kuin vuotta aikaisemmin. Lähitulevaisuutta leimaa edelleen epävarmuus. Kansainvälisen tilanteen mahdollinen kiristyminen merkitsee suurta uhkatekijää myös Suomen talouden kannalta.

Työmarkkinajärjestöt saivat syyskuussa 2002 päätökseen muuttaman vuoden aikana käymänsä neuvottelut yksityisen sektorin työeläketurvan uudistuksista. Tehtyihin sopimuksiin perustuvat etuuskisien muutokset on viety lainsäädäntöön, ja ne tulevat voimaan pääosin vuoden 2005 alusta. Muutoksilla heikennetään eräiden varhaiseläke- muotojen ehtoja, mitä toisaalta kompensoi työeläkekuntoutuksen edistäminen. Ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien ansiosidonnainen turva siirretään hoidettavaksi työttömyysturvajärjestelmässä. Vanhuuseläkkeelle siirtyminen on mahdollista joustavasti ikävälillä 62–68, ja 63 vuoden iästä alkaen eläke karttuu 4,5 prosenttia vuodessa, mikä kannustanee työnteon jatkamiseen. Eläkkeen laskusääntö yksinkertaistuu, kun siirrytään kaikkien työvuosien perusteella määräytyvään eläkkeeseen. Karttumaprocentin kasvattaminen iän myötä painottaa laskusääntöä työuran loppuvuosien suuntaan. Keskimääräisen elinajan muutoksesta riippuvan elinaikakertoimen käyttöönotto sopeuttaa

työeläkekustannukset automaattisesti tähän muutokseen.

Uusi eläkkeen laskusääntö mahdollistaa työeläkelainsäädännön merkittävän yksinkertaistamisen. Uusi työeläkelaki, joka korvaa nykyiset työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain ja mahdollisesti myös yrittäjien eläkelain, valmistellaan vuoden 2003 kuluessa. Samassa yhteydessä uudistetaan työeläkevakuuttamisen käytännöt.

Muutokset merkitsevät pitkällä aikavälillä sekä eläkemenojen että työeläkemaksun nousupaineisiin usean prosenttiyksikön helpotusta ja vahvistavat siten entisestään työeläkejärjestelmän taloudellista kantokykyä.

Tärkeimmät välineet maksun nousun hillitsemiseksi ovat eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen ja sijoitustuottojen parantaminen. Nyt toteutetut uudistukset tuovat eläkkeelle siirtymisen myöhentämisen entistä realistisemmaksi tulevaisuudenkuvaksi. Mahdollisuuksia pitkän aikavälin sijoitustuottojen kasvattamiseen parannettiin vuoden 1997 alusta toteutetulla toimintapäomauudistuksella. Tasapainon säilymisestä maksutason nousun ja kansantalouden kantokyvyn välillä pidetään tulevaisuudessakin huolta keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja työeläkejärjestelmän jatkuvalla yhteistyöllä, jonka tuloksena sovitetaan mahdollisesti tarvittavista muutoksista.

Ilmarisen tulos ja vakavaraisuus

Ilmarisen vakuutettujen lukumäärä ja palkkasumma kehittyivät vuonna 2002 myönteisesti. Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen

tulos oli edelleen ylijäämäinen.

Osakekurssien jatkuva lasku vastoin keväällä virinneitä odotuksia teki myös vuodesta 2002 sijoitustoiminnan kannalta erittäin vaikean. Yhtiön sijoitusten käyvin arvoin laskettu nettotuotto jäi lievästi negatiiviseksi ja toimintapääoma aleni 2 243,1 miljoonaan euroon edellisen vuoden 2 940,8 miljoonasta eurosta.

Toimintapääoman kolme vuotta jatkuneesta alenemisesta huolimatta Ilmarisen vakavaraisuus on edelleen tyydyttävä. Työeläkeyhtiöiden toimintapääoman valvontarajat riippuvat yhtiön sijoituskannan riskipitoisuudesta. Toimintapääoman tavoitevyöhykkeen yläraja on nelinkertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan. Ilmarisen toimintapääoma oli vuoden 2002 päättyessä 1,9-kertainen verrattuna vakavaraisuusrajaan, kun se vuonna 2001 oli 2,3-kertainen. Toimintapääoma oli 18,1 (vuonna 2001: 25,5) prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuvelasta.

Vakavaraisuus on työeläkevakuutusyhtiön toiminnassa keskeinen tekijä. Se turvaa yhtiön riskinkantokyvyn. Vakavaraisuuden turvin on mahdollista muodostaa ja säilyttää sijoitusjakauma, johon sisältyy pitkällä aikavälillä merkittävä tuottopotentiaali. Asiakashyvityksiin käytettävissä oleva määrä määräytyy yhtiön toimintapääoman ja vakavaraisuusosan perusteella. Ilmarisen erinomainen vakavaraisuus pörssilaskun alkaessa on sallinut osakepainotteisen sijoitusstrategian säilyttämisen ilman myyntitarvetta myös nyt koetussa pitkään jatkuneessa osakelamassa. Asiakashyvitysten taso muodostuu huonoina sijoitusvuosina kuitenkin selvästi matalammaksi kuin yli suhdannesykliä laskettu keskimääräinen taso.

Työeläkevakuutusyhtiön viralli-

nen, kirjanpitosäädösten mukainen tuloslaskelma ja tase eivät anna riittävä ja vertailukelpoista kuvaa yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. Tämän vuoksi työeläkevakuutusyhtiöt ovat keskinäisen sopimuksensa perusteella jo usean vuoden ajan esittäneet tulosinformaationsa myös käyvin arvoin ja yhtenäisellä tavalla. Tilinpäätöksestä 31.12.2002 lukien pitkälti samansisältöiset tunnusluvut ja analyysit esitetään Vakuutusvalvontaviraston määräyksen perusteella tilinpäätöksen liitetiedoissa. Alla olevat kokonaistulosta ja sijoitustulosta koskevat tiedot on esitetty näiden periaatteiden mukaisesti.

Vuoden 2002 kokonaistulos oli -591,2 (-690,7) miljoonaa euroa. Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli 53,1 (72,6) miljoonaa euroa ja hoitokustannustulos 9,7 (12,5) miljoonaa euroa. Käyvin arvoin lasketut sijoitustoiminnan tuotot olivat -57,0 (-179,0) miljoonaa euroa, ja ne alittivat vastuovelalle hyvitetävän 597,0 (596,8) miljoonan euron koron 654,0 (775,8) miljoonalla eurolla.

Kokonaistuloksen ja sijoitustuloksen tappiollisuus johtui osakekurssien laskusta, jonka seurauksena arvostuserot alenivat 149,9 (477,6) miljoonaa euroa. Kirjanpidon arvomuutosten yhteismäärä oli -585,4 (-457,2) miljoonaa euroa.

Työeläkevakuutusyhtiön tulosta on arvioitava usean vuoden aikajänteellä. Ilmarisen vakavaraisuus, merkittävä osakesijoitusten osuus ja hyvä tuotto-odotus pitkällä aikavälillä muodostavat kokonaisuuden, johon toisaalta liittyy keskimääräistä suurempi vuotuisen tuloksen vaihtelu. Kulunut viisivuotiskaus on osoittautunut huomattavasti pitkän aikavälin odotuksia epäsu-

tuisammaksi siihen sisältyneen kolme vuotta kestäneen osakekurssien laskun johdosta. Vuosina 1998–2002 kokonaistulokseksi on vastuovelalle hyvitetävän koron vähentämisen jälkeen jäänyt kuitenkin keskimäärin 259,3 miljoonaa euroa vuotta kohti.

Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos on sosiaali- ja terveystieteiden vahvistamien perusteiden mukaan siirrettävä tasoitustasoon lukuun ottamatta määrää, jolla tasoitustasoon mahdollisesti ylittäisi ylärajansa.

TEL-vakuutusmaksujen alenuksiin eli asiakashyvityksiin käytettäväksi siirretään 19,0 (40,4) miljoonaa euroa. Siirto on 0,20 (0,45) prosenttia vakuutetusta palkkasummasta ja 53 (115) euroa Ilmarisessa vakuutettua työsuhdetta kohti. Suhdannetilanteen mukaisesti siirto on huomattavasti totuttua matalampi. Työeläkevakuutusyhtiöiden yhteisiin laskuperusteisiin tehdyn muutoksen mukaisesti ositettuun lisävakuutusvastuuseen siirretään tämän lisäksi 24,3 miljoonaa euroa. Tämä siirto liittyy maksettavien asiakashyvitysten jaksotuksen muutokseen eikä kasvata vuoden 2003 asiakashyvityksiä.

Kirjanpidollinen tappio ja asiakashyvitykset katetaan purkamalla osittamatonta lisävakuutusvastuuta, joka on sijoitustoiminnan heilahdusten varalta oleva puskuri. Kaikkiaan tätä puskuria puretaan 548,0 miljoonaa euroa.

Vakuutuskanta ja vakuutusmaksutulo

Myyntitulo oli vuonna 2002 kokonaisuudessaan hyvä. Uusien TEL-vakuutusten myynnin kautta tuleva vuotuinen maksutulo oli noin 63 miljoonaa euroa. TEL-vakuutusten siir-

totulos oli myös hyvä. Yhtiöön siirtyy vuoden 2002 kuluessa tehtyjen siirtopäätösten perusteella nettomääräisesti yhteensä noin 1 900 TEL-vakuutettua, mikä kasvattaa vuotuista maksutuloa noin 5,8 miljoonaa euroa. Vakuutusehtojen muutoksen johdosta työeläkeyhtiön vaihtaminen on nyt mahdollista neljännesvuosittain. Ensimmäistä neljännesvuoden siirtokautta käyttivät vain harvat asiakkaat. Vakuutetusta TEL-palkkasummasta lasketun markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen selvästi vuonna 2001 saavutetusta noin 33,4 prosentin tasosta. YEL-vakuutusten siirtoliike oli lievästi tappiollinen.

TEL-vakuutuksia oli vuoden 2002 lopussa 31 689 (31 982), ja niiden piirissä oli 359 000 (351 000) vakuutettua. Vakuutusten lukumäärä pieneni edellisestä vuodesta vajaan prosentin, ja vakuutettujen lukumäärä kasvoi 2,3 prosenttia. Ilmarisessa vakuutettu TEL-palkkasumma oli 9 631,0 (8 922,6) miljoonaa euroa; kasvu vuodesta 2001 oli siten 7,9 prosenttia. Kasvusta 7,0 prosenttiyksikköä oli kasvua vuoden 2001 vuosilaskentaan perustuvasta tarkasta vakuutetusta palkkasummasta, joka puolestaan ylitti 0,9 prosentilla vuoden 2001 tilinpäätöksessä käytetyn arvion.

YEL-vakuutuksia Ilmarisella oli vuoden 2002 lopussa 49 322 (49 386). YEL-vakuutusten keskimääräinen työtulo oli 16 054 (15 431) euroa vuodessa. Se kasvoi edellisestä vuodesta noin 4,0 prosenttia eli hieman enemmän kuin TEL-indeksi, joka nousi 3,68 prosenttia.

Ilmarisen vakuutusmaksutulo vuonna 2002 oli 2 160,9 (1 989,6) miljoonaa euroa.

TEL-vakuutusten maksuja kertyi 2 004,4 (1 839,5) miljoonaa euroa.

TEL-maksutulon kasvu oli 9,0 prosenttia, mistä pääosa johtui vakuutetun palkkasumman kasvusta.

Vuonna 2002 maksuun annetut alennukset olivat yhteensä 73,2 miljoonaa euroa oltuaan edellisenä vuonna 97,5 miljoonaa euroa. YEL-vakuutusten maksutulo oli 156,6 (150,1) miljoonaa euroa.

Luottotappiot saamatta jääneistä TEL-vakuutusmaksuista olivat 7,1 (6,1) miljoonaa euroa. Luottotappiot saamatta jääneistä YEL-vakuutusmaksuista olivat 3,6 (3,9) miljoonaa euroa. YEL:n luottotappioista ei Ilmariselle kuitenkaan synny tappioita, koska YEL-järjestelmässä valtion osuus korvaa vakuutuksenottajilta saamatta jäävän vakuutusmaksun.

Vakuutusmaksutaso

Vuodelle 2002 vahvistettu keskimääräinen TEL-maksu oli 21,1 prosenttia eli sama kuin edellisenä vuonna. Työntekijän maksuosuus oli 4,4 ja työnantajan keskimäärin 16,7 prosenttiyksikköä. Toteutuva työnantajan maksutaso vaihtelee vakuutuskohtaisesti ja riippuu myös työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä. Ilmarisen asiakashyvitykset olivat keskimäärin 4,5 prosenttia työnantajan maksusta eli noin kaksinkertaiset verrattuna työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräiseen hyvitystasoon.

Vuonna 2003 maksu on keskimäärin 21,4 prosenttia palkasta eli 0,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2002. TEL-maksun

tasoa määrättäessä asiakashyvitykset ovat vielä arvioita. Vuodesta 2002 lukien siirryttiin käytäntöön, jossa työntekijän maksua määrättäessä otetaan huomioon myös arvioitujen ja toteutuneiden asiakashyvitysten erotus. Tästä syystä vuonna 2002 työntekijän maksuosuus oli 0,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin se olisi ollut ilman tätä korjausta. Tämän vaikutuksen jäädessä pois työntekijän maksu nousee 4,6 prosenttiin vuonna 2003, eli 0,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin työnantajien keskimääräinen maksuosuus, joka on 16,8 prosenttia vuonna 2003.

Vuoden 2002 YEL-maksu oli 21,1 prosenttia vahvistetusta työtulosta. Vuonna 2003 YEL-maksutaso on 21,4 prosenttia.

Eläkemeno eläkelajeittain 2002, milj. €

	TEL	YEL	Yhteensä	% koko eläkemenosta
Vanhuuseläkkeet	883,5	85,0	968,5	52,2
Varhennetut vanhuuseläkkeet	103,6	13,0	116,6	6,3
Osa-aikaeläkkeet	29,2	7,3	36,5	2,0
Työkyvyttömyyseläkkeet	299,2	26,2	325,4	17,5
Yksilölliset varhaiseläkkeet	49,5	3,8	53,3	2,9
Työttömyyseläkkeet	159,3	2,2	161,5	8,7
Perhe-eläkkeet	172,9	20,6	193,5	10,4
Yhteensä	1 697,2	158,1	1 855,3	100,0

Taulukon luvut sisältävät sekä suoraan eläkkeensaajille että vastuunjaon kautta maksetut erät.

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.2002

Perusturvan mukaiset eläkkeet

Eläkelaji	TEL	YEL	Yhteensä
Vanhuuseläkkeet	105 147	14 166	119 313
Varhennetut vanhuuseläkkeet	10 760	2 568	13 328
Osa-aikaeläkkeet	5 238	1 405	6 643
Työkyvyttömyyseläkkeet	32 689	4 407	37 096
Yksilölliset varhaiseläkkeet	3 817	550	4 367
Työttömyyseläkkeet	13 073	328	13 401
Perhe-eläkkeet	30 879	6 029	36 908
Yhteensä	201 603	29 453	231 056

Eläkkeet ja työkykyä edistävä toiminta

Vuonna 2002 Ilmarinen maksoi eläkkeitä yhteensä 1 855,3 (1 642,2) miljoonaa euroa.

Vuoden päättyessä eläkkeensaajia oli 231 056 eli 2,8 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. TEL-eläkettä sai vuoden päättyessä 201 603 (196 319) eläkkeensaajaa ja YEL-eläkettä 29 453 (28 530) eläkkeensaajaa.

Vanhuuseläkeläisiä on eläkkeensaajista 57 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeen saajia 16 prosenttia. Yksilöllisen varhaiseläkkeen saajien osuus laski hieman alle kahteen prosenttiin. Työttömyyseläkkeen saajien osuus säilyi noin kuudessa prosentissa ja perhe-eläkkeensaajien osuus noin 16 prosentissa. Osa-aikaeläkkeiden kannan kasvu jatkui. Tätä eläkettä saavien osuus on noin kolme prosenttia kaikista eläkkeensaajista.

Ilmarinen antoi vuoden 2002 aikana yhteensä 18 989 eläkepäätöstä eli 7,6 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Kasvu oli suurinta osa-aikaeläkkeissä, joita myönnettiin 77 prosenttia enemmän kuin vuonna 2001. Tämä johtunee eläkeuudistuksen aiheuttamasta, sinänsä aiheuttomasta epävarmuudesta. Vanhuuseläkepäätöksiä tehtiin 21 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Työkyvyttömyyseläkkeitä myönnettiin 11 prosenttia enemmän, mutta yksilöllisiä varhaiseläkkeitä 23 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Työttömyyseläkepäätösten määrä väheni 26 prosenttia, mikä johtui työttömyyseläkkeen alaikärajan nyt saavuttaneen ikäluokan poikkeuksellisesta pienuudesta.

Ilmarinen mittaa eläkehakemusten käsittelyn tehokkuutta keskimääräisellä käsittelyajalla eläkelajeittain

ja eläkepäätösten laatua ratkaisujen pysyvyydellä muutoksenhakuasteissa. Molemmissa yhtiö on pysynyt vertailuryhmäänsä parempana.

Vuonna 2002 asiakkaan tiedustelun perustella laadittiin 25 000 yksilöllistä eläketurvaselvitystä.

Ilmarisen Motivo-palvelulla tuetaan asiakasyritysten henkilöstön työkyvyn säilymistä. Yhdessä alan asiantuntijoiden kanssa Ilmarinen järjesti 244 henkilöstön työkyvyn edistämiseen liittyvää tilaisuutta.

Ilmarinen jatkoi asiakasyritysten henkilöstön ammatillisen kuntoutuksen tukemista vakiintuneeseen tapaan tarjoamalla ammatillisen kuntoutuksen koulutusta sekä kuntoutuksen suunnitteluvaiheessa neuvontaa ja asiantuntijatukea sekä kuntoutujille että asiakasyritysten henkilöstölle. Varsinaisen kuntoutusjakson aikana Ilmarinen maksaa työeläkelainsäädännön mukaisia etuuksia, joilla tuetaan kuntoutuksen aikaista toimeentuloa sekä korvataan koulutuksesta aiheutuvia kuluja. Ilmarinen maksoi vuoden 2002 aikana 665 vakuutetulle kuntoutusrahaa tai eläkkeeseen liittyvää kuntoutuskorotusta ammatillisen kuntoutuksen ajalta. Edellisestä vuodesta kuntoutujien lukumäärä kasvoi 17 prosenttia.

Vakuutusliike, vastuuelka ja vastuunsiirrot

Vastuuelka oli vuoden 2002 päättyessä yhteensä 13 863,5 (13 519,6) miljoonaa euroa. Osittamaton lisä-vakuutusvastuu pieneni nettomääräisesti vastuunsiirrot mukaan lukien 544,8 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 1 390,4 miljoonaa euroa. Muilta osin vastuuelkan kasvu oli 7,7 prosenttia. Yhtiön omalla vastuulla olevan vakuutusliikkeen tulos oli 53,1 (72,6) miljoonaa euroa,

mikä on 0,6 prosenttia vakuutusmaksujen perusteena olevasta palkkasummasta. Tasoitusvastuuseen siirrettiin 52,4 miljoonaa euroa ja se kasvoi 779,2 miljoonaan euroon. Siirto tasoitusvastuuseen oli 0,7 miljoonaa euroa pienempi kuin vakuutusliikkeen tulos, sillä TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoitusvastuu saavutti ylärajansa. Myös TEL-peruseläkevakuutuksen tasoitusvastuu olisi ylittänyt ylärajansa vastaavasti kuin edellisenä vuonna, mutta vuonna 2002 yhtiöiden yhteisten laskuperusteiden muutosten yhteydessä tasoitusvastuun ylä- ja alaraja mitoitettiin uudelleen. Laskuperustekorko, jonka avulla säädetään sijoitusten tuotoista vastuuelkaan siirrettävä osuus, oli vuoden 2002 ajan 5,25 prosenttia. Vuoden 2003 alusta se aleni 4,25 prosenttiin. Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut tämän korkotason 30.6.2003 asti.

Vastuuelkan katteena oleva omaisuus oli 14 736,3 (14 364,8) miljoonaa euroa.

Vuonna 2002 toteutettiin vastuunsiirrot neljästä TEL-säätiöstä, yhteismäärältään 27,4 miljoonaa euroa, josta osittamatonta lisä-vakuutusvastuuta 3,2 miljoonaa euroa.

Ilmariseen siirtyi vuoden 1997 alussa osa konkurssiin menneen Eläkevakuutusosakeyhtiö Kansan vastuuelasta. Siltä osin kuin Eläke-Kansan erityisestä selvitysesästä siirtynyt omaisuus ei ole riittänyt siirtyneen vastuun kattamiseen, vaje on peritty myöhemmin vuosina vakuutusmaksun yhteydessä, joten järjestelyssä mukana olleille työeläkevakuutusyhtiöille ei ole syntynyt tappioita. Erityisen selvitysesän omaisuus riittänee vajeen kattamiseen, jolloin lisäperintää ei tarvita vuoden 2003 jälkeen.

Sijoitustoiminta

Ilmarisen sijoitustoiminnan päätöksenteko perustuu hallituksen vuosittain vahvistamaan sijoitussuunnitelmaan ja sijoitustoiminnan valtuuksiin. Sijoitussuunnitelman lähtökohtana on yhtiön keskimääräinen vakavaraisuus yli suhdannesyklarlien. Tavoitteena olevassa perusalkaatiossa eri sijoituslajien osuudet määrätään siten, että sijoitusten kokonaistuotto-odotus on mahdollisimman korkea hallituksen vahvistaman riskitason puitteissa. Sijoitustoiminnan valtuudet määrittelevässä asiakirjassa määritellään päätöksenteon rajat eri organisaatio-tasoilla sekä eri sijoituslajeilta edellytettävät turvaavuusvaatimukset.

Ilmarisen sijoitukset olivat vuoden 2002 päättyessä käyvin arvoin yhteensä 14 520,6 (14 331,6) miljoonaa euroa. Koko sijoitustoiminnan tuotto laskettuna käyville arvoille oli -0,4 prosenttia. Tuotto oli osakemarkkinoiden huonon kehityksen johdosta edelleen matala. Korkotason laskun ansiosta korkosijoitusten tuotto toisaalta suojasi sijoitussalkun tuottoa. Edellisenä vuonna sijoitussalkun tuotto oli -1,2 prosenttia. Viiden viimeisimmän vuoden vuotuinen keskituotto käyville arvoille on ollut 6,1 prosenttia, mikä vastaa keskimäärin 4,0 prosentin vuotuista reaaliuottoa.

Viime vuonna korkosijoitusten osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 51 (46) prosenttia. Vuoden 2002 lopussa Ilmarisen korkosalkun markkina-arvo oli 7 343,1 (6 527,8) miljoonaa euroa, josta rahamarkkinasijoitusten osuus oli 600,2 (641,4) miljoonaa euroa eli noin 8,2 (9,8) prosenttia. Joukko-velkakirjoista 32 prosenttia oli yrityslainoja, ja näiden keskimääräinen pääomilla painotettu luottokelpoi-

suusluokitus oli AA-. Korkosijoitusten tuotto käyville arvoille oli 9,0 (5,7) prosenttia. Vuoden lopulla korkosalkun keskimääräinen juoksu-aika oli 4,5 (3,8) vuotta.

Osakesalkun arvo laski pörssi-kurssien laskun seurauksena. Sijoitusympäristön epävarmuuden johdosta päätettiin pitää suurimman osan vuotta osakkeiden osuus sijoitussalkusta jonkin verran suunniteltua matalampana. Vuoden lopulla osakesalkun osuus Ilmarisen sijoitusvarallisuudesta oli 22 (28) prosenttia eli 3 260,8 (3 992,0) miljoonaa euroa. Ulkomaisten osakesijoitusten osuus tästä oli noin 53 (54) prosenttia eli noin 1 720,5 (2 145,5) miljoonaa euroa. Osakemarkkinoiden epäedullinen kehitys painoi Ilmarisen osakesijoitusten käyvin arvoin lasketun tuoton -21,5 (-17,2) prosenttiin. Vuoden 2002 aikana HEX-portfoliotuottoindeksi laski 13,5 prosenttia, DJ STOXX Eurooppa -indeksi 31,0 prosenttia ja S&P 500 -indeksi 22,1 prosenttia (euromääräisesti 34,5 prosenttia).

Ilmarisen Pohjola-omistuksen markkina-arvo oli vuoden päättyessä 195,2 miljoonaa euroa, mikä on 1,3 (1,8) prosenttia yhtiön sijoituskannasta ja 6,0 (6,5) prosenttia osakesijoituksista.

Osakesalkkuun sisältyvät myös sijoitukset pääomarahastoihin ja absoluuttisen tuoton rahastoihin, joita Ilmarinen on muutaman viime vuoden aikana lisännyt. Vuoden 2002 lopussa näiden osuus oli noin 1,8 (1,3) prosenttia sijoitusvarallisuudesta.

Kiinteistösijoitusten määrä vuoden 2002 lopussa oli 2 356,9 (2 188,2) miljoonaa euroa ja niiden osuus sijoituskannasta 16 (15) prosenttia. Kiinteistösijoitusten tuotto käyville arvoille oli 5,6 (7,4) prosenttia. Ilmarisen omistamien kiinteis-

töjen vajaakäyttöaste kohosi vuoden kuluessa 7,2 prosenttiin.

Ilmarisen asiakkailleen myöntämien lainojen kanta supistui 4 prosenttia vuoden 2002 kuluessa. Uusia lainoja nostettiin 217,2 (325,0) miljoonaa euroa ja lainoja maksettiin pois 275,4 (279,3) miljoonaa euroa. Koko lainakanta oli vuoden päättyessä 1 559,7 (1 623,6) miljoonaa euroa kertyneet korot mukaan lukien. Tämä on 11 (11) prosenttia sijoituskannasta. Lainasaamisten tuotto oli 4,7 (4,8) prosenttia.

Ilmarinen on lisännyt asteittain johdannaisien käyttöä tehostaakseen riskienhallintaansa ja optimoidakseen salkun tuotto-riskiprofilia. Johdannaisia käytetään erityisesti osakeriskien ja valuuttakurssiriskien hallinnassa.

Ilmarisen hallitus on hyväksynyt yhtiön sijoitustoiminnan eettiset periaatteet ja noudatettavan omistajapolitiikan. Ilmarinen noudattaa sijoitustoiminnassaan kestävä kehityksen periaatteita. Painopiste on laillisuusperiaatteessa, ja tarkastelun kohteena ovat muun muassa sijoituskohteena olevan yhtiön toiminta suhteessa työntekijöihin, ihmisoi-keusperiaatteisiin ja ympäristöön. Lisäksi tarkastellaan yhtiön toimintaa suhteessa toimintaympäristön lainsäädäntöön sekä yhtiön liiketoimien asiallisuutta. Omistajapolitiikassa määritellään Ilmarisen suhtautuminen omistettujen yhtiöiden hallintorakenteeseen, osingonjakopolitiikkaan ja kannustinjärjestelmiin.

Riskienhallinta

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen vuosittain hyväksymä riskienhallintasuunnitelma. Se sisältää yhtiöön kohdistuvien riskien kartoituksen ja arvioin-

nin yhtiön toiminnan kannalta, ja siinä määritellään kunkin liiketoiminta-alueen osalta noudatettavat riskienhallintakäytännöt sekä sisäisen valvonnan riittävyuden varmistaminen sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen avulla. Kukin yksikkö vastaa käytännössä riskienhallinnan toteutumisesta omalta osaltaan. Hallitus saa vuosittain raportin sekä valvontatilintarkastajalta että sisäiseltä tarkastukselta. Riskienhallinnan yhtiötasoisista koordinoitua ja kehittämistä varten yhtiössä on pääasiassa toimivan johdon jäsenistä muodostuva riskienhallintatoimikunta. Riskienhallinnan aiempaa systemaattisempi kytkeminen yhtiön strategiaan ja operatiivisiin tavoitteisiin sekä riskienhallintaan liittyvän yhtiötasoisien raportoinnin kehittäminen ovat vuoden 2003 kehittämistavoitteina riskienhallinnan alueella.

Vakuutusliikkeen riskienhallinta perustuu lain turvaavuusvaatimukset täyttäviin, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin laskuperusteisiin sekä yhtiön aktuaaritoimen suorittamiin analyyseihin. Sijoitustoiminnan riskienhallinnan viitekehystenä toimii työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuussäännöstö, jonka puitteissa hallitus tekee päätöksen noudatettavasta kokonaisriskitasosta.

Hajautus toisaalta eri sijoitusluokkien välillä, toisaalta niiden sisällä maittain, toimialoittain ja kohteittain on olennainen osa sijoit-

tustoiminnan riskienhallintaa. Suurin yksittäinen osakesijoitus muodosti vuoden 2002 päättyessä 1,3 (1,8) prosenttia yhtiön sijoituksista ja kymmenen suurinta vastaavasti 6,0 (8,5) prosenttia. Likviditeettiriski on työeläkeyhtiön tapauksessa merkitykseltään vähäinen johtuen eläkemenon ennustettavuudesta. Sijoitusriskiä seuraava ja valvova toiminto on sijoitustoiminnon sisällä eriytetty riskiä ottavasta salkunhoitotoiminnosta. Valuuttariskin rajaamisen lisäksi johdannaiskeskeisin käyttömuoto on rajata optioiden avulla osakesijoituksista syntyvää maksimitappiota säilyttäen kuitenkin riittävä tuottopotentiaali. Optiopositivien herkkyyttä seurataan muun muassa suhteessa kohteena olevan etuuden kurssimuutoksiin, volatilitettiin muutoksiin ja ajan kulumiseen.

Sijoitussalkun riskejä voidaan arvioida herkkyyksianalyysin avulla. Oheiseen taulukkoon on koottu vakavaraisuuteen ja sijoitusten tuottoon liittyviä tunnuslukuja sekä tietoa siitä, miten ennen tilinpäätöshetkeä osakekurssissa, korkotasossa tai kiinteistöjen arvoissa tapahtunut muutos olisi niihin vaikuttanut. Taulukon perusteella voidaan arvioida myös vastaavan suuruisten mutta suunnaltaan vastakkaisen muutosten vaikutuksia, koska nämä olisivat jokseenkin tarkoin päinvastaiset.

Henkilöstö

Ilmarisen palveluksessa oli vuonna 2002 keskimäärin 652 henkilöä, kun vastaava määrä vuotta aiemmin oli 625. Vuoden lopussa Ilmarisen henkilöstön kokonaismäärä oli 666 (641) henkeä, joista 48 (46) oli määräaikaista. Ilmarisen kiinteistöjen hallinnointia harjoittavan tytäryhtiön Antilooppi Oy:n palveluksessa oli vuoden päättyessä 76 (75) henkilöä.

Tietotekniikka

Tietojärjestelmien muutostyöt viimeisen laitoksen periaatteen laajentamiseksi julkiselle sektorille käynnistyivät vuonna 2002. Muita keskeisiä järjestelmähankkeita olivat eläkkeiden maksujärjestelmän toteutus, vuosi-ilmoitusten hoitojärjestelmän määrittely ja toteutuksen käynnistäminen sekä ulkopuoliselta toimittajalta hankitun YEL-vakuutusten hoitojärjestelmän soveltaminen Ilmarisen käyttöön. Hankkeet valmistuvat vuoden 2003 aikana.

Uusien verkkoliiketoiminnan palvelujen perustaksi määriteltiin yleistä tietotekniikan kehitystä vastaava monikerrosarkkitehtuuri. Osana uuden toimitalon viimeistelyä rakennettiin ajanmukaiset palvelintilat ja lähiverkko sekä otettiin käyttöön uudet suorituskykyiset tietoliikenneyhteydet yhteistyökumppa-

Sijoitussalkun herkkyyksianalyysi

	Arvo 31.12.2002	Vaikutus		
		Osakekurssit +25 %	Korkotaso -1 %-yks.	Kiinteistöjen arvo +10 %
Toimintapääoma, milj. €	2 243,1	+603	+322	+238
% vastuuvelasta	18,1	+4,7 %-yks.	+2,5 %-yks.	+1,8 %-yks.
suhteessa vakaraisuusrajaan	1,9	+0,3	+0,3	+0,2
Sijoitusten tuotto-%	-0,4	+4,2 %-yks.	+2,2 %-yks.	+1,6 %-yks.

neihin. Vuoden aikana saatiin pääosin valmiiksi paikallisen palvelin- ja työasemaympäristön siirto uuteen käyttöjärjestelmäympäristöön. Samassa yhteydessä vaihdettiin toimistojärjestelmäohjelmisto.

Hallinto

Ilmarisen hallituksen jäsen ja puheenjohtaja, vuorineuvos Heikki Hakala pyysi eroa hallituksen jäsenen tehtävistä 1.1.2003 alkaen. Ilmarisen hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 28.11.2002 vuorineuvos Hakalan jäljellä olevaksi toimikaudeksi eli vuoden 2005 loppuun hallituksen jäseneksi vuorineuvos Tor Bergmanin. Hallitus on valinnut kokouksessaan 22.1.2003 puheenjohtajakseen vuorineuvos Bergmanin ja varapuheenjohtajikseen edelleen puheenjohtaja Lauri Ihalaisen ja johtaja Johannes Koroman.

Ilmarisen konserniin kuuluu emoyhtiö Ilmarisen lisäksi pääasiassa kiinteistöyhtiöitä. Tytäryhtiöiden lukumäärä on 204. Merkittävin osakkuusyhtiö on Pohjola-Yhtymä Oyj.

Syksyllä 2002 tehtiin Aberdeen Property Investors Nordic AB:n kanssa esisopimus kaupasta, joka toteutui tammikuussa 2003 ja jolla sille myytiin 60 prosenttia konserniin kuuluvan, kiinteistöjen operatiivisesta ylläpidosta vastaavan tytäryhtiön Antilooppi Oy:n osakekannasta. Yhtiö kuuluu brittiläiseen Aberdeen Asset Management -konserniin.

Ilmarinen osti maaliskuussa 2002 Kiinteistö Oy Helsingin Lepakon osakekannan Ilmarisen toimitalokäyttöön. Vajaa kolmasosa uuden kiinteistön tiloista on vuokrattu ulkopuolisille.

Ilmarisella on 22 994 653,31 euron suuruinen takuupääoma,

joka jakautuu 13 672:een takuusuuteen. Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2002 seuraavat:

	Takuusuusia	%-osuus
Pohjola-Yhtymä Oyj	9 375	68,6
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	4 037	29,5
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö	260	1,9
	13 672	100

Tulevaisuuden näkymät

Vuosi 2003 on alkanut ristiriitaisissa tunnelmissa. Edellytykset kohtuulliselle talouskasvulle ovat olemassa useimmissa maissa, mutta Irakin sodan uhka pitää kuluttajat, yritykset ja rahoitusmarkkinat varovaisina. Osakekurssien ja korkotason kehitys on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena ja Ilmarisen vakavaraisuus on tämän johdosta hieman heikentynyt.

Ilmarisen toimintapääoma on säilynyt lähes kaksinkertaisena vakavaraisuusrajan nähden, vaikka sijoitusmarkkinoiden matalasuhdanne on kestänyt jo kolme vuotta. Tämä on osoittanut, että vakavaraisuutensa turvin Ilmarinen voi harjoittaa pitkän aikavälin hyviä tuottoja tavoittelevaa sijoitustoimintaa johdonmukaisesti myös huonojen aikojen yli. Tosin vuoden 2002 aikana osakkeiden osuus pidettiin jonkin verran suunniteltua matalampana. Vaikka sijoitusympäristön epäsuotuisan kehityksen vuoksi tulokset eivät nyt ole vastanneet odotuksia, Ilmarinen ei ole katsonut olevan perustelua sijoitusstrategian muutokseen, ja huomattava osuus sijoituksista kohdistetaan tulevaisuudessakin koti- ja ulkomaisiin osakkeisiin. Tämä strategia vastaa työeläkelaitosten sijoitus-

toiminnalle asetettuja tavoitteita.

Samalla kun valitun sijoitusstrategian voidaan odottaa johtavan pitkällä aikavälillä korkeaan sijoitusten tuottoon, sijoitusmarkkinoiden ja erityisesti osakemarkkinoiden heilahdukset vaikuttavat voimakkaasti vuotuisen tulokseen, eikä ole takeita siitä, millä aikavälillä tuotto-odotukset realisoituvat. Vuoden 2003 sijoitustulos määräytyykin pitkälti osakekurssien ja pitkien korkojen kehityksen mukaan.

Asiakashyvityssiirron enimmäismäärän määräävät toisaalta yhtiön toimintapääoma, toisaalta yhtiön vakavaraisuusasema sen oman sijoitussalkun riskeihin nähden. Ilmarinen arvioi suhteellisen asemansa työeläkeyhtiöiden hyvityskilpailussa säilyvän pitkällä aikavälillä hyvänä.

Työeläkevakuutusyhtiöiden ja muiden lakisäätelä eläkevakuutusta harjoittavien eläkelaitosten kilpailun puitteita on vuodesta 1998 lukien selvitetty erilaisten selvitysmiesten ja työryhmien voimin. Useita työn kuluessa esiin tulleita muutosehdotuksia on toteutettu. Selvitysmies Jukka Rantalan ehdotusten muodostama kokonaisuus on sosiaali- ja terveystieteissä harkittavana. Eduskunta on hyväksynyt lainmuutoksen, jonka mukaan tehdään mahdolliseksi lakisäätelä eläketurvaa hoitavan eläkesäätiön perustaminen työeläkevakuutusyhtiöstä tapahtuvalla niin sanotulla rahastonsiirrolla. Mikäli näitä siirtoja tehdään merkittävässä määrin, niillä on kielteinen vaikutus Ilmarisen vakuutuskannan kehitykseen. Kilpailun päämääräksi määritelty sijoitustuottojen parantaminen edelleen soveltuu sinänsä hyvin Ilmarisen omaan toimintapolitiikkaan. Se tukee samalla työeläkejärjestelmän rahoitusta pitkällä aikavälillä.

Tuloslaskelma

Vakuutustekninen laskelma	Emoyhtiö		Konserni	
Milj. €	2002	2001	2002	2001
Vakuutusmaksutulo	2 160,9	1 989,6	2 160,9	1 989,6
Sijoitustoiminnan tuotot	1 258,4	1 330,1	1 177,3	1 020,2
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-1 868,7	-1 651,5	-1 868,7	-1 651,5
Korvausvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-58,7	-451,1	-58,7	-451,1
Vastuunsiirrot	11,5	2,6	11,5	2,6
	-47,1	-448,5	-47,1	-448,5
	-1 915,8	-2 100,0	-1 915,8	-2 100,0
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Kokonaismuutos	-285,3	-114,0	-285,3	-114,0
Vastuunsiirrot	15,9	-3,9	15,9	-3,9
	-269,4	-117,9	-269,4	-117,9
Lakisääteiset maksut	-3,1	-2,9	-3,1	-2,9
Liikekulut	-45,6	-40,3	-45,6	-40,3
Sijoitustoiminnan kulut	-1 151,4	-990,9	-1 075,6	-756,2
Muut vakuutustekniset kulut	-4,6	-15,0	-4,6	-15,0
Vakuutustekninen tulos	29,4	52,8	24,1	-22,3

Muu kuin vakuutustekninen laskelma	Emoyhtiö		Konserni	
Milj. €	2002	2001	2002	2001
Vakuutustekninen tulos	29,4	52,8	24,1	-22,3
Muut tuotot	1,1	1,0	1,1	1,0
Muut kulut	-2,1	-2,2	-2,1	-2,2
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-17,4	-41,3	-10,2	-10,7
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta	11,0	10,3	12,8	-34,2
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	-5,1	-5,2	-	-
	-5,1	-5,2	-	-
Vähemmistöosuudet	-	-	0,5	0,7
Tilikauden voitto (tappio)	5,9	5,1	13,3	-33,5

Tase

Vastaavaa	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet		2,0	2,7	2,1	2,7
Muut pitkävaikutteiset menot		0,3	1,1	0,3	1,1
Ennakkomaksut		1,0	1,4	1,0	1,4
		3,3	5,1	3,5	5,2
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		1 598,2	1 385,4	2 076,5	1 937,6
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		485,4	565,0	-	-
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä		20,9	19,8	20,9	19,8
		2 104,5	1 970,1	2 097,4	1 957,3
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäyksissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		0,6	0,5	-	-
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrittäyksissä		203,1	267,0	203,0	266,9
		203,7	267,6	203,0	266,9
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		2 838,6	3 138,3	2 838,7	3 138,3
Rahoitusmarkkinavälineet		6 678,0	6 188,1	6 678,0	6 188,1
Kiinnelainasaamiset		247,7	178,1	247,7	178,1
Muut lainasaamiset		1 292,1	1 419,9	1 292,1	1 419,9
Talletukset		205,3	28,1	205,3	28,1
Muut sijoitukset		0,1	0,2	0,1	0,2
		11 261,9	10 952,6	11 261,9	10 952,7
		13 570,1	13 190,3	13 562,4	13 176,9
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutusentottajilta		78,0	62,5	78,0	62,5
Muut saamiset					
Kannansiirtosaaminen		21,8	33,5	21,8	33,5
Muut saamiset		179,1	179,6	177,8	176,4
		200,8	213,1	199,6	209,8
		278,8	275,6	277,6	272,3
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto		8,7	6,1	9,1	6,7
Muut aineelliset hyödykkeet		1,5	1,2	1,6	1,2
		10,2	7,3	10,7	7,9
Rahat ja pankkisaamiset		56,2	34,1	57,3	34,9
		66,4	41,4	68,0	42,8
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		204,7	231,0	205,0	231,4
Muut siirtosaamiset		23,9	57,8	24,2	57,0
		228,6	288,8	229,2	288,4
Vastaavaa yhteensä		14 147,2	13 801,2	14 140,6	13 785,6

Vastattavaa	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Oma pääoma					
Takuupääoma		23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot		35,7	39,6	35,7	39,6
Muut rahastot		-	-	0,6	0,6
		35,7	39,6	36,3	40,2
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		-	-	2,4	41,1
Tilikauden voitto (tappio)		5,9	5,1	13,3	-33,5
		64,7	67,7	75,1	70,8
Vähemmistöosuudet		-	-	22,7	14,1
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero		17,8	12,7	-	-
		17,8	12,7	-	-
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vakuutusmaksuvastuu		9 357,7	9 072,4	9 357,7	9 072,4
Korvausvastuu		4 505,9	4 447,2	4 505,9	4 447,2
		13 863,5	13 519,6	13 863,5	13 519,6
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta		7,3	9,6	7,3	9,6
Muut velat		142,8	176,9	120,1	155,7
		150,2	186,5	127,5	165,3
Siirtovelat		51,1	14,6	51,9	15,8
Vastattavaa yhteensä		14 147,2	13 801,2	14 140,6	13 785,6

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös laaditaan kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölain sekä työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lisäksi tilinpäätöksessä noudatetaan sosi-aali- ja terveystieteiden ja Vakuutusvalvontaviraston antamia määräyksiä ja ohjeita. Uutena asiana vuodesta 2002 alkaen määräykset määrittelevät työeläkeyhtiöiden tilinpäätöksen liitetiedoissa annettavat taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit.

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätöksen yhdistellään emoyhtiön lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Ilmarisen tytäryritykset ovat kiinteistöyhtiöitä lukuunottamatta kiinteistöjen vuokraus- ja ylläpito-toimintaa hoitavaa Antilooppi Oy:tä.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myydyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan.

Kiinteistötytäryhtiöosakkeisiin tehdyt arvonalentumiset, arvonalentumisen palautukset ja arvonkorotukset on peruutettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Vastaavat kirjaukset on käypien arvojen puitteissa kohdistettu konsernitaseessa tytäryhtiöiden omistamille kiinteistöille.

Osakkuusyhtymät eli yritykset, joiden osakkeiden tuottamasta äänimäärästä Ilmarisen konsernin omistus on 20–50 prosenttia, yhdistellään konsernitilinpäätöksen pääomaosuusmenetelmällä.

Kuitenkaan 20–50 prosentin omistuksia asunto- ja kiinteistöyhtiöistä ei yhdistellä. Näiden yhdistelemättä jättämisen merkitys konsernin tulokseen ja vaapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernituloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyhtymien tuloksesta. Konsernitaseessa osakkuusyhtymien hankintameno on lisätty konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä tuloksista. Osakkuusyhtymä Pohjola-Yhtymä Oyj:n hankinnasta syntyneen konserniaktiivan tultua poistetuksi vuonna 2001 loppuun on yrityksen arvoa konsernitaseessa alennettu niin, ettei sen arvo ylitä osakkeen arvoa emoyhtiön taseessa.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetty hankintameno määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Hankintameno sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin kiinteistösijoitusten arvoja on aiempina vuosina korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennuksiin kohdistuvista tuloutetuista arvonkorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisinä. Joidenkin osakkeiden arvoja on aiempina vuosina korotettu.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään hankintameno tai tätä alemman todennäköisen arvon määräisinä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei kuitenkaan kirjata. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintameno lisäyukseksi tai vähennykseksi.

Hankintameno on laskettu lajikohtaisesta keskihinnasta.

Pohjola-Yhtymä Oyj:n osakkeet on merkitty taseeseen niiden tilinpäätöspäivän käypään arvoon, koska tämä on osakkeiden alkuperäistä hankintamenoa alhaisempi.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetty hankintameno määräisinä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintameno käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

Johdannaissopimusten määrä on ollut sijoitusten kokonaismäärään nähden vähäinen. Tilikauden aikana on käytetty osake- ja korkojohdannaisia sekä valuutatermiinejä. Johdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa, vaikka osa johdannaisliiketoimista on tehokkaita suojauksia. Johdannaissopimukset merkitään taseeseen sopimuskohtaisesti hankintameno määräisinä tai sitä alempaan käypään arvoon lukuunottamatta ostetuista ja niille vastakkaisista, asetetuista optioista koostuvia optiostrategioita, jotka arvostetaan kokonaisuutena. Suljettujen ja erääntyneiden johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Tiedot tilinpäätöshetkellä arvopapereiden lainaussopimuksilla lainaksi luovutetuista arvopapereista on kerrottu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tilinpäätöshetkellä avoinna olevien lainasopimusten vastapuolena on selvitysyhteisö, jolle lainaksiottaja on asettanut lainoista vaakuuden. Tilikauden aikana on tehty myös joukkovelkakirjojen takaisinostosopimuksia, joissa vastapuolena on lainaksiottaja.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muutuvat menot.

Vakuutusmaksusaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempana todennäköiseen arvoon.

Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenosta ja tuloutetusta arvonorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Uusina hankittujen kiinteistöjen poistoajat ovat seuraavat:

Asuin- ja toimistorakennukset	50 vuotta
Hotelli-, myymälä- ja teollisuusrakennukset	40 vuotta
Voimalaitosrakennukset	70 vuotta
Rakennusten ainesosat	10 vuotta
Muut aktiivat	EVL
Tuloutetut arvonorotukset	kuten rakennus
Joillekin kiinteistöille on määrätty 20 prosenttia jäännösarvo.	

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenosta hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	
(atk-ohjelmien käyttöoikeudet)	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta
Muu kalusto	10 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät kirjataan tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonorotusten vastaerät arvonorotusrahastoon.

Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonorotus oikaistaan tulosvaikutteisesti ja rahastoitu arvonorotus peruutetaan taseessa. Vuoden 2002 tilinpäätöksessä on peruutettu aiemmat rahastoidut arvonorotukset, ja ne on merkitty vapaan oman pääoman vähennykseksi, sillä arvonorotusrahasto on aiemmin käytetty takuupääomaan.

Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten ja johdannaisoppimusten jäljellä oleva hankintameno, kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvonorotusmuodostuu arvonorotuksista. Kahden viimeksi mainitun arvonorotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Kiinteistöisjoitusten käypä arvo on määrätty kohteittain käyttäen ensisijaisesti tuottoarvomenetelmää. Tuottoarvomenetelmää täydentävänä menetelmänä on käytetty kauppavarvomenetelmää, jonka perustana ovat alueelliset kauppahintatilastot. Arvioinnissa on otettu huomioon mm. kiinteistön käyttötarkoitus, kunto ja erityisominaisuudet sekä olemassa olevat vuokrasopimukset ja osamarkkinan vuokranäkymät. Kiinteistöisjoitusten käypä arvo arvioidaan vuosittain yhtiön omien asiantuntijoiden toimesta.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käyte-

tään vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Pääomarahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvistä arvosta, mikäli se on alempi. Muiden arvopapereiden käypänä arvona pidetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Johdannaisoppimusten käypänä arvona käytetään markkinahintaa tai todennäköistä luovutushintaa.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

Vakuutustekninen vastuuelvelka

Vakuutusoppimuksista aiheutuva vastuu kirjataan vastuuelvelaksi. Sen muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevista eläketapahtumista yhtiölle aiheutuvaa vastuuta ja korvausvastuu jo maksettavana olevista eläkkeistä yhtiölle aiheutuva vastuuta.

Vastuuelvelka on laskettu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti.

Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisävakuutusvastuu, joka on toimintapääomaan luettava erä, sekä ositettu lisävakuutusvastuu, joka sisältää vakuutuksenottajille tuleviin asiakasviivityksiin varatun määrän.

Korvausvastuuseen sisältyy tasotusvastuu, jolla varaudutaan sellaisiin vuosiin, joihin riskin kattamiseen tarkoitettujen vakuutusmaksun osat eivät riitä niillä katettaviin korvauksiin.

Tilikauden voitto ja oma pääoma

Sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamat laskuperusteet määrittelevät lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan yhtiön tilikauden kirjanpidollisen tuloksen käytön erikseen tasotusvastuun muutokseen, osittamattoman ja ositetun lisävakuutus-

Tilinpäätöksen liitetiedot

vastuun muutokseen sekä tuloslaskelman voittoon.

Liitetietona esitetään yhtiön oman pääoman jakautuminen takuupääoman omistajien ja vakuutusentottajien kesken sekä laskelma voitonjakokelpoisista varoista.

Toimintapääoma

Vakuutusvalvontavirasto valvoo vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta. Keskeisimpänä mittarina käytetään toimintapääomaa, jolla tarkoitetaan käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Vas-
tuuvelkaan ei tällöin lueta em. osittam-
tonta lisävakuutusvastuuta, jolla varaudu-
taan sijoitustoiminnan riskeihin. Toiminta-
pääoman ja oman pääoman on täytettävä
työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa
säädetty vaatimukset.

Sijoitustoiminnan riskillisuus vaikuttaa
vaadittavan toimintapääoman määrään.
Vaatimusten määrittely perustuu toiminta-
pääomaan liittyviin rajoihin, joita ovat vaka-
varaisuusraja, tavoitevyöhykkeen alaraja
ja yläraja. Eri rajojen väliin jääviä vyöhyk-
keitä koskevat erilaiset tuloksenkäyttö-
säännöt. Esimerkiksi jos toimintapääoma
on vakavaraisuusrajan yläpuolella mutta
tavoitevyöhykkeen alarajan alapuolella, on
rajoitettava voitonjakoa ja siirtoa ositet-
tuun lisävakuutusvastuuseen tavalla, joka
määritellään alemmanasteisissa säädök-
sissä. Siltä osin kuin takuupääoman korko
jää tällaisen voitonjakorajoituksen joh-
dosta maksamatta, se siirtyy yhtiöjärjes-
tyksen mukaan maksettavaksi seuraava-
na sellaisena vuonna, jona toimintapää-
oma ylittää tavoitevyöhykkeen alarajan.

Toimintapääoma esitetään liitetie-
doissa.

Käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen
erotuksen muutos eli arvostuserojen muu-
tos edellisestä tilikaudesta on osa tilikau-
den kokonaistulosta ja näkyy toiminta-
pääoman muutoksena.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja
aikaisempien tilikausien suoriteperusteis-
et verot.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset va-
raukset ja kertynyt poistoero on merkitty
mahdollisen vähemmistöosuuden erot-
tamisen jälkeen omaan pääomaan ja
konsernituloslaskelmassa niiden muutos
sisältyy tilikauden tulokseen.

Ilmarinen ei merkitse laskennalli-
sia verovelkoja ja -saamia emoyhtiön
taseeseen eikä konsernitaseeseen eikä
myöskään vähennä laskennallista vero-
velkaa toimintapääomasta, koska näiden
velkojen ja saamisten realisoitumista ei
voida pitää lakisääteistä eläkevakuutusta
harjoittavan yhtiön ja sen konsernin tilin-
päätöksessä todennäköisenä.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtu-
mat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin.
Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulko-
maanrahan määräiset saamiset ja velat
sekä sijoitusten käyvät arvot muutetaan
Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin
tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin.
Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syn-
tyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään
tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen
oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi
ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoit-
ustapahtumiin.

Toimintokohtaiset liike- menot ja poistot

Liikekulut sekä kaluston ja pitkävaikut-
teisten menojen poistot sisällytetään toi-
mintokohtaisesti tuloslaskelman eriin.
Korvausten ja työkyvyn ylläpidon hoitami-
seen liittyvä kuluosuus sisällytetään mak-

settuihin korvauksiin ja sijoitusten hoita-
miseen liittyvä kuluosuus sijoitustoimin-
nan kuluihin. Liikekuluina esitetään vain
vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä
yleishallinnon kulut. Muissa kuluissa esi-
tetään muusta toiminnasta aiheutuneet
kulut. Rakennusten suunnitelmajoistot
esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilökunnan sekä hallituksen ja hallin-
toneuvoston luottamustoimessa olevien
henkilöiden eläketurva on järjestetty TEL-
vakuutuksella. Tilivuoteen kohdistuvat
eläkemenot on kirjattu suoriteperusteis-
esti kuluiksi.

Tunnusluvut ja analyysit

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnus-
luvut ja analyysit esitetään vuoden 2002
tilinpäätöksestä alkaen liitetiedoissa.

Sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden
tunnusluvut ja analyysit esitetään käyvin
arvoin.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin
arvoin suhteessa sitoutuneeseen pää-
omaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoit-
usten yhteismäärälle ottaen huomioon
päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut
kassavirrat. Laskennassa käytetään ns.
Modified Dietz -kaavaa, jossa sitoutunut
pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun
markkina-arvoon kauden aikaiset kassa-
virrat painotettuina sillä suhteellisella
osuudella koko kauden pituudesta, joka
on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapah-
tumakuukauden puolivälistä kauden
loppuun.

Tilinpäätöksen liitetiedot Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Vakuutusmaksutulon erittely

Milj. €	2002	2001
Ensivakuutus		
TEL:n mukainen perusvakuutus	1 574,6	1 433,8
Työnantajan osuus	423,8	401,5
Työntekijän osuus		
	1 998,4	1 835,3
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	11,1	9,3
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	156,2	149,7
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	0,3	0,4
	2 166,0	1 994,7
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu	-2,2	-2,2
Jälleenvakuutus	0,0	0,0
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	2 163,8	1 992,6
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,9	-3,0
Vakuutusmaksutulo	2 160,9	1 989,6
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista		
TEL	-7,1	-6,1
YEL	-3,6	-3,9
	-10,7	-10,0

Maksettujen korvausten erittely

	2002	2001
Ensivakuutus		
Maksettu eläkkeensaajille		
TEL:n mukainen perusvakuutus	1 606,1	1 489,9
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	48,1	46,6
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	174,9	164,2
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	0,8	0,7
	1 829,8	1 701,4
Maksettu / saatu vastuunjakokorvauksia		
TEL-eläkkeet	43,0	-46,8
YEL-eläkkeet	-17,5	-12,4
	25,5	-59,2
Maksettu / saatu yhteisvastuukorvausta	0,8	0,6
Jälleenvakuutus	0,0	0,0
	1 856,1	1 642,8
Korvaustoiminnon hoitokulut	13,4	10,1
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	1,9	1,3
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta	1 871,4	1 654,2
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,7	-2,8
Maksetut korvaukset yhteensä	1 868,7	1 651,5

Tilinpäätöksen liitetiedot

Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Sijoitustoiminnan tuotot					
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin					
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)		-	-	-11,3	-145,9
Osinkotuotot muilta omistusyhteisyrityksiltä		60,1	241,2	0,4	0,1
		60,1	241,2	-10,9	-145,7
Tuotot kiinteistösjoiituksista					
Korkotuotot					
Saman konsernin yrityksiltä		15,2	40,3	-	-
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		6,3	6,3	6,3	6,5
Muut tuotot					
Saman konsernin yrityksiltä		1,3	0,1	-	-
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		200,6	101,0	205,4	201,5
		223,3	147,7	211,7	208,0
Tuotot muista sijoituksista					
Osinkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		89,0	81,9	89,0	81,9
Korkotuotot					
Saman konsernin yrityksiltä		-	0,0	-	-
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		417,8	406,6	417,8	407,5
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä		106,4	43,3	106,4	43,3
		613,2	531,8	613,3	532,6
Yhteensä		896,6	920,7	814,1	594,9
Arvon alentumisten palautukset		10,1	46,6	11,1	46,9
Myyntivoitot		351,6	362,8	352,1	378,4
Yhteensä		1 258,4	1 330,1	1 177,3	1 020,2
Sijoitustoiminnan kulut					
Kulut kiinteistösjoiituksista		116,5	77,6	69,2	56,5
Kulut muista sijoituksista		83,4	44,8	83,4	44,8
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut					
Saman konsernin yrityksille		0,5	0,4	-	-
Muille kuin saman konsernin yrityksille		3,9	1,6	4,0	1,8
		4,4	2,0	4,0	1,8
Yhteensä		204,2	124,4	156,5	103,1
Arvon alentumiset ja poistot					
Arvon alentumiset		658,0	701,3	591,7	368,8
Rakennusten suunnitelmapoistot		11,3	5,0	49,1	123,9
		669,3	706,2	640,9	492,7
Myyntitappiot		277,9	160,3	278,2	160,3
Yhteensä		1 151,4	990,9	1 075,6	756,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		107,0	339,2	101,7	264,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		107,0	339,2	101,7	264,0

Sijoitukset, milj. €						
	31.12.2002			31.12.2001		
Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero, emoyhtiö	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito-arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	452,9	470,4	561,1	461,1	486,4	574,8
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	1 057,1	1 074,0	1 249,2	824,9	841,8	982,3
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	45,7	45,7	54,9	46,5	46,5	55,3
Muut kiinteistöosakkeet	7,7	7,7	8,4	10,2	10,2	11,0
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	485,4	485,4	485,4	565,0	565,0	565,0
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	20,9	20,9	20,9	19,8	19,8	19,8
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	203,1	203,1	203,1	267,0	267,0	267,0
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	2 834,5	2 838,6	3 057,1	3 130,4	3 138,3	3 724,5
Rahoitusmarkkinavälineet	6 678,0	6 678,0	6 958,7	6 188,1	6 188,1	6 298,9
Kiinnelainasaamiset	247,7	247,7	247,7	178,1	178,1	178,1
Muut lainasaamiset	1 292,1	1 292,1	1 292,1	1 419,9	1 419,9	1 419,9
Talletukset	205,3	205,3	205,3	28,1	28,1	28,1
Muut sijoitukset	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
	13 531,6	13 570,1	14 345,0	13 140,3	13 190,3	14 125,8
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuloiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)						
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			-32,5			-109,7
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		38,5			42,6	
Muita arvonkorotuksia		0,0	38,5		7,4	50,0
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			774,9			935,5
Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero, emoyhtiö						
Muut saamiset						
Ennakkomaksut optiosopimuksista	6,3	6,3	6,3	3,6	3,6	3,6
Muut velat						
Ennakkomaksut optiosopimuksista	-2,0	-2,0	-2,0	-0,3	-0,3	0,0
Optiosopimusten arvostuserot			0,0			0,3
Terminisopimusten arvostusero			11,6			0,5
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus) yhteensä			11,6			0,8

Tilinpäätöksen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2002

	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä				
Antilooppi Oy	50 000	100,00	0,6	0,6
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä				
Eltete TPM Oy	300	30,00	2,5	2,5
Pohjantähti Keskinäinen Vakuutusyhtiö, takuupääoma	60	50,00 / 0,00	5,1	5,1
Pohjola-Yhtymä Oyj	13 126 460	25,38	195,2	195,2
Oy Porasto Ab	1 045	24,05	0,3	0,3
Yhteensä			203,1	203,1
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet				
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Aldata Solution Oyj	3 043 400	4,60	2,7	2,7
Alma Media Oyj	533 536	3,40 / 3,55	9,4	9,8
Amer-yhtymä Oyj	654 250	2,70	13,0	22,8
Componenta Oyj	457 600	4,76	0,8	0,8
Comptel Oyj	821 425	0,77	0,8	0,8
Eimo Oyj	2 669 400	4,08	2,6	2,6
Elektrobit Group Oyj	4 815 700	0,76	1,4	1,4
Elisa Communications Oyj	3 048 460	2,21	17,4	17,4
Exel Oyj	506 000	9,56	3,2	3,2
Finnlines Oyj	826 000	4,13	16,9	16,9
Fortum Oyj	13 844 800	1,64	66,0	86,5
Hackman Oyj Abp	134 400	2,80	2,2	2,6
Huhtamäki Oyj	3 168 120	3,13	22,0	30,3
Ilkka-Yhtymä Oyj	62 640	1,92 / 2,30	1,3	1,4
Instrumentarium Oyj	1 040 692	2,16	18,0	39,7
KCI Konecranes International Abp	757 600	5,29	17,6	17,6
Kemira Oyj	2 327 500	1,90	15,2	15,2
Kesko Oyj	1 201 400	1,32 / 0,32	13,5	14,5
Kone Oyj	860 960	1,36 / 0,58	16,4	24,6
Kyro Oyj Abp	607 200	1,53	3,1	3,8
Larox Oyj	109 900	4,16 / 0,68	0,9	0,9
Lassila & Tikanoja Oyj	1 466 800	9,27	14,1	22,7
Lemminkäinen Oyj	289 600	1,70	2,7	4,6
Lännen Tehtaat Oyj	153 800	2,51	1,6	1,6
Martela Oyj	146 700	7,06 / 1,88	2,1	2,1
Metso Oyj	3 055 678	2,24	31,5	31,5
M-real Oyj	4 303 830	2,41 / 6,97	34,0	34,0
Nokia Oyj	10 476 039	0,22	158,7	158,7
Nokian Renkaat Oyj	567 550	5,36	11,7	19,3
Nordic Aluminium Oyj	232 300	5,03	1,5	1,5
Okmetic Oyj	449 300	2,66	1,0	1,0
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj	1 394 700	2,99 / 1,53	16,8	20,2
Olvi Oyj	109 712	4,54 / 0,97	1,8	2,3
Orion-yhtymä Oyj	1 654 970	2,45 / 3,58	33,6	35,4

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2002

	Kpl	Osuus osakkeista / äänistä, %	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Outokumpu Oyj	2 400 236	1,39	19,9	19,9
Perlos Oyj	353 080	0,67	2,1	2,1
Raisio Yhtymä Oyj	1 816 500	1,10 / 0,22	1,9	1,9
Sampo Oyj	8 455 700	1,52 / 1,51	61,3	61,3
SanomaWSOY Oyj	4 565 126	3,14 / 3,12	21,9	43,5
Stockmann Oyj Abp	1 580 250	3,08 / 0,57	20,5	21,8
Stora Enso Oyj	7 951 590	0,89 / 1,55	80,1	80,1
Suominen Yhtymä Oyj	1 465 701	9,26	5,7	8,8
Tamfelt Oyj Abp	618 095	6,98 / 2,84	15,5	17,8
Teleste Oyj	840 350	4,93	2,1	2,1
Tietoenator Oyj	1 552 640	1,87	20,2	20,2
Tulikivi Oyj	70 538	3,87 / 1,15	1,4	1,4
UPM-Kymmene Oyj	3 776 233	1,45	75,5	115,6
Uponor Oyj	1 368 700	3,61	21,7	26,7
Vaisala Oyj	1 189 979	6,82 / 1,45	27,3	27,3
Wärtsilä Oyj Abp	743 100	1,25 / 0,70	9,0	9,0
YIT-Yhtymä Oyj	1 193 600	4,01	11,3	20,0
Muut			2,7	3,5
Yhteensä			955,6	1 133,7

Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat

Dividum Oy	37	4,17	6,2	6,2
Fingrid Oyj	350	10,53 / 4,68	11,8	11,8
HEX Oyj	395 516	2,94	3,3	3,3
Kokemäenjoen Voima Oy	5 984	19,95	0,9	0,9
Kuopion Puhelin Oyj	11 202	1,97 / 1,31	2,6	2,6
Medivire Holding Oy	27 250	10,00	0,5	0,5
Pohjolan Voima Oy	1 500 000	4,26	82,0	82,0
Sato-Yhtymä Oyj	97 007	4,41	3,0	3,0
Tornator Timberland Oy	3 750 000	7,50	6,0	6,0
Vakuutusosakeyhtiö Garantia	8 144	13,57	5,7	5,7
Muut			2,3	2,3
Yhteensä			124,1	124,1

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Alankomaat				
ABN Amro Holding N.V.	3,1	3,1	Koninklijke Vendex KBB N.V.	8,0
Aegon N.V.	12,5	12,5	Koninklijke Volker Wessels Stevin NV	4,4
Akzo Nobel N.V.	7,6	7,6	Koninklijke Wessanen NV	2,0
DSM N.V.	2,6	2,6	Royal Dutch Petroleum Company	21,0
Fortis	3,3	3,3	TPG N.V.	12,0
Hagemeyer N.V.	4,5	4,5	VNU NV	7,6
Heijmans N.V.	3,3	3,3	Wolters Kluwer NV	2,2
Hunter Douglas N.V.	4,8	5,0	Belgia	
ING Groep N.V.	12,3	12,3	Dexia	11,8
Koninklijke Ahold N.V.	1,2	1,2	Bermuda	
Koninklijke Philips Electronics N.V.	10,4	10,4	Accenture Ltd.	5,4

Tilinpäätöksen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2002

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €		Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Espanja					
Amadeus Global Travel Distribution S.A.	3,4	3,4			
Banco Santander Central Hispano S.A.	4,1	4,1			
Cortefiel S.A.	1,8	1,8			
Iberdrola S.A.	4,1	4,1			
Telefonica S.A.	3,8	3,8			
Irlanti					
Bank of Ireland	10,7	10,7			
Grafton Group Plc	3,4	3,4			
Iso-Britannia					
Arm Holdings Plc	3,7	3,7			
Astra Zeneca Group Plc	11,5	11,5			
Barclays Plc	8,6	8,6			
Bodycote International Plc	1,3	1,3			
Boots Company Plc	11,3	11,3			
BP P.L.C.	15,4	15,4			
British Sky Broadcasting Group Plc	3,8	3,8			
BT Group Plc	0,7	0,7			
Corus Group Plc	3,3	3,3			
Diageo Plc	17,9	17,9			
Dixons Group Plc	7,3	7,3			
FKI Plc	2,4	2,4			
GlaxoSmithKline Plc	38,9	38,9			
Go-Ahead Group Plc	1,6	1,6			
HBOS Plc	11,1	11,1			
Kingfisher Plc	3,6	3,6			
Lloyds TSB Group Plc	17,2	17,2			
Prudential Corporation Plc	9,1	9,1			
Severn Trent Plc	2,5	2,5			
Standard Chartered Plc	15,2	15,2			
Vodafone Group Plc	41,7	41,7			
Italia					
ENI S.p.A.	16,8	16,8			
Liberia					
Royal Caribbean Cruises Ltd.	3,6	3,6			
Norja					
Den Norske Bank Holding ASA	5,6	5,6			
Norske Skogsindustrier ASA	14,4	14,4			
Orkla ASA	9,8	9,8			
Schibsted ASA	0,9	0,9			
Telenor ASA	1,8	1,8			
Ranska					
L'Air Liquide SA	4,3	4,3			
Aventis SA	20,1	20,1			
BNP Paribas SA	13,2	13,2			
Cap Gemini SA	6,1	6,1			
Orange SA	10,3	10,3			
Pinault-Printemps-Redoute SA	3,8	3,8			
Suez SA	4,4	4,4			
TF1 Television Francaise	3,9	4,6			
TotalFinaElf SA	23,9	23,9			
Ruotsi					
Atlas Copco AB			5,2		5,6
Capio AB			6,8		7,6
Cardo AB			5,4		5,6
Aktiebolaget Electrolux			2,4		2,4
Eniro AB			0,8		0,8
Ericsson LM AB			7,1		7,1
Getinge AB			10,7		11,3
Lindex AB			2,2		3,1
Nordea AB			36,9		36,9
Försäkringsaktiebolaget Skandia			34,9		44,4
Skanska AB			8,1		8,1
Aktiebolaget SKF			3,1		3,4
TeliaSonera AB			18,0		18,0
Saksa					
Adidas-Salomon AG			11,7		14,5
Bayer AG			2,0		2,1
E.On AG			12,5		12,5
Henkel KGaA			5,8		5,8
SAP AG			3,4		3,4
Schering AG			10,4		10,4
Sveitsi					
Adecco SA			5,5		5,6
Kuehne & Nagel International AG			3,0		3,0
Nestle SA			25,6		25,6
Novartis AG			26,6		26,6
STMicroelectronics N.V.			8,4		8,4
The Swatch Group AG			10,5		10,5
UBS AG			18,9		18,9
Tanska					
Danisco A/S			2,8		2,8
Den Danske Bank A/S			13,0		13,0
ISS A/S			4,8		4,8
Novo Nordisk A/S			8,5		8,5
Vestas Wind Systems A/S			3,2		3,3
Yhdysvallat					
AT & T Wireless Services Inc.			6,1		6,1
Cisco Systems, Inc.			1,9		1,9
Citigroup, Inc.			10,7		10,7
Computer Associates International, Inc.			4,6		4,6
Computer Sciences Corporation			4,1		4,1
Dell Computer Corporation			3,1		3,1
Hewlett-Packard Company			13,5		13,5
Intel Corporation			9,7		9,7
International Business Machines Corporation			18,2		18,2
Microsoft Corporation			7,2		7,2
Monsanto Company			0,5		0,6
Motorola, Inc.			6,1		6,1
Oracle Corporation			5,6		5,6
Pfizer, Inc.			22,4		22,4

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2002

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Pharmacia Corporation	8,6	8,6
Schering-Plough Corporation	7,3	8,5
St. Jude Medical, Inc.	5,0	5,7
Sun Microsystems, Inc.	1,6	1,6
Verizon Communications Inc.	5,0	5,0
Vintage Petroleum, Inc.	1,8	1,8
The Walt Disney Company	7,8	7,8
Wyeth	7,8	7,8
Muut	0,6	0,7
Yhteensä	1 019,9	1 038,7

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Viro		
Tallink	1,2	1,2
Omistussosuudet ulkomaisissa yhtiöissä 0,002054 %–1,71 %.		
Yli 1 %:n omistukset yhtiöissä: Capio AB 1,30 %, Getinge AB 1,15 %, Lindex AB 1,23 %, Skandia Försäkringsaktiebolaget 1,71 % ja Tallink 1,34 %.		

Rahastot

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €		Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Korkorahastot			JP Morgan Fleming Funds		
Evli Corporate Bond	8,4	10,1	Japanese Equity Fund s.A	32,5	32,5
Schroder International Selection			Mandatum BioTech	11,9	11,9
Fund - Emerging Markets Debt I	11,9	12,3	Orange European Smallcap Fund	14,2	14,2
T. Rowe Price Funds - Global High			Pictet Targeted Fund - Small		
Yield Bond Fund	30,6	30,6	Cap Europe	15,2	15,2
Yhteensä	50,9	53,0	Schroder International Selection		
Osakerahastot			Fund - Japanese Equity Class I	55,4	55,4
ABN Amro Funds - Asian			Schroder International Selection		
Tigers Equity Fund	7,2	7,2	Fund - Pacific Equity Class I	31,8	31,8
ABN Amro Funds - Eastern			Yhteensä	446,6	462,5
Europe Equity Fund	23,0	26,7	Pääomarahastot		
ABN Amro Funds - Europe			Aboa Venture II Ky	0,6	0,6
Equity Growth Fund	6,7	6,7	Access Capital LP	6,5	6,5
ABN Amro Funds - Small			Advent Private Equity Fund III D	2,8	2,8
Companies Europe Equity Fund	23,8	23,8	Alpha Private Equity Fund IV	2,7	2,7
Alfred Berg Russia	6,6	14,8	Apax Europe V - D, L.P.	5,4	5,4
BBL Baltic States Cap. Fund	4,0	5,1	Apax France VI	2,3	2,3
BGI Japan Index Sub-Fund	14,3	14,3	Axa Secondary Fund II	1,7	1,7
BGI US Index Sub-Fund	56,0	56,0	Baltic Investment Fund III L.P.	0,8	0,8
BNP Paribas Antin Mid Cap Europe	6,7	9,7	BC European Capital VII	5,9	5,9
CAF Asian Growth Fund s.l	19,9	19,9	Bio Fund Ventures I Ky	0,8	0,8
CS Equity Fund USA	12,9	12,9	Bio Fund Ventures II Ky	4,0	4,0
CSAM US Small Cap Core			Bridgepoint Capital The 2nd		
Equity Fund	32,4	32,4	European Equity Fund B	3,5	3,5
Goldman Sachs US Growth			Capman Equity VII B L.P.	1,4	1,4
Equity Portfolio s.l	41,8	41,8	Duke Street Capital IV UK No 1 L.P.	6,9	6,9
JP Morgan Fleming Funds			Eqvitec Technology Fund II Ky	2,1	2,1
Asian Equity Fund s.A	15,0	15,0	Eqvitec Teknologiarahasto I Ky	2,4	2,4
JP Morgan Fleming Funds			European Strategic Partners	10,9	10,9
Europe Small Cap Fund s.A	15,1	15,1	Euroventures; Baltic Rim Fund Limited	3,1	3,1

Tilinpäätöksen liitetiedot

Osakkeet ja osuudet, emoyhtiö 31.12.2002

Rahastot

	Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €		Kirjanpitoarvo, milj. €	Käypä arvo, milj. €
Fenno Rahasto Ky	3,0	3,0	Muut rahastot		
Finnmezzanine Rahasto I Ky	2,1	2,1	Absolute Alpha Fund PCC Ltd		
Finnmezzanine Rahasto II B Ky	4,3	4,3	Diversified Euro	10,0	10,4
Finnventure Rahasto IV Ky	3,7	3,7	Alexandra Global Investment		
Finnventure Rahasto V Ky	11,7	11,7	Fund I, Ltd. class Euro *)	0,8	0,8
Gilde Buy-Out Fund II	3,1	3,1	Basswood Partners -		
Hambro European Ventures			Opportunity Fund *)	0,6	0,6
HEV III UK No 2 L.P.	1,0	1,0	Blackstone Global Park Avenue		
HarbourVest Partners VI-Buyout			Fund, L.P.	14,3	14,3
Partnership Fund L.P.	1,3	1,3	Bricoleur Offshore Fund Ltd *)	0,7	0,7
HarbourVest Partners			Candlewood Offshore Fund Ltd *)	0,7	0,7
VI-Partnership Fund L.P.	3,4	3,4	Canyon Value Realization Fund *)	0,8	0,8
Industri Kapital 1997 L.P. II	4,8	4,8	Centaurus Alpha Fund - Euro *)	0,6	0,6
Industri Kapital 2000 L.P. I	13,3	13,3	Crescendo European Fund Ltd.		
MB Equity Fund II Ky	3,0	3,0	class Euro *)	0,7	0,7
MB Equity Fund III Ky	0,8	0,8	CSFB Saptic-98 hedge fund-of-funds	10,1	10,8
MB Mezzanine Fund II Ky	1,8	1,8	Drake Absolute Return Fund Ltd,		
MediaTel Capital	2,6	2,6	class B *)	0,8	0,8
Nordic Capital III Limited	3,5	3,5	Ferox Fund Ltd - EURO class C *)	0,8	0,8
Nordic Capital IV Limited	4,1	4,2	Green Way Limited - Class B		
Nordic Mezzanine Fund No. 1 L.P.	3,0	3,0	fund-of-funds	5,0	5,4
Permira Europe II LP2	11,3	11,3	HBK Offshore class A *)	0,9	0,9
Promotion Capital I Ky	2,1	2,1	Horseman Global Fund Ltd class B *)	0,7	0,7
Proventure & Partners Scottish			Kingate Global Fund Ltd *)	0,8	0,8
Limited Partnership	2,1	2,1	Nektar	4,9	6,6
Proventure Managed The First			NorthBay Fund Ltd class A *)	0,8	0,8
European Fund Investments L.P.	6,3	6,3	SVM Highlander Fund class Euro *)	0,7	0,7
Savon Kasvurahasto I Ky	0,6	0,6	Tamarack International Ltd *)	0,7	0,7
Seedcap Ky	1,0	1,0	The 395 Fund Limited	3,0	3,1
SFK 99-Rahasto Ky	7,3	7,3	The Endeavour Fund II *)	0,8	0,8
Sponsor Fund I Ky	3,0	3,0	The Eureka USD Fund Ltd *)	0,7	0,7
Stiga Förvaltning AB	1,8	1,8	Vega Structured 2X *)	0,8	0,8
The Third Cinven Fund			Muut	0,9	1,0
Limited Partnership	5,6	5,6	Yhteensä	61,3	64,8
Muut	3,6	3,6	Yhteensä	2 838,6	3 057,1
Yhteensä	179,0	179,1			

*) Rahasto on osa EIM SA omaisuudenhoitajan mandaattia. Osakkeista ja osuuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 500 000 euron omistukset. Lainaksi annettuja osakkeita ei ole vähennetty.

Lainaksi annetut arvopaperit, milj. €	2002	2001
Määrä, kpl	4 550 812	2 606 400
Jäljellä oleva hankintameno	50,7	44,8
Käypä arvo	52,1	66,8
Lainaksi annetut osakkeet ovat pörssiosakkeita. Kaikki lainat ovat alle vuoden mittaisia ja milloin tahansa keskeytettävissä.		
Lainasaamiset, milj. €	2002	2001
Lainasaamisten erittely vakuuden mukaan		
Kiinnelainasaamiset	247,7	178,1
Muut lainasaamiset		
Pankkitakaus	492,1	623,9
Takausvakuutus	430,7	395,5
Muu vakuus	125,1	113,2
Ei vakuudelliset		
lainat pankeille ja rahoitusyhtiöille	206,2	243,2
lainat vakuutusyhtiöille	20,3	24,1
lainat muille	17,7	20,1
Jäljellä oleva hankintameno	1 539,8	1 598,0
Eläkelainasaamisten yhteismäärä tase-erittäin, emoyhtiö		
Kiinnelainasaamiset	43,9	33,3
Muut lainasaamiset	1 030,9	1 141,1
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	1 074,8	1 174,4

Tilinpäätöksen liitetiedot

Liikekulueroittelyt	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Kokonaisliikekulut toiminnoittain					
Maksetut korvaukset					
Korvaustoiminnon hoitokulut		13,4	10,1	13,4	10,1
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut		1,9	1,3	1,9	1,3
		15,3	11,5	15,3	11,5
Liikekulut					
Ensivakuutuksen palkkiot		0,4	0,6	0,4	0,6
Muut vakuutusten hankintamenot		9,6	9,4	9,6	9,4
Vakuutusten hankintamenot yhteensä		10,0	10,0	10,0	10,0
Vakuutusten hoitokulut		22,9	19,3	22,9	19,3
Hallintokulut		12,7	11,0	12,7	11,0
		45,6	40,3	45,6	40,3
Sijoitustoiminnan kulut					
Kulut kiinteistösijoituksista		1,5	1,3	7,3	6,8
Kulut muista sijoituksista		6,1	5,3	6,1	5,3
		7,6	6,7	13,4	12,1
Muut kulut		2,1	2,2	2,1	2,2
Kokonaisliikekulut yhteensä		70,6	60,6	76,3	66,0

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot		25,8	22,8	28,8	25,7
Eläkekulut		4,5	4,1	5,1	4,8
Muut henkilösivukulut		1,7	1,6	1,8	1,8
Yhteensä		32,0	28,5	35,7	32,3
Johdon palkat ja palkkiot					
toimitusjohtajat ja heidän sijaisensa		0,5	0,5	0,6	0,6
hallitusten jäsenet ja varajäsenet		0,2	0,2	0,2	0,2
hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet		0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä		0,8	0,7	0,9	0,8
Johdon eläkesitoumukset					
Johtajien eläkeikä on 65 vuotta lukuunottamatta ennen 1.7.1992 johtajiksi tulleita, joiden eläkeikä on 60 vuotta.					
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		652	625	726	700

Vakuutusteknisen vastuuvelan erittely, milj. €

	2002	2001
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	7 947,1	6 985,9
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 390,4	1 935,2
Ositettu lisävakuutusvastuu	20,2	151,3
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	9 357,7	9 072,4
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	3 726,7	3 720,4
Tasointuvastuu	779,2	726,8
Korvausvastuu yhteensä	4 505,9	4 447,2
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä	13 863,5	13 519,6
Asiakashyvitykset		
Ositettu lisävakuutusvastuu 1.1.	151,3	213,8
Tilivuonna maksetut asiakashyvitykset	-174,4	-102,8
Siirto ositettuun lisävakuutusvastuuseen		
Siirto asiakashyvityksiin	19,0	40,4
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennykseen	24,3	-
Ositettu lisävakuutusvastuu 31.12.	20,2	151,3

Vakuudet ja vastuusitoumukset, emoyhtiö, milj. €

	2002	2001
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Vuokranmaksun vakuudeksi annetut kiinnitykset	0,8	0,8
Takaukset	-	7,5
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit	45,2	33,6
Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut		
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	262,4	234,3
Muut sijoitussitoumukset	10,9	101,4
Johdannaissopimukset		
Ei-suojaavat		
Valuuttajohdannaiset		
Terminisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	353,0	252,9
käypä arvo	11,4	2,2
Osakejohdannaiset		
Termini- ja futuurisopimukset		
Avoimet, kohde-etuus	-	13,6
käypä arvo	-	0,3
Suljetut, käypä arvo	-	1,9

Tilinpäätöksen liitetiedot

Vakuudet ja vastuusitoumukset, emoyhtiö, milj. €

	2002	2001
Optiosopimukset		
Avoimet, ostetut, kohde-etuus	244,9	137,4
käypä arvo	6,3	3,6
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	12,2	12,9
käypä arvo	-1,1	0,0
Suojaavat		
Osakejohdannaiset		
Optiosopimukset		
Avoimet, asetetut, kohde-etuus	71,6	-
käypä arvo	-0,9	-

Kaikki avoimet johdannaisopimukset ovat alle vuoden mittaisia.

Arvostusperiaatteet:

Valuuttatermiinien käyvät arvot perustuvat markkinahintoihin. Noteerattujen osakejohdannaisten käypä arvo on markkina-arvo tai ulkopuolisen tahon antama arvio käyvistä arvosta. Noteeraamattomien osakejohdannaisten käyvät arvot perustuvat vastaavanlaisten noteerattujen sopimusten markkinahintoihin tai ulkopuolisten tahojen antamiin arvioihin käyvistä arvosta. Suljettujen termiini- ja futuurisopimusten käypä arvo on niistä realisoitunut tulos.

Arvonlisäverovähennysten palautusvastuu

11,5 26,5

Muut vastuusitoumukset

0,1 0,5

Toimintapääoma, milj. €

	2002	2001
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	64,0	66,1
Tilinpäätössiirtojen kertymä	17,8	12,7
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjainpitoarvojen välinen arvostusero	786,5	935,5
Osittamaton lisävakuutusvastuu	1 390,4	1 935,2
Muut erät	-15,5	-8,8
	2 243,1	2 940,8
TVYL 17 § toimintapääoman vähimmäismäärä	788,9	845,7
Vakavaraisuusaste % toteutunut toimintapääoma/vakavaraisuuden laskennassa käytetty vastuuvélka	18,1	25,5
Vakavaraisuusraja %	9,5	11,0
Tavoitevyöhykkeen alaraja % 2x vakavaraisuusraja	19,1	22,0
Tavoitevyöhykkeen yläraja % 4x vakavaraisuusraja	38,1	44,0

Oman pääoman erittely	Emoyhtiö		Konserni		
	Milj. €	2002	2001	2002	2001
Oma pääoma					
Takuupääoma		23,0	23,0	23,0	23,0
Muut rahastot					
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot					
1.1.		39,6	36,4	39,6	36,4
Siirto edellisen tilikauden ylijäämästä		3,5	3,3	3,5	3,3
Arvonkorotuksen peruutus		-7,4	-	-7,4	-
Muut rahastot		-	-	0,6	0,6
		35,7	39,6	36,3	40,2
Edellisen tilikauden ylijäämä					
1.1.		5,1	4,8	7,5	45,8
Jaettu takuupääoman korkona		-1,6	-1,5	-1,6	-1,5
Lahjoitukset		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Siirto yhtiöjärjestyksen mukaisiin rahastoihin		-3,5	-3,3	-3,5	-3,3
		-	-	2,4	41,1
Tilikauden ylijäämä		5,9	5,1	13,3	-33,5
		64,7	67,7	75,1	70,8
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen:					
Takuuosuuden omistajien osuus:					
Takuupääoma		23,0	23,0	23,0	23,0
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille		0,7	1,6	0,7	1,6
Maksamatta jäävä takuupääoman korko		0,8	-	0,8	-
Vakuutuskenottajien osuus		40,2	43,2	50,6	46,2
Yhteensä		64,7	67,7	75,1	70,8

Takuuosuutta koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset:

Takuupääoma jakaantuu 13 672 takuuosuuteen. Takuuosuuksilla on keskenään yhtäläiset oikeudet yhtiön varoihin ja voittoon. Yhtiön varojen jakamista koskevan järjestelyn yhteydessä yhtiön velat ylittävistä varoista takuuosuuden omistajille kuuluu takuupääomaa vastaava osuus sekä sille yhtiöjärjestyksessä määritelty kohtuullinen tuotto. Muu osa velat ylittävistä varoista kuuluu vakuutuskenottajille osana vakuutuskantaa. Voitonjakorajoitusten johdosta maksamatta jäänyt korko maksetaan ensimmäisenä sellaisena vuonna, jona yhtiöön ei kohdistu voitonjaon rajoitusta.

Yhtiöllä ja takuuosuuden omistajilla on lunastusoikeus, mikäli takuuosuus on siirtynyt muulle kuin yhtiön takuuosuuden omistajille.

Voitonjakokelpoiset varat:

Tilikauden voitto	5,9	5,1	13,3	-33,5
+ Muut rahastot				
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	35,7	39,6	35,7	39,6
+ Edellisten tilikausien tulos	-	-	2,4	41,1
- Tilinpäätössiirroista omaan pääomaan merkitty määrä	-	-	-19,5	-11,7
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	41,7	44,8	32,0	35,4

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tunnusluvut ja analyysit

Tiivistelmä tunnusluvuista	2002	2001	2000	1999	1998
Vakuutusmaksutulo, milj. €	2 160,9	1 989,6	1 764,8	1 766,8	1 572,4
Maksetut eläkkeet, milj. € ¹⁾	1 829,8	1 701,4	1 504,8	1 416,3	1 339,8
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in, milj. €	-64,4	-179,0	386,6	1 911,6	1 409,0
tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	-0,4	-1,2	2,9	16,2	14,1
Liikevaihto, milj. € ²⁾	3 434,0	3 333,7	3 646,0	3 111,2	2 393,2
Kokonaisliikekulut, milj. €	70,6	60,6	56,7	48,1	44,2
% liikevaihdosta	2,1	1,8	1,6	1,5	1,8
% TEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta ³⁾	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5
Kokonaistulos, milj. €	-591,2	-690,7	-54,1	1 586,7	1 046,0
Vastuuvelka, milj. €	13 863,5	13 519,6	12 954,5	11 082,8	9 605,2
Toimintapääoma, milj. €	2 243,1	2 940,8	3 749,3	3 922,5	2 387,1
% vastuuvelasta ⁴⁾	18,1	25,5	35,4	41,3	27,2
suhteessa vakavaraisuusrajaan	1,90	2,32	3,42	3,82	3,42
Tasoisvastuu, milj. €	779,2	726,8	654,2	595,8	483,9
Eläkevarat, milj. € ⁵⁾	14 650,0	14 455,1	14 367,6	13 415,7	11 247,4
Siirto asiakashyvityksiin (%) TEL-palkkasummasta	0,20	0,45	1,05	1,77	0,79
Maksetut asiakashyvitykset (%) TEL-palkkasummasta	1,8 ⁶⁾	1,2	0,9	0,8	0,4
TEL-palkkasumma, milj. €	9 631,0	8 922,6	8 025,2	7 614,5	6 855,7
YEL-työtulosumma, milj. €	780,6	763,3	727,3	734,8	708,8
TEL-vakuutuksenottajia	31 689	31 982	32 351	32 874	32 664
TEL-vakuutettuja	359 000	351 000	335 000	323 000	302 000
YEL-vakuutuksenottajia	49 322	49 386	49 938	51 453	51 668
Eläkkeensaajia	231 056	224 849	218 932	205 102	199 593

1) Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet

2) Liikevaihto = vakuutusmaksutulo ennen vakuutusmaksusaamisten luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + tuloslaskelman mukaiset sijoitustuotot + arvonorotukset - arvonorotusten oikaisut + muut tuotot

3) Suhdeluvun laskennassa mukana kokonaisliikekulut ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja

4) Suhdeluku laskettu %:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvelasta

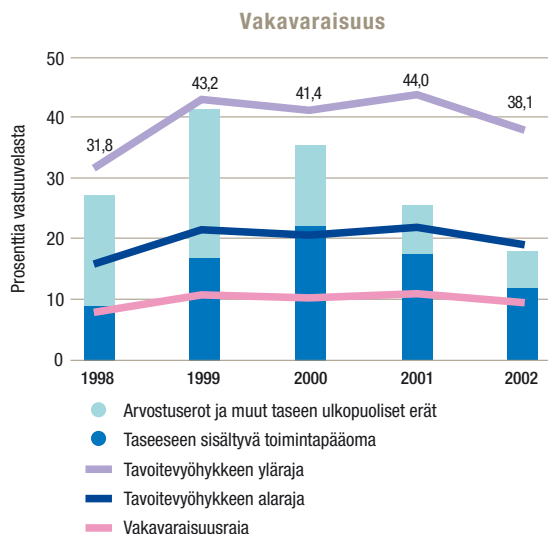
5) Vastuuvelka + arvostuserot

6) Laskuperustemuutoksen johdosta sisältää sekä vuoden 2001 että vuoden 2002 maksuun kohdistuvia hyvityksiä. Luvusta 1,1 %-yksikköä on vertailukelpoista vuosien 1998–2001 lukuihin.

Tulosanalyysi, milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	53,1	72,6	58,4	112,0	81,7
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo in	-654,0	-775,8	-119,8	1 460,2	952,4
+Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in	-57,0	-179,0	386,6	1 911,6	1 409,0
-Vastuuvelan tuottovaatimus	-597,0	-596,8	-506,4	-451,3	-456,5
Hoitokustannustulos	9,7	12,5	7,4	14,5	11,8
Kokonaistulos	-591,2	-690,7	-54,1	1 586,7	1 046,0
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	-634,5	-731,1	-138,2	1 452,2	992,2
Tasoisvastuun muutokseen	52,4	72,6	58,4	112,0	81,7
Toimintapääoman muutokseen	-686,9	-803,7	-196,6	1 340,2	910,5
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	-548,0	-336,4	789,7	656,7	152,2
Arvostuserojen muutokseen	-149,9	-477,6	-919,8	690,6	749,0
Tilinpäätössiiirtojen kertymän muutokseen	5,1	5,2	-71,3	-38,8	1,7
Tilikauden voittoon	5,9	5,1	4,8	31,7	7,6
Siirtoon asiakashyvityksiin	19,0	40,4	84,1	134,6	53,8
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennykseen	24,3				
Yhteensä	-591,2	-690,7	-54,1	1 586,7	1 046,0

Vakavaraisuus

Toimintapääoma ja sen rajat (% :na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvielasta)	2002	2001	2000	1999	1998
	%	%	%	%	%
Vakavaraisuusraja	9,5	11,0	10,3	10,8	7,9
Tavoitevyöhykkeen alaraja	19,1	22,0	20,7	21,6	15,9
Tavoitevyöhykkeen yläraja	38,1	44,0	41,4	43,2	31,8
Toimintapääoma	18,1	25,5	35,4	41,3	27,2
- taseeseen sisältyvä toimintapääoma	11,8	17,4	22,1	16,8	8,9
- arvostuserot ja muut taseen ulkopuoliset erät	6,2	8,1	13,3	24,5	18,3

Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)	2002		2001		2000		1999		1998	
	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%	milj. €	%
Lainasaamiset ¹⁾	1 559,7	10,7	1 623,6	11,3	1 574,2	11,0	1 690,8	12,7	1 824,2	16,5
Joukkovelkakirjalainat ¹⁾	6 742,9	46,4	5 886,4	41,1	6 469,5	45,4	5 373,2	40,3	5 674,6	51,2
Muut rahoitusmarkkina- välineet ja talletukset	600,2	4,1	641,4	4,5	349,7	2,5	1 375,5	10,3	251,7	2,3
Osakkeet ja osuudet	3 260,8	22,5	3 992,0	27,9	3 805,7	26,7	3 856,0	28,9	2 347,1	21,2
Kiinteistösijoitukset	2 356,9	16,2	2 188,2	15,3	2 050,0	14,4	1 024,8	7,7	988,2	8,9
Sijoitukset yhteensä	14 520,6	100,0	14 331,6	100,0	14 249,1	100,0	13 320,3	100,0	11 085,9	100,0

1) Sisältää kertyneet korot

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tunnusluvut ja analyysit

Sijoitustoiminnan tuottoerittely ja tulos, milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Suorat nettotuotot	678,3	755,7	821,9	527,0	523,4
Lainasaamiset	71,5	75,9	72,1	80,4	93,7
Joukkovelkakirjalainat	318,2	303,7	293,4	285,6	281,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	18,9	18,8	25,2	17,4	16,6
Osakkeet ja osuudet	165,6	289,8	345,7	69,5	51,8
Kiinteistösijoitukset	108,4	71,1	76,9	51,8	52,4
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ¹⁾	-4,3	-3,6	8,7	22,4	27,0
Arvonmuutokset kirjanpidossa ²⁾	-585,4	-457,2	484,5	694,0	136,6
Osakkeet ja osuudet	-673,8	-479,9	511,6	630,4	59,2
Joukkovelkakirjalainat	102,0	28,5	-22,0	66,2	94,7
Kiinteistösijoitukset	-13,2	-5,5	-5,1	-2,6	-17,3
Muut sijoitukset	-0,4	-0,3	0,0	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	92,8	298,6	1 306,4	1 221,0	660,0
Arvostuserojen muutos	-149,9	-477,6	-919,8	690,6	749,0
Osakkeet ja osuudet	-357,1	-575,9	-1 071,5	1 109,7	557,2
Joukkovelkakirjalainat	171,1	11,3	106,4	-430,4	189,6
Kiinteistösijoitukset	37,3	85,7	45,1	11,5	2,2
Muut sijoitukset	-1,3	1,3	0,2	-0,2	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	-57,0	-179,0	386,6	1 911,6	1 409,0
Vastuuvelan tuottovaatimus	-597,0	-596,8	-506,4	-451,3	-456,5
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	-504,1	-298,2	800,0	769,6	203,5
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	-654,0	-775,8	-119,8	1 460,3	952,6

1) Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin.

2) Myyntivoitot ja tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo 1.1.–31.12.2002

	Sijoitusten netto- tuotot käyvin arvo ¹⁾ milj. € 2002	Sitoutunut pääoma ²⁾ milj. € 2002	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 2002	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 2001	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 2000	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 1999	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 1998
Lainasaamiset	71,1	1 514,1	4,7	4,8	4,6	4,7	5,3
Joukkovelkakirjalainat	591,4	6 257,5	9,5	5,8	6,5	-1,5	11,6
Muut rahoitusmarkkina- välineet ja talletukset	17,6	487,2	3,6	4,5	4,0	2,8	3,6
Osakkeet ja osuudet	-865,3	4 025,7	-21,5	-17,2	-5,4	58,3	33,8
Kiinteistösijoitukset	125,0 ^{*)}	2 215,6	5,6	7,4	7,8	6,0	3,9
Sijoitukset yhteensä	-60,1 ^{*)}	14 500,0	-0,4	-1,2	2,8	16,0	13,8
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ³⁾	-4,3		0,0	0,0	0,1	0,2	0,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	-64,4 ^{*)}	14 500,0	-0,4	-1,2	2,9	16,2	14,1

1) Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen / kulujen ja myyntien / tuottojen erotusta.

2) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

3) Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin.

^{*)} Tuotosta on vähennetty rahastoitujen arvonkorotusten peruutus 7,4 milj. €.

Hoitokustannustulos, milj. €	2002	2001	2000	1999	1998
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	68,6	63,3	54,1	54,0	48,4
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-61,1	-52,6	-48,5	-41,1	-38,2
Muut tuotot ja kulut	2,2	1,7	1,7	1,5	1,6
Hoitokustannustulos	9,7	12,5	7,4	14,5	11,8
Liikekulut % vakuutusmaksun hoitokustannustulosta	86	81	87	74	76

1) Ei sisällä sijoitustoiminnan eikä työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Yhtiöjärjestyksen mukaan takuupääoman korko on laskuperustekorko lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuodelta 2002 näin laskettu tuotto-prosentti on 6,25 ja takuupääoman korko 1 437 165,83 euroa. Toimintapääoman oltua tilikauden päättyessä pienempi kuin vakavaraisuusrajan kaksinkertainen määrä enin jaettavissa oleva korko on 657 153,72 euroa.

Ilmarisen konsernin jakokelpoisen vapaa oma pääoma tilinpäätök-

sessä 31.12.2002 on 32,0 miljoonaa euroa. Emoyhtiön jakokelpoinen vapaa oma pääoma on 41 663 784,70 euroa, josta tilikauden voitto on 5 919 611,61 euroa.

Hallitus ehdottaa, että 657 153,72 euroa jaetaan takuupääoman korkona, 780 012,11 euroa siirtyy jaettavaksi takuupääoman korkona ensimmäisenä sellaisena vuonna, jona yhtiöön ei kohdistu voitonjaon rajoituksia, ja 50 000,00 euroa varataan hallituksen

käytettäväksi lahjoituksina yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Jos hallituksen ehdotus hyväksytään, yhtiön oma pääoma on seuraava:

Sidottu oma pääoma	
Takuupääoma	22 994 653,31
Vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	40 956 630,98
Oma pääoma yhteensä	63 951 284,29

Helsingissä 4. päivänä maaliskuuta 2003

Tor Bergman

Lauri Ihalainen Johannes Koroma George Berner

Martin Granholm Eino Halonen Eero Heliövaara

Seppo Juntila Jyrki Kiviharju Risto Piekka

Gretel Ramsay Kari Puro

Tilintarkastuskertomus

Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen varsinaiselle yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja emoyhtiön hallinnosta.

KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on vastannut valvontatilintarkastuksesta ja antanut siitä erillisen kertomuksen.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta työeläkevakuutusyhtiölain, vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain

sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön määräysten ja muiden säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on lain mukainen.

Helsingissä 17. päivänä maaliskuuta 2003

PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö

Juha Wahlroos, KHT

Sirkku Valkjärvi, KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvoston keskuudestaan valitsevat jäsenet ovat tarkastaneet yhtiön eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa. Tarkastukset on suoritettu hallintoneuvoston ja yhtiön johdon yhdessä laatimien ohjesääntöjen mukaisesti. Huomautuksiin ei ole ollut aihetta.

Hallintoneuvosto on tutustunut Keskinäisen Eläkevakuutusyhtiön Ilmarisen ja konsernin tilinpäätökseen sekä tilintarkastuskertomukseen. Hallintoneuvostolla ei ole huomauttamista tilinpäätöksen eikä tilintarkastuskertomuksen johdosta. Tilintarkastajien mukaan

tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa, ja hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on lain mukainen.

Vuoden 2003 varsinaisessa yhtiökokouksessa ovat erovuorossa seuraavat hallintoneuvoston jäsenet:

päluottamusmies Pertti Hagren
hallituksen varapuheenjohtaja Antti Herlin
valtionneuvos Harri Holkeri
merenkulkuneuvos Antti Lagerroos
toiminnanjohtaja Simo Leivo
toimitusjohtaja Tapio Mäkinen
toimitusjohtaja Matti Packalén

hallituksen varapuheenjohtaja Kirsti Piponius
varakonsernijohtaja Markku Pohjola
toimitusjohtaja Markku Rönkkö
kauppaneuvos Kari Salminen
hallituksen puheenjohtaja Pekka Salojärvi
toimitusjohtaja Hannu Syrjänen
puheenjohtaja Kalevi Vanhala.

Helsingissä maaliskuun 18. päivänä 2003

Hallintoneuvoston puolesta

Timo Peltola, hallintoneuvoston puheenjohtaja

Ilmarisen hallinto

Ilmarisen omistajat

Ilmarinen on keskinäinen yhtiö, jonka omistavat yhtiöjärjestyksessä mainituin edellytyksin asiakkaat eli TEL- ja YEL-vakuutusnottajat ja Ilmarisessa vakuutetut työntekijät sekä takuupääoman omistajat. Ylintä päätösvaltaa Ilmarisessa käyttää yhtiökokous.

Yhtiökokous

Äänioikeus yhtiökokouksessa on edellä mainituilla omistajilla tai heidän valtuuttamillaan edustajilla. Yhtiökokouksessa jokaisella TEL-vakuutusnottajalla on vähintään kolme ääntä ja tähän vakuutukseen kuuluvilla TEL-vakuutetuilla vähintään yksi ääni. Lisäksi vakuutusnottaja ja vakuutetut saavat lisääniä edellisenä kalenterivuonna suoritetujen TEL-vakuutusmaksujen perusteella siten, että kultakin täydeltä 1 700 euroa lasketaan yksi ääni. Vakuutusmaksujen perusteella saatavat lisääniä jaetaan vakuutusnottajan ja vakuutettujen kesken TEL-työnantajan ja -työntekijän keskimääräisen maksuprosentin mukaisessa suhteessa.

Yhtiökokouksessa kullakin YEL-vakuutusnottajalla on vähintään yksi ääni. Lisäksi vakuutusnottaja saa lisääniä edellisenä kalenterivuonna suoritetun yrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen vakuutusmaksun perusteella siten, että kultakin täydeltä 6 700 euroa lasketaan yksi ääni.

Takuuosuuden omistajalla on 55 ääntä kutakin takuuosuutta kohden.

Yhtiökokouksessa saa omasta puolesta tai toisen valtuuttamana äänestää enintään yhdellä kymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä. Lisäksi kokouksessa edustettuina olevien takuuosuuden omistajien takuuosuuksiin perustuvien äänien yhteismäärä saa olla enintään yhtä suuri kuin edustettuina olevien vakuutuk-

siin perustuvien vakuutusnottajien ja vakuutettujen äänien yhteismäärä.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on esitettävä tilinpäätös, tilintarkastuskertomus sekä hallintoneuvoston lausunto tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Niiden pohjalta on päätettävä tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamisesta, toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen tai konsernitaseen mukainen voitto tai tappio antaa aihetta, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle myönnettävästä vastuuvapaudesta, hallintoneuvoston jäsenten palkkioista ja matkakustannusten perusteista sekä tilintarkastajien ja varatilintarkastajien lukumäärästä sekä palkkioista ja matkakustannusten perusteista.

Lisäksi yhtiökokouksessa on valittava hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat sekä käsiteltävä mahdolliset muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Ylimääräinen yhtiökokous pidetään silloin, kun hallitus tai hallintoneuvosto katsoo siihen olevan aihetta tai kun se on vakuutusyhtiölain mukaan pidettävä.

Hallintoneuvosto

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Tätä valvontatehtäväänsä hallintoneuvosto hoitaa myös valitsemalla jäseniään tarkastamaan yhtiön eläkeratkaisutoimintaa ja sijoitustoimintaa.

Hallintoneuvosto antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä. Lisäksi hallintoneuvosto vahvistaa yhtiön sijoitussuunnitelman laatimisperiaatteen ja päättää hallituksen jäsenten ja varajäsenten palkkioista ja matkakustannusten korvaamisesta sekä valitsee hallituksen jäsenet.

Hallintoneuvosto voi myös antaa hallitukselle ohjeita laajakantoisissa periaatteellisesti tärkeissä asioissa.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvostoon 28 jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään puolet jäsenistä valitaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Jäseniksi valitaan yhtä monta työnantajien ja palkansaajien ehdottamista henkilöistä.

Hallintoneuvoston jäsenistä puolet on vuosittain erovuorossa. Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuositain keskuudestaan puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallitus laatii yhtiön sijoitussuunnitelman ja valmistelee yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat.

Hallintoneuvosto valitsee hallitukseen neljäksi vuodeksi kerrallaan 12 varsinaista jäsentä sekä neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vähintään puolet on valittava keskeisten työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että tällä tavoin valittuja jäseniä ja vastaavasti varajäseniä on yhtä monta.

Hallitus valitsee kunkin kalenterivuoden alussa keskuudestaan puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa.

Toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, varatoimitusjohtajat ja johtajat

Toimitusjohtajan nimittää hallitus. Hallitus voi nimittää myös toimitusjohtajalle sijaisen. Hallitus nimittää myös yhtiön varatoimitusjohtajat ja välittömästi toimitusjohtajan alaisena toimivat johtajat.

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja Timo Peltola
Vuorineuvos, toimitusjohtaja,
Huhtamäki Oyj, erovuorossa 2004

Varapuheenjohtaja Hannu Syrjänen
Toimitusjohtaja, SanomaWSOY Oyj,
erovuorossa 2003

Varapuheenjohtaja Matti Viljanen
Puheenjohtaja, Insinööriliitto IL ry,
erovuorossa 2004

Pertti Hagren
Pääluottamusmies, BEMIS Valkea-
koski Oy, erovuorossa 2003

Antti Herlin
Hallituksen varapuheenjohtaja, Kone Oyj,
erovuorossa 2003

Harri Holkeri
Valtioneuvos, erovuorossa 2003

Liisa Joronen
Hallituksen puheenjohtaja,
SOL Palvelut Oy, erovuorossa 2004

Arto Kajanto
Hallituksen puheenjohtaja, HPO-yhtymä,
erovuorossa 2004

Veikko Kuusakoski
Toimitusjohtaja, Kuusakoski Group Oy,
erovuorossa 2004

Antti Lagerroos
Merenkulkuneuvos, toimitusjohtaja,
Finnlines Oyj, erovuorossa 2003

Simo Leivo
Toiminnanjohtaja, Ammattiliitto Suora ry,
erovuorossa 2003

Juhani Maijala
Hallituksen puheenjohtaja, Lassila &
Tikanoja Oyj, erovuorossa 2004

Esko Mäkelä
Varatoimitusjohtaja, YIT-Yhtymä Oyj,
erovuorossa 2004

Esko Mäkeläinen
Johtaja, Stora Enso Oyj,
erovuorossa 2004

Tapio Mäkinen
Toimitusjohtaja, SE Mäkinen Oy,
erovuorossa 2003

Matti Packalén
Toimitusjohtaja, erovuorossa 2003

Kirsti Piponius
Hallituksen varapuheenjohtaja,
Sodexo Oy, erovuorossa 2003

Markku Pohjola
Varakonsernijohtaja, Nordea AB (publ),
erovuorossa 2003

Jarmo Rantanen
Tampereen kaupunginjohtaja,
erovuorossa 2004

Timo Rätty
Puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan
Työntekijäliitto AKT ry.,
erovuorossa 2004

Markku Rönkkö
Toimitusjohtaja, Olvi Oyj,
erovuorossa 2003

Kari Salminen
Kauppaneuvos, erovuorossa 2003

Pekka Salojärvi
Hallituksen puheenjohtaja, Gummerus
Kustannus Oy, erovuorossa 2003

Kalevi Vanhala
Puheenjohtaja, Puu- ja erityisalojen liitto,
erovuorossa 2003

Erkki Varis
Toimitusjohtaja, Oy Metsä-Botnia Ab,
erovuorossa 2004

Matti Viialainen
Apulaisjohtaja, Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry.,
erovuorossa 2004

Marjatta Väisänen
Suunnittelupäällikkö, Toimihenkilö-
unioni TU ry, erovuorossa 2004

Hallitus

Kaikkien hallituksen jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy 31.12.2005.

Puheenjohtaja Tor Bergman
Vuorineuvos, toimitusjohtaja,
Metso Oyj

Varapuheenjohtaja Johannes Koroma
Johtaja, Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto

Varapuheenjohtaja Lauri Ihalainen
Puheenjohtaja, Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry

George Berner
Toimitusjohtaja, Berner Osakeyhtiö

Martin Granholm
Varatoimitusjohtaja, UPM-Kymmene Oyj

Eino Halonen
Toimitusjohtaja, Keskinäinen
Henkivakuutusyhtiö Suomi

Eero Heliövaara
Toimitusjohtaja, Pohjola-Yhtymä Oyj

Seppo Junttila
Pääsihteeri, Toimihenkilökeskusjärjestö
STTK ry

Jyrki Kiviharju
Johtaja, Pankkialan Työnantajaliitto ry

Risto Piekkä
Puheenjohtaja, AKAVA ry

Kari Puro
Toimitusjohtaja, Keskinäinen
Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen

Gretel Ramsay
Toimitusjohtaja, Tammet Oy

Varajäsenet

Timo Parmasuo
Hallituksen puheenjohtaja, Meconet Oy

Hannu Rautiainen
Lainopillinen asiamies, Teollisuuden ja
Työnantajain Keskusliitto

Erkki Vuorenmaa
Puheenjohtaja, Metallityöväen Liitto ry

Eero Ylä-Soininmäki
Toimitusjohtaja, Pohjantähti Keski-
näinen Vakuutusyhtiö

EDESSÄ ISTUMASSA VASEMMALTA JOHANNES KOROMA, LAURI IHALAINEN, GRETTEL RAMSAY, TOR BERGMAN, SEISOMASSA EINO HALONEN, TIMO PARMASUO, SEPPÖ JUNTTILA, KARI PURO, ERKKI VUORENMAA, JYRKI KIVIHARJU, RISTO PIEKKA, EERO YLÄ-SOININMÄKI, MARTIN GRANHOLM JA TAKARIVISSÄ GEORGE BERNER, EERO HELIÖVAARA JA HANNU RAUTIAINEN.

Tarkastajat

Eläkeratkaisutoiminnan tarkastajat

Ilmarisen eläkeratkaisutoimintaa valvovat hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat eläkeratkaisutoiminnan tarkastajat:

Varsinaiset tarkastajat

Merenkulkuneuvos Antti Lagerroos

Toiminnanjohtaja Simo Leivo

Toimitusjohtaja Tapio Mäkinen

Vuorineuvos Timo Peltola

Toimitusjohtaja Hannu Syrjänen

Puheenjohtaja Kalevi Vanhala

Varamiehet

Hallituksen puheenjohtaja
Liisa Joronen

Toimitusjohtaja Veikko Kuusakoski

Kaupunginjohtaja Jarmo Rantanen

Puheenjohtaja Timo Rätty

Toimitusjohtaja Erkki Varis

Suunnittelupäällikkö
Marjatta Väisänen

Sijoitustoiminnan tarkastajat

Ilmarisen sijoitustoimintaa valvovat hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat sijoitustoiminnan tarkastajat:

Varsinaiset tarkastajat

Hallituksen puheenjohtaja
Juhani Maijala

Johtaja Esko Mäkeläinen

Varakonsernijohtaja Markku Pohjola

Toimitusjohtaja Markku Rönkkö

Hallituksen puheenjohtaja
Pekka Salojärvi

Apulaisjohtaja Matti Viialainen

Varamiehet

Päälouottamusmies Pertti Hagren

Hallituksen varapuheenjohtaja
Antti Herlin

Hallituksen puheenjohtaja
Arto Kajanto

Varatoimitusjohtaja Esko Mäkelä

Hallituksen varapuheenjohtaja
Kirsti Piponius

Puheenjohtaja Matti Viljanen

Tilintarkastajat

PricewaterhouseCoopers Oy,
KHT-yhteisö:

Vastuunalainen tarkastaja
Juha Wahlroos
Kauppat. maist., KHT

Sirkku Valkjärvi
Ekonomi, KHT

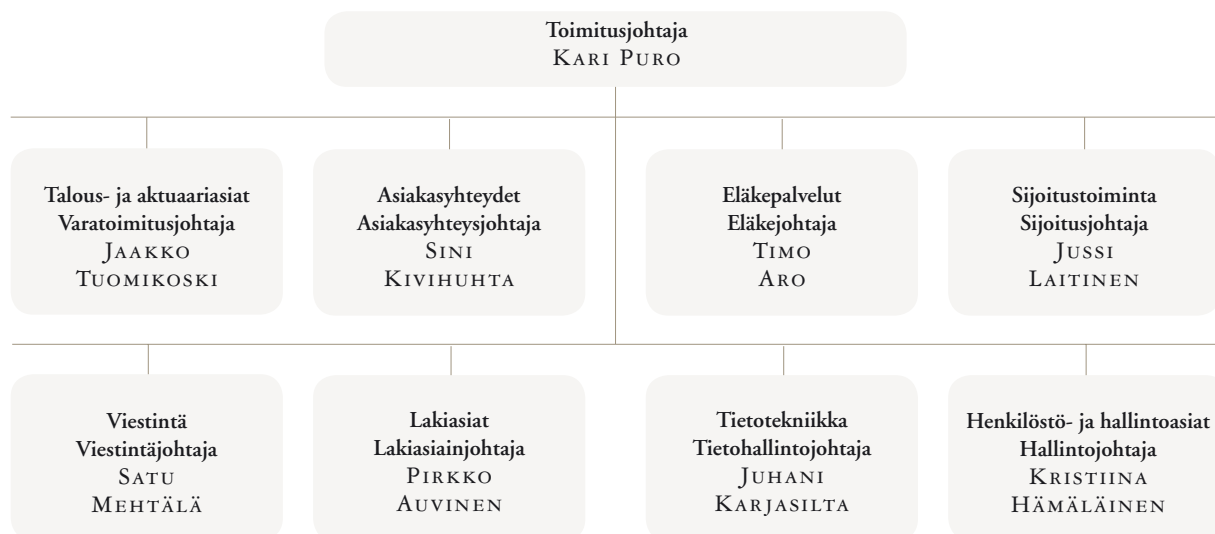
Varatilintarkastajat

Sari Airola
Ekonomi, KHT

Marja-Terttu Sotka
Kauppat. maist., KHT

Organisaatio

Ilmarisen johto 1.3.2003

Ilmarisen johtoryhmään kuuluvat myös johtaja Hannu Rissanen, aktuaarijohtaja Hillevi Mannonen ja henkilöstön edustaja Simo Mattinen.

Osastopäälliköt ja muu johto

	Osastopäällikkö Markku Riikonen Perintöosasto	Osastopäällikkö Pekka Makkonen Asiakas- ja vakuutusjärjestelmät
Asiakasyhteydet Yhteysjohtaja Juha Elovirta Suurasiakas- ja meklariyhteydet	Talous- ja aktuaariasiat Aktuaarijohtaja Hillevi Mannonen Matemaattinen osasto	Osastopäällikkö Irma Välimäki-Moring Eläkejärjestelmät
Osastopäällikkö Anneli Uimonen Suurasiakkaiden palveluosasto	Osastopäällikkö Pirjo Pohjankoski Talousosasto	Osastopäällikkö Jukka Katainen Sijoitus- ja hallintojärjestelmät
Yhteysjohtaja Pekka Harjanne Asiakasyhteydet Pohjola, A-Vakuutus ja säästöpankit	Sijoitustoiminta Arvopaperisijoitusjohtaja Jari Puhakka Arvopaperisijoitukset	Osastopäällikkö Heikki Pohjala Tekniikkapalvelut
Osastopäällikkö Ari Jaatinen Pohjola, A-Vakuutus ja säästöpankit/ Markkinointi	Korkojohtaja Jari Eskelinen Korkosijoitukset	Eläkepalvelut Osastopäällikkö Tarja Hurskainen Eläkeosasto
Osastopäällikkö Marja-Leena Kolu Pohjola, A-Vakuutus ja säästöpankit/ Pienyrityspalvelut	Osakejohtaja Mikko Mursula Osakesijoitukset	Osastopäällikkö Anne Koivula Työkyvyttömyys- ja kuntoutus- ratkaisuosasto
Osastopäällikkö Kirsti Koponen Pohjola, A-Vakuutus ja säästöpankit/ Yrityspalvelut	Kiinteistösisjoitusjohtaja Timo Kankuri Kiinteistösisjoitukset	Osastopäällikkö Markus Palomurto Eläkkeiden maksuosasto
Yhteysjohtaja Lise-Lotte Rautio-Murros Asiakasyhteydet Pohjantähti ja Nordea Henkivakuutus, Suomi	Asiakasrahoitusjohtaja Vesa Pohjankoski Asiakasrahoitus	Henkilöstöasiat Osastopäällikkö Arja Savolainen Henkilöstöosasto
Tuotanto- ja kehittämisjohtaja Irmeli Kesonen Tuotanto- ja kehittämissyksikkö	Osastopäällikkö Heidi Koskinen Sijoitushallinto	Viestintä Tiedotuspäällikkö Ulla Pihlajamäki
Osastopäällikkö Juha Junnelin Vakuutuspalveluosasto	Tietotekniikka Osastopäällikkö Jukka Hirvinen Tietohallinto	Yritysuunnittelu ja tutkimus Kehittämisspäällikkö Toni Äikäs

Vakuutusasiakkaiden neuvottelukunta

Puheenjohtaja Hannu Isotalo Toimitusjohtaja, Lujatalo Oy	Ilpo Kokkila Hallituksen puheenjohtaja, SRV Yhtiöt Oy	Juha Pietikäinen Toimitusjohtaja, Toijalan Koneterä Oy
Varapuheenjohtaja Reijo Kärkkäinen Johtaja, Suomen Yrittäjät ry	Matti Korkiatupa Toimitusjohtaja, Ilkka-Yhtymä Oy	Kyllikki Pohjola Talousjohtaja, Jaakko Pohjola Oy
Juha Ahvenniemi Toiminnanjohtaja, Kirjanpito toimistojen Liitto ry	Hannu Koskinen Toimitusjohtaja, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry	Heikki Pärnänen Varapuheenjohtaja, Suomen Lääkäriliitto
Markku Autti Toimitusjohtaja, Kemijoki Oy	Kimmo Kuurma Toimitusjohtaja, Oy Center-Inn Ab	Maaret Pönni Lakiasiainjohtaja, Container Finance Ltd Oy
Olli Eräkivi Toimitusjohtaja, Kirjakauppaliitto ry	Pasi Lahtinen Toimitusjohtaja, Visuvesi Oy	Matti Pörhö Puheenjohtaja, Autoalan Keskusliitto ry
Petri Heino Toimitusjohtaja, Heimon Tukku Oy	Kimmo Laine Toimitusjohtaja, Gardner Denver Oy	Ilkka Rantasalo Toimitusjohtaja, Engel-Yhtymä Oy
Tapani Helminen Toimitusjohtaja, Suomen Hiusyrittäjät	Ilkka Lantto Kauppaneuvos, Katri Antell Oy	Taisto Riski Toimitusjohtaja, Kaleva Kustannus Oy
Paavo Holopainen Toimitusjohtaja, Riekkoparvi Oy	Johanna Lappalainen Hallintojohtaja, Pohjolan Turistiauto Oy	Veli Saarenheimo Toimitusjohtaja, Lihakeskusliitto ry
Risto Iivonen Toimitusjohtaja, Tehojakelu Oy	Liisa Leiva Toimitusjohtaja, Suomen MS-liitto ry	Ossi Saksman Toimitusjohtaja, Oy Carlson
Ismo Jauhiainen Toimitusjohtaja, Vantaan Energia Oy	Päivi Liedes Toiminnanjohtaja, Suomen Kirjailijaliitto ry	Pekka Sallinen Toimitusjohtaja, Suomen Sähkö- ja Teleurakoitsijaliitto ry
Lasse Johansson Toimitusjohtaja, Rakennusosakeyhtiö Hartela	Seppo Makkonen Puheenjohtaja, Suomen Kuorma-autoliitto ry	Peter Söderström Toimitusjohtaja, Sun Chemical Oy
Raimo Juntunen Toimitusjohtaja, Instrumentointi Oy	Matti Manner Puheenjohtaja, Suomen Asianajajaliitto	Kari Tarkainen Toimitusjohtaja, Suomen Kultaseppien Liitto ry
Tarja Juutilainen Toimitusjohtaja, EJ-Laukku Oy	Simo Moisio Toimitusjohtaja, Karisto Oy	Olli Tasala Toimitusjohtaja, Projecta Oy
Titu Järvenranta Johtava lakimies, Insinööriliitto IL ry	Yrjö Mäkinen Puheenjohtaja, Suomen Taksiliitto ry	Pentti Tiainen Toimitusjohtaja, Suomen Yrittäjät ry
Jarkko Järvinen Toimitusjohtaja, Modelia Oy	Heikki Nevalainen Toimitusjohtaja, Ouneva Oy	Reijo Tuomela Toimitusjohtaja, Savonlinnan Puhelin Oy
Risto Kanerva Varapuheenjohtaja, Suomen Hammaslääkäriliitto	Pauli Niemelä Toimitusjohtaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy	Marja Usvasalo Toimitusjohtaja, Kalevala Koru Oy
Tapani Kaskeala Toimitusjohtaja, Finpro ry	Jukka Niemi Toimitusjohtaja, Sanmina-SCI EMS Haukipudas Oy	Seppo Vekka Johtaja, Matka-Vekka Oy
Aku Keltto Säätiönjohtaja, Porin Diakonialaitoksen Säätiö	Jouko Nieminen Puheenjohtaja, Helsingin Käsityö- ja Teollisuusyhdistys ry	Harry Viiala Toimitusjohtaja, HyXo Oy
Tapio Kiiskinen Hallituksen puheenjohtaja, HYY Yhtymä	Tuula Paalimäki Apulaispääsihteeri, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA	Jyrki Viitala Toimitusjohtaja, Seinäjoen Käyttöauto Oy
Seppo Kinkki Yliopettaja, Suomen Kauppaopettajat ry	Tahvo Pekkinen Toimitusjohtaja, Suomen Maarakentäjien Keskusliitto r.y.	Leena Välimäki Säätiönjohtaja, Miina Sillanpään Säätiö
		Christian Österberg Toimitusjohtaja, Sormat Oy

Vakuutettujen neuvottelukunta

Puheenjohtaja Kai Kalho Metso Paper Oy, STTK	Markku Kankainen UPM-Kymmene Oyj, SAK	Pirkko Penttilä Reima, SAK
Margit Aaltonen Elannon Vähittäiskauppa Oy, SAK	Kari Koivisto Yrjö Wigren Oy, SAK	Esa Pitkälä Porin Linjat Oy, SAK
Eila Ahonen Lindström Oy, SAK	Lauri Korkeakoski Nurmi Hydraulics Oy, SAK	Pekka Rissanen UPM-Kymmene Oyj, AKAVA
Leif Blomberg Nexplo Vihtavuori Oy, STTK	Kari Kähkönen Atria Oyj, SAK	Reijo Ruppä Vähälä Yhtiöt/Veljekset Nurminen Ky, SAK
Seppo Fahlström Vantaan Sähkö-Jope Oy, SAK	Jorma Luukkonen Kemira Phosphates Oy, STTK	Urho Saarinen UPM-Kymmene Oyj, STTK
Kari Halminen Teollisuuden Voima Oy, SAK	Tarja Malén Oy Rauma Stevedoring Ltd, STTK	Eero Saloranta Kemira Chemicals Oy, STTK
Arto Halonen Raha-automaattiyhdistys, SAK	Anneli Myllärinen Oy Metsä-Botnia Ab, STTK	Inkeri Seppälä Lassila & Tikanoja Oyj, SAK
Ulla Hirvonen Novacall Oy, STTK	Esa Mäenpää Kuntopolku Oy, SAK	Päivi Suksi Handelsbanken, AKAVA
Rainer Honkala Kaleva Kustannus Oy, SAK	Juha Nevalainen Kemira Phosphates Oy, AKAVA	Anna-Liisa Toikka Alteams Oy, SAK
Jarmo Hyvärinen Nordea Pankki Suomi Oyj, AKAVA	Maritta Niemelä Kemijoki Oy, STTK	Jouko Vento Owens-Illinois Plastics Oy, STTK
Jouko Isoviita Länsi-Suomen Yhteiskäyttö Oy, AKAVA	Matti Palmqvist Metso Paper Oy, AKAVA	

Eläkeasiain neuvottelukunta

Työntekijöiden edustajat

Eija-Sisko Huhtala
Sosiaalipoliittinen asiantuntija,
Toimihenkilöunioni TU

Kaija Kallinen
Sosiaalipoliittinen sihteeri,
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK

Erkki Rimpiläinen
Sosiaalisihtööri,
Palvelualojen ammattiliitto PAM

Aleksei Solovjew
Neuvottelupäällikkö,
Insinööriliitto IL

Työnantajien edustajat

Hannu Rautiainen
Lainopillinen asiamies,
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto TT

Timo Höykinpuro
Asiamies,
Palvelutyönantajat PT

Ilmarisen edustajat

Puheenjohtaja
Timo Aro
Eläkejohtaja

Varapuheenjohtaja
Anne Koivula
Osastopäällikkö

Asioiden esittelijät

Risto Ali-Penttilä
Kehittämispäällikkö

Ilkka Käppi
Ratkaisupäällikkö

Kirsi Jormakka
Kuntoutusesittelijä

Lukijan opas

Eläkevakuutusyhtiön tilinpäätöksessä ja sen perusteella lasketuissa tunnusluvuissa on runsaasti muun talouselämän käsitteistöä poikkeavia termejä ja laskelmia. Seuraavassa selvitetään aakkosjärjestyksessä eräiden tärkeimpien käsitteiden sisältöä.

Arvostusero

Omaisuuuden käyvän arvon ja kirjanpitoarvon välinen ero.

Asiakashyvitys

Ositetusta lisävakuutusvastuusta vakuutusmaksujen alennuksena vakuutusnottajille jaettava hyvitys.

Hoitokustannusosat

Vakuutusmaksuun sisältyvä osa, joka on tarkoitettu yhtiön liikeluokkien kattamiseen.

Hoitokustannustulos

Hoitokustannustulos osoittaa, kuinka paljon hoitokustannusosat ja muut vastaavat tuotot ylittävät niillä katettavat liikekulut. Sijoitustoiminnan hoitokulut katetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Korvauskuluihin sisältyvät työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut on vähennetty vakuutusliikkeen tuloksesta. Kun Ilmarinen säästää liikekuluissa, on näin syntyvä säästö osa Ilmarisen kokonaistulosta.

Kannansiirtosaaminen

Tilinpäätöksessä maksamatta ollut osuus Eläke-Kansan erityiseltä selvityspesältä 1.1.1997 siirtyneen vastuun katteesta. Sitä osaa kannansiirtosaamisesta, johon selvityspesän varat eivät riitä, kutsutaan yhteisvastuusaamiseksi. Tämän kattamiseksi peritään maksutulossa vakuutusnottajilta ns. yhteisvastuulisää.

Katettava vastuovelka

Katettava vastuovelka on tilinpäätöksen vastuovelka lisätyn vastuunjakoon ja vakuutusnottajille olevilla veloilla ja vähennettynä yrittäjien eläkevakuutuksen vakuutusmaksuvastuulla.

Lakisääteiset maksut

Kustannus, jolla eläkelaitos osallistuu järjestelmän keskuselimenä toimivan Eläketurvakeskuksen toiminnan kustantamiseen ja Eläketurvakeskuksen luottovakuutuksen vanhojen tappioiden kattamiseen.

Liikevaihto

Liikevaihto on vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan tuotot + arvonkorotukset - arvonkorotusten oikaisu + muut tuotot.

Muut vakuutustekniset kulut

Tuloslaskelman erä, joka sisältää yhteisvastuusaamisen (ks. Kannansiirtosaaminen) muutoksen vuoden aikana. Yhteisvastuusaamista kasvattaa maksamattomalle kannansiirtosaatavalle kertyvä korko ja sitä pienentää maksutulossa peritty yhteisvastuusta johtuva lisä.

Ositettu lisävakuutusvastuu

Ositettu lisävakuutusvastuu on sijoitustoiminnan tuloksesta ja hoitokustannustuloksesta kerätty vastuvelan osa seuraavana vuonna annettavia asiakashyvityksiä varten.

Osittamaton lisävakuutusvastuu

Osittamaton lisävakuutusvastuu on toimintapääomaan luettava vastuvelan osa, jolla pyritään tasoittamaan sijoitusten arvojen heilahtelujen vaikutuksia.

Sijoitustoiminnan tulos

Käypien arvojen mukainen sijoitustoiminnan tulos saadaan, kun yhtiön sijoitustoiminnan nettotuotoista ja arvostuserojen muutoksesta vähennetään vastuvelan tuottovaatimus. Näin syntyvä sijoitustoiminnan tulos on osa Ilmarisen kokonaistulosta.

Tasointuvastuu

Tasointuvastuu on vakuutusliikkeen tuloksista kerätty puskuri, jolla varaudutaan niihin vuosiin, joihin sattuu keskimääräistä runsaammin eläketapahtumia.

Toiminnan tehokkuus

Eläkevakuutusyhtiön toiminnan tehokkuutta mitataan prosenttiluvulla, joka kertoo paljonko liikekulut ovat niiden kattamiseen tarkoitettuista vakuutusmaksuihin sisältyvistä hoitokustannusosista ja muista tuotoista. Toiminta on sitä tehokkaampaa, mitä pienempi prosenttiluku on eli mitä vähemmän hoitokustannusosista käytetään.

Toimintapääoma

Toimintapääomalla tarkoitetaan yhtiön käypiin arvoihin arvostettujen varojen ja vastuiden erotusta. Toimintapääoma on tarkoitettu sijoitustoiminnan riskien tasaimiseen.

Toimintapääoman tavoitevyöhyke

Tavoitevyöhykkeen alaraja on vakavaraisuusrajan kaksinkertainen ja yläraja nelinkertainen määrä. Yhtiön toimintapääoma pyritään pitämään vakavaraisuusrajan ja tavoitevyöhykkeen ylärajan välissä. Mitä lähemmäksi vakavaraisuusrajaa toimintapääoma alenee, sitä suurempi velvollisuus yhtiöllä on kartuttaa vakavaraisuuttaan rajoittamalla siirtoa asiakashyvytyksiin. Ylärajan yläpuolella yhtiö voi sijoitusstrategiaansa muuttamalla tai ylijäämää jakamalla sopeuttaa tilanteen sellaiseksi, että toimintapääoma jälleen asettuu ylärajan alapuolelle.

Vakavaraisuusraja

Vakavaraisuusraja on yhtiön sijoituskannan rakenteen ja vastuvelan määrän perusteella laskettu suure, jota suurempia heilahteluja ei sijoitusten arvoissa pitäisi voida yhden vuoden jaksolla sattua.

Vakuutusliikkeen tulos

Vakuutusliikkeen tulos on vakuutusmaksussa perittyjen riskin kattamiseen tarkoitettujen maksujen ja korvausten erotus. Vakuutusliikkeen positiivinen tulos kasvattaa tasoitusvastuuta ja negatiivinen vähentää sitä. Analyyseissä vakuutusliikkeen tulokseen on lisätty tasoitusvastuulle hyvitetty kolmen prosentin korko.

Vakuutustekninen vastuuelka

Vakuutustekninen vastuuelka on tilinpäätökseen kirjattu arvio yhtiölle tulevaisuudessa aiheutuvista eläkemenosta siltä osin kuin ne työeläkelainsäädännön nojalla ovat yhtiön vastuulla. Vastuuelka jakautuu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen. Vakuutusmaksuvastuu koskee tulevista eläketapahtumista yhtiölle aiheutuvaa vastuuta siltä osin kuin eläkettä on karttunut tilikauden loppuun mennessä. Korvausvastuu on jo sattuneista eläketapauksista tulevaisuudessa maksettavaksi tulevien menojen arvio.

Vakuutusmaksuvastuu sisältää ositetun ja osittamattoman lisävakuutusvastuun ja korvausvastuu tasoitusvastuun.

Vastuuelan tuottovaatimus

Vastuuelan tuottovaatimus on taseen vastattavissa olevalle vastuuelalle hyvitetty korko, joka lasketaan yhtiöiden yhteisten laskuperusteiden mukaan. Vuonna 2002 tuottovaatimuksen määrittävä laskuperustekorko oli 5,25 prosenttia.

Vastuuelkaa kattava omaisuus

Vakuutusyhtiön omaisuus on jaettu kahdeksaan ryhmään turvaavuuden perusteella. Ensimmäisessä luokassa ovat julkisen vallan riskillä olevat sijoitukset ja viimeisessä noteeraamattomien yhtiöiden osakkeet ja vastaavat. Kunkin ryhmän osalta on säädetty, kuinka suuren osan vastuuelasta ne voivat enintään kattaa. Vastuuelan kate lasketaan käyvin arvoin.

Yhteisvastuukorvaus

Tuloslaskelman maksettuihin korvauksiin kirjattu erä, jolla Eläketurvakeskuksen selvittämä Ilmarisen osuus poikkeaa maksutulossa peritystä yhteisvastuulisästä.

Suomen lakisääteinen työeläkejärjestelmä

Etuudet

Suomen eläkejärjestelmän tärkein etuus on lakisääteinen ansiosidonnainen työeläke. Nämä eläkkeet ovat etuusperusteisia, tavoitetasona työuran ollessa täysi noin 60 prosenttia koko työuran ansioista.

Työeläkelakeja on useita. Näistä keskeisin on työntekijäin eläkelaki, TEL. Se kattaa hieman yli 50 prosenttia työllisestä työvoimasta.

Hallinto ja valvonta

Työeläkejärjestelmän toimeenpano on hajautettu. TEL-eläketurvaa hoitaa kuusi työeläkevakuutusyhtiötä, joista yksi on Ilmarinen, kahdeksan eläkekassaa ja 37 eläkesäätiötä. Etuudet ovat eläkelaitoksesta riippumattomia. Toimeenpanevia laitoksia valvoo Vakuutusvalvontavirasto.

Rahastointi

TEL-eläkkeet ovat osittaisen ennalta rahastoinnin piirissä. Rahastointi määritellään eläkelajeittain laissa, ja se on eläkelaitoksesta riippumatonta. Työntekijälle, joka on alle 55-vuotias, rahastoidaan vuosittain vanhuuseläkettä 0,5 prosenttia palkasta. Työkyvyttömyyseläkkeestä ja työttömyyseläkkeestä rahastoidaan 80 prosenttia eläkkeen alkaessa, ei kuitenkaan silloin, kun eläke perustuu pelkästään päätyneisiin työsuhteisiin. Vanhuuseläkkeiden rahastoitujia osia korotetaan lisäksi vuosittain (selostetaan tarkemmin kohdassa ”Vastuuelka”). Kaikkiaan rahastointiasteeksi muodostuu noin neljäsosa.

Muu osa eläkkeestä, mukaan lukien kaikki indeksikorotukset, rahoitetaan jakojärjestelmällä ja poolataan kaikkien TEL-eläkelaitosten kesken.

Myyös muiden eläkelakien mukaisissa järjestelmissä, julkinen sektori

mukaan lukien, on ennakkorahastointia. Vuoden 2002 päättyessä työeläkerahastoissa oli kaikkiaan 71 miljardia euroa, mikä oli puolet Suomen bruttokansantuotteesta.

Vastuuelka

Vastuuelka lasketaan kaikille TEL-eläkelaitoksille yhteisin periaattein, jotka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa. Yksilötasolla vastuu on rahastoitujen eläke-erien diskontattu nykyarvo. Diskonttokorkona käytetään 3 prosenttia, mikä lisäksi nykyarvoa laskettaessa otetaan huomioon kuolevuus, työkyvyttömäksi tulon todennäköisyys ja paranevuus. Näiden yksilötason rahastojen lisäksi vastuuelkaan sisältyy varaus jo sattuneita, mutta vielä tuntemattomia tapauksia varten sekä tasoitusvastuu. Yhteiset laskuperusteet sisältävät myös korkeamman koron, niin sanotun laskuperustekorona, jota voidaan muuttaa puolivuositain. Sen ja kolmen prosentin diskonttokoron erotusta vastaava tuotto käytetään vuosittain rahastoitujen vanhuuseläkkeiden korottamiseen. Laskuperustekorokko on vuoden 2003 alkaessa 4,25 prosenttia.

Vakuutusmaksut

Vuonna 2003 TEL-vakuutusmaksu on keskimäärin 21,4 prosenttia palkasta. Työntekijöiden työeläkemaksu on 4,6 prosenttia ja työnantajien osuus keskimäärin 16,8 prosenttia. Maksun arvioidaan nousevan noin viidellä prosenttiyksiköllä seuraavien 30 vuoden kuluessa. Nousu jaetaan puoliksi työnantajien ja työntekijöiden kesken.

Yritys, jolla on oma TEL-eläkesäätiö, kantaa kokonaan sekä vakuutus- että sijoitusriskin. Yritys, joka on ottanut TEL-vakuutuksen josta-

kin työeläkevakuutusyhtiöstä, on samalla siirtänyt riskin vakuutuksen antajalle TEL-maksua vastaan. Suurilla työnantajilla on työkyvyttömyyseläkkeiden ja työttömyyseläkkeiden osalta omavastuutariffi. Jos työnantaja siirtää vakuutuksensa toiseen TEL-yhtiöön tai omaan eläkesäätiöön, taloudellisia velvoitteita entistä työeläkevakuutusyhtiötä kohtaan ei ole sen jälkeen kun omavastuutariffin 3–5-vuotinen, vakuutusajana sattuneita tapauksia koskeva seuranta-aika on ohi. Työnantajan taloudellisen vastuun kannalta vakuutuksella järjestetty TEL-eläketurva on siis maksuperusteinen järjestely.

Tulevien vuosien eläkekustannuksia arvioitaessa voidaan käyttää maksutason pitkän aikavälin ennustetta (kuvio s. 10). Uuden lainsäädännön mukaan keskimääräisen elinajan muutos vaikuttaa uusiin alkaaviin eläkkeisiin, mikä eliminoi pitkälti elinajan kasvun vaikutuksen maksutasoon.

Sijoitustoiminta

Työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt harjoittavat sijoitustoimintaansa itsenäisesti mutta yhteisten vakavaraisuusvaatimusten puitteissa. Vakavaraisuusvaatimukset riippuvat sijoitusten riskipitoisuudesta ja ottavat huomioon eläkelaitosten erot sijoitusomaisuuden rakenteessa. Onnistunut sijoitustoiminta kasvattaa vakavaraisuutta ja asiakashyvityksiä.

Yhteisvastuu

Jos eläkelaitos ajautuu konkurssiin, lakisääteinen yhteisvastuujärjestelmä turvaa etuudet, ja ne rahoitetaan kaikkia työnantajia ja työntekijöitä koskevin tulevin maksunkorotuksin.

Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen
Porkkalankatu 1, Helsinki, 00018 Ilmarinen
Puhelin 010 284 11, faksi 010 284 3445
www.ilmarinen.fi